

gemeente Winsum

PROGRAMMABEGROTING

2015

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer	3
I. BELEIDSBEGROTING	5
Programmaplan	7
1 Kwaliteit van de woon- en leefomgeving	
1.1 Brandweezorg en rampenbestrijding	9
1.2 Openbare orde en veiligheid	13
1.3 Volkshuisvesting	17
1.4 Verkeer en vervoer	23
1.5 Milieu	29
2 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	
2.1 Cultuur	39
2.2 Onderwijs	45
2.3 Volksgezondheid	51
2.4 Sociale zaken en werk	55
2.5 Maatschappelijke ondersteuning	61
2.6 Sport	73
3 Dorps- en plattelandeconomie	
3.1 Economie	79
3.2 Toerisme en recreatie	83
4 Ruimtelijke structuur	
4.1 Grondbeleid	87
4.2 Natuur- en groenbeheer	91
4.3 Ruimtelijke ordening	95
5 Kwaliteit van bestuur en organisatie	
5.1 Communicatie	99
5.2 Publieke dienstverlening	103
5.3 Openbaar bestuur	107
6 Financiële kaderstelling	
6.1 Belastingen	111
6.2 Financiën	115
Algemene Dekkingsmiddelen	119
Mutaties reserves	129
Resultaat na bestemming	131
Paragrafen	133
A Lokale heffingen	135
B Weerstandvermogen	141
C Onderhoud kapitaalgoederen	147
D Financiering	153
E Bedrijfsvoering	157
F Verbonden partijen	163
G Grondbeleid	167
H Interbestuurlijk toezicht	171
II. FINANCIËLE BEGROTING	173
Recapitulatie begroting 2015 lasten en baten per deelprogramma	174
Meerjarenbegroting per deelbegroting	176
Investerings	181

Overzicht van reserves en voorzieningen	184
Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen	186
Algemene Uitkering Gemeentefonds	194
III. VASTSTELLINGSBESLUIT	197
IV. BIJLAGEN	201
I. Uitgangspunten begroting 2015	202
II. Begrotingsgegevens EMU	205
III. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	206
IV. Investerings- en financieringsstaat	207
V. Incidentele lasten en baten	209

LEESWIJZER

Voor u ligt de programmabegroting voor het jaar 2015. Deze gemeentebegroting is opgebouwd uit vier delen:

- Programmaplan;
- Paragrafen;
- Financiële begroting;
- Bijlagen.

Programmaplan

Het programmaplan vormt het inhoudelijke deel van de begroting. In dit deel staat wat we willen bereiken en welke activiteiten we daarvoor in 2015 willen gaan uitvoeren.

In dit programmaplan is per deelprogramma een overzicht gegeven van de lasten en baten. In deze begroting is geen specificatie van de lasten en baten gegeven op kostensoortniveau maar op product niveau. Afwijkingen op de producten van meer dan € 10.000 tussen de jaren 2014 en 2015 zijn per deelprogramma toegelicht.

Daarnaast zijn, als gevolg van de decentralisaties, veel nieuwe verplichte functies toegevoegd door het ministerie. Dit heeft geleid tot een voorstel om de indeling van de deelprogramma's te wijzigen. De decentralisaties WMO en Jeugd zijn ondergebracht in deelprogramma 2.5 Maatschappelijke ondersteuning (voorheen Welzijn). De bestaande WMO is uit deelprogramma 2.3 gehaald en ook ondergebracht in deelprogramma 2.5. Deelprogramma 2.3 heet nu Volksgezondheid.

Paragrafen

In de begroting moeten zeven paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om hier onderwerpen (zoals onderhoud kapitaalgoederen, lokale heffingen en bedrijfsvoering) die verspreid in de begroting staan, gebundeld weer te geven. De paragraaf Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is vervallen. De WMO is opgenomen onder deelprogramma 2.5. Evenals in 2014 is ook in 2015 de paragraaf Interbestuurlijk toezicht (IBT) weer opgenomen. Hierin wordt op diverse domeinen teruggekeken op 2014 en op welke wijze de verantwoording financiële gevolgen heeft voor de begroting 2015.

Financiële begroting

In de financiële begroting vindt u samenvattende overzichten van onze financiële situatie. Daarnaast vindt u hier onze meerjarenbegroting, een overzicht van het in de begroting opgenomen investeringsplan, een overzicht van onze reserves en voorzieningen en een specificatie van onze uitkering uit het Gemeentefonds.

Bijlagen

In de bijlagen treft u een aantal, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording, verplichte bijlagen aan.

I. Beleidsbegroting

Programmaplan

DEELPROGRAMMA 1.1 BRANDWEERZORG EN RAMPENBESTRIJDING

Omschrijving van het deelprogramma

Met ingang van 1 januari 2014 is de gemeentelijke brandweer, inclusief haar dagdienst en vrijwillige brandweer, volledig opgegaan in de nieuwe organisatie, de Veiligheidsregio Groningen.

De veiligheidsregio Groningen staat voor de uitvoering van een aantal wettelijke taken, zoals beschreven in de Wet Veiligheidsregio's, aangevuld met bestuurlijke regionale afspraken.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

120 Brandweer en rampenbestrijding

Beleidskader

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende wetten en nota's:

- Wet Veiligheidsregio's;
- Wet Algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo);
- Arbowet
- Gemeentewet;
- Besluit kwaliteit Veiligheidsregio's;
- Besluit Externe Veiligheid inrichtingen;
- Regionaal Risicoprofiel;
- Brandbeveiligingsverordening 2013;
- Collectief Convenant Crisisbeheersing Groningen;
- De Beleidsnotitie Brandweezorg en Rampenbestrijding in de gemeente Winsum;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen;
- Brancherichtlijnen (diverse);
- Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Groningen;
- Plan Bevolkingszorg.

Ontwikkelingen en knelpunten

Regionalisering brandweer en rampenbestrijding

Met ingang van 1 januari 2014 is de gemeentelijke brandweer, inclusief haar dagdienst en vrijwillige brandweer, volledig opgegaan in de nieuwe organisatie, de Veiligheidsregio Groningen.

De Veiligheidsregio heeft een eigen bestuur en bedrijfsvoering. De gemeenteraad zal worden gevraagd haar eventuele zienswijze kenbaar te maken over de nieuwe gemeenschappelijke regelingen.

Prioriteit van de veiligheidsregio ligt bij het uitvoeren van de wettelijke taken, zoals beschreven in de Wet veiligheidsregio's aangevuld met bestuurlijke regionale afspraken, waarbij in deze fase van de organisatie de nadruk ligt op het waarborgen van het primaire proces en het op orde brengen van de basis.

Afspraken borgen voor de bedrijfsvoering

Voor de begroting van de gemeente Winsum betekent de regionalisering van de brandweer, dat zij jaarlijks een financiële bijdrage aan de Veiligheidsregio levert. In het regionaliseringstraject heeft het bestuur besloten om in een periode van vijf jaar voor de kosten van de brandweer, inclusief meldkamerfunctie, over te schakelen naar een verdeelsleutel op basis van de allocatie in het gemeentefonds, waarbij 2015 het 2e jaar is waarin deze sleutel wordt toegepast. Deze bijdrage is exclusief de kosten van de huisvesting van de huidige twee brandweerkazernes in Baflo en Winsum. De bijdrage wordt geïndexeerd volgens de in de begroting 2014 gehanteerde systematiek. De

opleidingskosten worden conform 2014 berekend op basis van de nulmeting uit 2012. Extra opleidingskosten worden verrekend op basis van nacalculatie per gemeente. Voor de begroting van de gemeente Winsum betekent de regionalisering van de rampenbestrijding dat zij jaarlijks een bijdrage aan de regionale rampenbestrijdingsorganisatie levert.

Maatschappelijke effecten

In de jaarlijkse rapportages van de Veiligheidsregio met betrekking tot de begroting en de jaarrekening zullen de prestaties van de Veiligheidsregio en de maatschappelijke effecten daarvan worden verantwoord.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Brandweer en rampenbestrijding	1.268.780	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
Totaal Lasten	1.268.780	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
Baten						
Brandweer en rampenbestrijding	290.188	0	0	0	0	0
Totaal Baten	290.188	0	0	0	0	0

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Brandweer en rampenbestrijding	978.593	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
Saldo deelprogramma	978.593	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma	978.593	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Brandweer en rampenbestrijding	948.597	755.916	-192.681
Totaal per deelprogramma	948.597	755.916	-192.681

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Brandweer en rampenbestrijding</i>	193.000	V
De gemeentelijke rampenbestrijding is geregionaliseerd waardoor minder (uren)inzet wordt gevraagd van het ambtelijke personeel (€ 175.000). De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio daalt met ongeveer € 15.000 per jaar. Overige zijn kleine afwijkingen.		
Totaal	193.000	V

DEELPROGRAMMA 1.2 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Omschrijving van het deelprogramma

De voorkoming van strafbare feiten die invloed hebben op de orde en rust in de gemeentelijke samenleving. De preventieve zorg voor de handhaving van de openbare orde (OO) ligt primair bij de gemeente, terwijl het repressief optreden met name door de politie zal gebeuren. Daarnaast kunnen ook Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) worden ingezet.

Wettelijk is de gemeente verantwoordelijk voor onder meer:

- de openbare orde (Gemeentewet);
- de gezagvoering over de politie voor wat betreft handhaving van de OO (Politiewet);
- regelmatige afstemming over politiezaken met het Openbaar Ministerie (Politiewet) in het zogeheten driehoeksoverleg.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

140   Openbare orde en veiligheid

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De gemeente Winsum is een veilige gemeente. Onze inwoners voelen zich veilig en dat willen wij in stand houden.

In 2013 zijn wij geconfronteerd met een nieuwe werkelijkheid. Onze provincie wordt voortdurend opgeschrikt door aardbevingen als gevolg van de aardgaswinning. Een eerste verantwoordelijkheid hierin is de veiligheid van onze inwoners. Wij willen preventieve maatregelen waaronder een vergaande verminderde productie. Verder lijden onze inwoners schade van de aardbevingen welke gecompenseerd dient te worden. Het is van belang dat de regio door het Rijk gecompenseerd wordt door stimulerende maatregelen op het gebied van energie(besparing) en economie.

Bestaande beleidskaders

- Convenant Station Schoon Heel en Veilig;
- Beleidsregels evenementen;
- Horecaconvenant kern Winsum 2012;
- Nota Bestuurlijke Strafbeschikking en Boa's 2012;
- Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2012-2016;
- Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 Noord-Nederland;
- Beleid 'Ga toch fietsen';
- Preventie- en Handhavingplan Alcohol gemeente Winsum.

Ontwikkelingen en knelpunten

Geïdentificeerde ontwikkelingen

Het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 Noord-Nederland geeft de gezamenlijke prioriteiten van de 59 gemeenten in de regio Noord-Nederland, de politie en het Openbaar Ministerie voor de aanpak van onveiligheid weer. De vijf noordelijke prioriteiten zijn jeugd en veiligheid, geweld, woninginbraken, grootschalige incidenten en evenementen en georganiseerde criminaliteit. In aanvulling op deze noordelijke prioriteiten worden vanuit de gemeenschappelijke veiligheidsagenda cybercrime, fraude en kinderporno door vertaald in een noordelijke aanpak.

Het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2015 gemeente Winsum geeft uitvoering aan de in het Integrale Veiligheidsbeleid gemeente Winsum 2012-2016 gestelde ambities en doelen. Het

uitvoeringsplan beschrijft per prioriteit of thema de uit te voeren activiteiten met daaraan gekoppeld de voor de uitvoering verantwoordelijke partner. De gemeente Winsum beschikt over een BOA. De BOA wordt ingezet op de prioriteiten, parkeerverlast, hondenoverlast, jeugdoverlast, Diftar, woonoverlast algemeen, overlast fietsen, overlast jaarwisseling en evenementen. De convenanten voor de horeca en het station worden jaarlijks geëvalueerd. De uitkomsten zijn meegenomen in het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2015.

De nieuwe drank- en horecawet is op 1 januari 2013 in werking getreden. De uitvoering en handhaving hiervan ligt bij de gemeente. De gemeente heeft een verordening para commerciële instellingen en een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol gemeente Winsum vastgesteld. In 2014 heeft een pilot plaatsgevonden waarbij administratief en door drank- en horecaBOA's gecontroleerd is op de actualiteit van vergunningen, naleving van vergunningsvoorwaarden en het geven van voorlichting over de nieuwe wet. De uitkomsten van de pilot worden gebruikt om de benodigde capaciteit van drank- en horecaBOA's te bepalen.

Gesignaleerde knelpunten

Voor 2015 zijn geen knelpunten gesignaleerd.

Maatschappelijke effecten

Uit het benchmarkonderzoek Waar staat je gemeente? van juni 2014 blijkt dat het veiligheidsgevoel in de buurt van de inwoners van de gemeente Winsum sinds 2012 is gestegen van een 7,1 naar een 7,4. Het streven is om in 2015 het veiligheidsgevoel van inwoners verder te verhogen.

Wat willen we bereiken?

- Het gevoel van veiligheid vergroten en overlast verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen van een uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2015.
  - Dialoog zoeken met jongeren en hun ouders.
  - Overleg met jeugd- en jongerenwerk voor preventiemaatregelen.
  - Aanscherpen toezicht op uitgaanspubliek.
  - Inspelen op actualiteiten via:
    1. Regulier overleg met de politie;
    2. Periodiek driehoeksoverleg;
    3. Inzet Boa.
- Speerpunten hierbij zijn vermindering vernielingen en mishandelingen/ vechtpartijen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Openbare orde en veiligheid	221.890	260.749	275.701	275.350	274.298	273.247
Totaal Lasten	221.890	260.749	275.701	275.350	274.298	273.247
Baten						
Openbare orde en veiligheid	0	800	0	0	0	0
Totaal Baten	0	800	0	0	0	0

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Openbare orde en veiligheid	221.890	259.949	275.701	275.350	274.298	273.247
Saldo deelprogramma	221.890	259.949	275.701	275.350	274.298	273.247
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma	221.890	259.949	275.701	275.350	274.298	273.247
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Openbare orde en veiligheid	259.949	275.701	15.753
Totaal per deelprogramma	259.949	275.701	15.753

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Openbare orde en veiligheid</i>	16.000	N
De toename bestaat uit hogere lasten inhuur BOA (€ 6.000) en hogere kapitaallasten (€ 6.000) als gevolg van opgeschoven investeringen op het gebied van brandveiligheid. Restant zijn kleine afwijkingen.		
Totaal	16.000	N

DEELPROGRAMMA 1.3 VOLKSHUISVESTING

Omschrijving van het deelprogramma

Bij de volkshuisvesting gaat het om het realiseren van kwalitatief goede en kwantitatief voldoende woningen die aansluiten bij de behoefte en groei van de gemeente, in de koop- en de huursector. Bouw- en woningtoezicht en het welstandstoezicht bewaken de bouwkundige en esthetische kwaliteit van de te bouwen woningen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 820 Woningexploitatie / woningbouw
- 821 Stads- en dorpsvernieuwing
- 822 Overige volkshuisvesting
- 823 Bouw-/omgevingsvergunningen

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De tijd van grootschalige nieuwbouwwijken is voorbij. Vraag en aanbod dienen zoveel mogelijk bij elkaar te komen. De ontwikkeling van Winsum Oost wordt daarom fasegewijs opgepakt. In de dorpen dient naar behoefte gebouwd te worden. Hierbij valt te denken aan woningen voor senioren in de kleinere dorpen. In de nieuwbouwplannen is naast particulier initiatief, de woningstichting Wierden en Borgen een belangrijke partner om gezamenlijk plannen te ontwikkelen.

Wij stimuleren dat er duurzaam gebouwd en verbouwd wordt. Dat betekent dat er levensloopbestendige en energiezuinige woningen moeten komen, waarbij ook aandacht besteed wordt aan het scheiden van afvalwaterstromen.

Duurzame initiatieven, zoals zonne-energieprojecten, zullen wij stimuleren en ondersteunen. Wij zijn van mening dat onze inwoners de ruimte moeten krijgen om, binnen vastgestelde kaders, een eigen invulling te geven aan de wijze waarop gebouwd wordt. De welstandsnota wordt daarom herzien. De gemeente Winsum kent tal van beeldbepalende panden. Deze koesteren we en willen we beschermen.

Stand van zaken en nieuw beleid

Het aantal huishoudens in de gemeente Winsum groeit nog steeds in beperkte mate en daarom zijn er de komende jaren nieuwe woningen nodig. De inbreidingsmogelijkheden zullen zo veel mogelijk benut worden. Verder wordt er een begin gemaakt met de gefaseerde ontwikkeling van Winsum-Oost met kleine deelplannen om de risico's te beperken. We voeren een voorzichtig grondbeleid. Wel moeten we tijdig inspelen op een toename van de vraag. Het tempo is afhankelijk van de ontwikkeling van de markt en de doorlooptijd van planologische procedures. We onderzoeken mogelijkheden om stimuleringsmaatregelen voor het levensloopbestendig en duurzaam maken van woningen voort te zetten dan wel te introduceren.

Het scheiden van wonen en zorg heeft tot gevolg dat mensen langer thuis zullen blijven wonen. Momenteel wordt onderzocht wat dat betekent voor de mate waarin woningaanpassingen noodzakelijk zijn. Daarnaast denken we mee over de toekomst van Winkheem in Winsum en Viskerij in Baflo in het kader van het scheiden van wonen en zorg. Elk jaar monitoren we de woningmarkt en indien daartoe aanleiding is worden de prestatie afspraken geactualiseerd. Duurzaam en energiezuinig (ver)bouwen wordt hierbij meegenomen. Uitvoering Warm wonen in Winsum, Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) en andere maatregelen genoemd in de Woonvisie vormen onderdeel van het reguliere beleid.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid vindt plaats op basis van de volgende nota's:

- Provinciaal Omgevingsplan (POP) en provinciale omgevingsverordening (POV);
- Regiovisie Groningen – Assen 2030 notitie regionale woningbouwprogrammering;
- Structuurvisie Winsum;

- Woonvisie “Winsum heeft het”;
- Overige dorpsvisies;
- Welstandsnota.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Huishoudensprognoses 2013-2060 van het CBS geven aan dat het aantal huishoudens landelijk van de huidige 7,6 miljoen naar 8,6 miljoen in 2060 gaat stijgen. De groei komt grotendeels voor rekening van eenpersoonshuishoudens. Momenteel maken deze kleinste huishoudens 37 procent uit van alle huishoudens. In 2060 zal dit 44 procent zijn. Vooral het aantal oudere alleenstaanden neemt sterk toe. Medio jaren vijftig zijn er volgens deze prognose ruim 900 duizend alleenstaande 80-plussers, drie keer het huidige aantal.
- Het ingezette rijksbeleid op het scheiden van wonen en zorg zal invloed hebben op de woningmarkt. In 2015 zal duidelijk worden in welke mate woningaanpassingen (op termijn) noodzakelijk zijn.
- De Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) geeft aan dat de woningmarkt zich in een opwaartse richting beweegt.
- In navolging van woningbouwprogrammering in de regio Groningen-Assen is de planning en ontwikkeling van ons woningbouwprogramma eind 2012 aangepast. Voor Winsum wordt uitgegaan van een 1000 woningen scenario (2008 nog 2900 woningen). Uitgaande van dit scenario betekent dit een gemiddeld aantal van 21 woningen per jaar.
- In 2014 is de woonvisie “Winsum heeft het!” vastgesteld. De inhoud van deze visie leidt tot diverse hierna vermelde activiteiten en maatregelen en vormt de leidraad voor het volkshuisvestingsbeleid van de gemeente Winsum in de komende jaren.

Gesignaleerde knelpunten

- Ondanks dat de arbeidsmarkt verbetert, het consumentenvertrouwen toeneemt en de woningmarkt aantrekt blijft de bouw krimpen en leveren de verbeteringen op de woningmarkt nog geen bouw productie op. In 2015 is voor Winsum de verwachting dat het aantal nieuw te bouwen koopwoningen gering zal blijven.
- Door de in regio Groningen-Assen afgesproken woningbouwprogrammering moeten nieuwe dan wel uit te werken plannen worden afgestemd met de regio. Ook zal, zolang er geen marktherstel is, heel terughoudend worden omgegaan met nieuwe bouwcapaciteit.
- De financiële mogelijkheden van corporaties is door diverse overheidsmaatregelen beperkt.

Maatschappelijke effecten

Regionale afspraken	Verwachting 2015 voor Winsum
1. Regiogemeenten stemmen woningbouwprogrammering kwantitatief en kwalitatief regionaal af.	1. Winsum heeft afgestemd woningbouwprogramma met gemiddeld 21 nieuwe woningen per jaar.
2. Zolang er geen marktherstel is, worden geen stappen ondernomen om de regionale bouwcapaciteit te vergroten (Alleen via de SER-ladder systematiek).	2. Er worden in principe geen nieuwe plannen aan het woningbouwprogramma toegevoegd, tenzij er plannen komen te vervallen.
3. Mogelijkheden onderzoeken naar fondsen ter stimulering van de woningmarkt.	3. Winsum maakt in voorkomende gevallen gebruik van een in de regio Groningen-Assen opgestelde regeling ten behoeve van collectief particulier opdrachtgeverschap. Daarnaast kunnen starters gebruik maken van de door de gemeente ingestelde starterslening.
4. Gemeenten zetten zich in om zoveel mogelijk concrete afspraken te maken met corporaties over de lokale	4. Met Wierden en Borgen zijn prestatie afspraken gemaakt op basis van de Woonvisie.

woningbouwproductie.	
5. Op regionaal niveau wordt overleg met marktpartijen opgezet om tot een optimale afstemming van de woningmarkt te komen.	5. Er worden structureel met diverse marktpartijen gesprekken gevoerd. De RGA voert een marktonderzoek uit.

Wat willen we bereiken?

- Realiseren van de woningbouwtaakstelling.
- Herstructurering.
- Waarborgen van de kwaliteit van de gebouwde omgeving.
- Adequate afstemming bereiken tussen vraag en aanbod op de woningmarkt en doorstroming bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Begeleiden van planvorming voor bestaande inbreidingslocaties en waar mogelijk voor nieuwe locaties.
- Proactieve opstelling bij herstructureringsplannen van derden.
- Begeleiden van de projecten Wilhelminalaan / Gebr. Gootjesstraat in Baflo.
- De samenwerking met Wierden & Borgen voortzetten op basis van de gemaakte prestatieafspraken.
- Toepassen van monumenten- en welstandsbeleid.
Opstellen nieuw welstandsbeleid.
- Daar waar gewenst aan bestemmingsplannen een beeldkwaliteitsplan koppelen.
- Waar nodig de expertise van de erfgoedcommissie inschakelen.
- Randvoorwaarden ontwikkelen waarbinnen ontwikkelingen binnen de zone Centrum-Winsum Oost plaats kunnen vinden.
- Op nieuwbouwlocaties zorgen voor acceptabel groenbeheer bij onbebouwde kavels.
- De bouw van nultrede woningen dan wel levensloopbestendige woningen waar mogelijk stimuleren, via o.a. Woonkeur.
- Het daar waar mogelijk inzetten van het instrument Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)
- Het daar waar mogelijk inzetten van de gemeentelijke starterslening.
- Op basis van een woningmarktmonitor de marktontwikkelingen volgen en afstemmen met stakeholders, waaronder Wierden en Borgen.
- In het kader van scheiden wonen en zorg de mogelijkheden onderzoeken voor de locaties Winkheem in Winsum en Viskenij in Baflo.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Woningexploitatie / woningbouw	185.434	193.608	186.039	186.039	186.039	186.039
Stads- en dorpsvernieuwing	0	0	80.847	80.847	80.847	80.847
Overige volkshuisvesting	561.358	613.902	622.951	622.951	622.951	622.951
Bouw- /omgevingsvergunningen	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	746.792	807.510	889.837	889.837	889.837	889.837
Baten						
Woningexploitatie / woningbouw	105.021	102.680	93.573	93.573	93.573	93.573
Stads- en dorpsvernieuwing	0	0	0	0	0	0
Overige volkshuisvesting	33.096	19.345	19.345	19.345	19.345	19.345
Bouw- /omgevingsvergunningen	208.108	307.375	307.375	307.375	307.375	307.375
Totaal Baten	346.224	429.399	420.292	420.292	420.292	420.292

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Woningexploitatie / woningbouw	80.413	90.928	92.465	92.465	92.465	92.465
Stads- en dorpsvernieuwing	0	0	80.847	80.847	80.847	80.847
Overige volkshuisvesting	528.262	594.557	603.607	603.607	603.607	603.607
Bouw- /omgevingsvergunningen	-208.108	-307.375	-307.375	-307.375	-307.375	-307.375
Saldo deelprogramma	400.568	378.111	469.545	469.545	469.545	469.545
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma	400.568	378.111	469.545	469.545	469.545	469.545
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Woningexploitatie / woningbouw	90.928	92.465	1.537
Stads- en dorpsvernieuwing	0	80.847	80.847
Overige volkshuisvesting	594.557	603.607	9.049
Bouw-/omgevingsvergunningen	-307.375	-307.375	0
Totaal per deelprogramma	378.111	469.545	91.434

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Stads- en dorpsvernieuwing</i>		
Op dit product zijn de kosten van de oude functie 541 (Oudheidkunde en musea = Deelprogramma 2.1 Cultuur) die geen betrekking hebben op Musea verplicht overgeheveld naar dit product. Het betreft de geraamde kosten voor o.a. molens. Een groot deel van dit bedrag (€ 51.000) bestaat overigens uit overgehevelde uren	81.000	N
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	10.000	N
Totaal	91.000	N

DEELPROGRAMMA 1.4 VERKEER EN VERVOER

Omschrijving van het deelprogramma

Verkeer en vervoer is in onze gemeente gericht op zowel het aanleggen, beheren en onderhouden van de fysieke leefomgeving op verkeersgebied als ook het in stand houden en waar mogelijk creëren van een goed functionerend en samenhangend verkeers- en vervoerssysteem in en rond Winsum.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

210   Wegen, straten en verkeersmaatregelen

221   Binnenhavens en waterwegen

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Bereikbaarheid is belangrijk voor een schakelkern als Winsum. De ontwikkeling zoals de Regiovisie Groningen-Assen die voor ogen heeft, ondersteunen wij. Het stationsgebied van de kern Winsum als openbaar vervoersknooppunt waarbij ook een transferium wordt gerealiseerd, past in onze ambitie om de bereikbaarheid te stimuleren en te realiseren.

Naast de ontsluiting van de dorpen door een goed en uitgebreid OV netwerk, is de ontsluiting per auto naar de stad belangrijk. Daarom dringen wij bij de provincie er op aan de huidige N361 aan te pakken inclusief de verbinding tussen Ranum en de Onderdendamsterweg met als gewenst doel de druk(te) op de Onderdendamsterweg in het dorp te verminderen. Ook de verdere ontsluiting van het station en winkelgebied in het dorp Winsum heeft onze aandacht. Daarvoor kan de zg HOV-as (een verbinding tussen de Onderdendamsterweg en de Trekweg naar Onderdendam) een goede oplossing bieden.

Naast investeringen in een goed openbaar vervoer en de verbetering van de bereikbaarheid en veiligheid streven wij naar de realisatie van voet- en fietspaden als Winsum-Garnwerd (Pieterpad), Tinallinge-Baflo, Rasquert-Den Andel en het fietspad 'plus' tussen Winsum en Groningen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Wegenbeheerplan 2011-2015;
- Gladheidbestrijding, winterdienst 2011/2012;
- Kwaliteitsvisie groen Winsum 2010;
- Uitvoeringsdocument wegencategorisering (2011);
- GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) (2014).

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Het wegenbeheerplan is voor de periode 2011-2015 vastgesteld. Op basis van dit plan is het beleid met betrekking tot het onderhoud van de wegen vastgesteld. Dit beleid houdt in dat voor de planperiode alle wegcategorieën minimaal worden onderhouden op het C-niveau volgens de CROW-systematiek.
- Onlosmakelijk verbonden met het wegenbeheerplan is het uitvoeringsdocument wegencategorisering. Dit document is in 2011 vastgesteld. In dit document zijn per wegcategorie vastgelegd, het snelheidsregiem en de inrichting van de weg.
- Landbouwverkeer en aan agrarische activiteiten gerelateerd verkeer wordt als gevolg van bedrijfsintensiveringen en uitbreiding van activiteiten steeds groter, zwaarder en intensiever.

Veelal zijn de gebruikte wegen te smal waardoor de verkeersveiligheid in het geding komt. Daarnaast wordt de constructie steeds zwaarder belast. Tijdens de uitvoering van het wegenonderhoud wordt daar waar wenselijk de berm met graskeien verstevigd of passeerstroken aangelegd en de wegconstructie versterkt door de toepassing van wapening.

- De gemeente beschikt over eigen apparatuur voor snelheidsmetingen, verkeerstellingen en snelheidsaanduiding. De apparatuur wordt op basis van prioriteitstelling ingezet.
- Een ontwikkeling op het gebied van het openbaar vervoer is dat de reizigers steeds sneller van informatie worden voorzien. Zo zijn op de stations in de gemeente reizigers-informatiepanelen voor de treinen geplaatst. Bij de herinrichting van het stationsplein in Winsum is voor de bussen een zogenaamde DRIS (Digitaal Reizigers Informatie Systeem) geplaatst.
- In het kader van de Regiovisie Groningen-Assen wordt Winsum als een belangrijk transferium voor de regio gezien. De trein is sneller dan de auto in de stad. Om de bereikbaarheid van het station te verbeteren worden plannen uitgewerkt om een verbindingsweg met brug (HOV-as) aan te leggen tussen de Onderdendamsterweg en de Trekweg.
- Het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) vormt de basis voor het toekomstig uit te voeren verkeers- en (openbaar)vervoersbeleid. Speerpunten daarbij zijn bereikbaarheid, verkeersveiligheid, toegankelijkheid, leefbaarheid en duurzaamheid. Het GVVP voorziet in een lijst met onderwerpen waarbij inzet naar externe stakeholders benodigd is, een lijst met aanbevelingen voor de gemeentelijke organisatie en een investeringsprojectenlijst. Er wordt de komende jaren op deze lijsten ingezet.

Gesignaleerde knelpunten

- Het toegenomen autobezit en –gebruik per huishouden legt een steeds zwaardere claim op de beschikbare (parkeer)ruimte in met name de oude dorpskernen.
- Diverse projecten zijn in ontwikkeling (Boogplein, Winkelcentrum Obergon, bereikbaarheid station Winsum, en Winsum West). Dit vraagt om een goede verkeerstechnische afstemming. Het GVVP vormt de basis voor deze afstemming.
- Omdat een goed duidelijk overzicht ontbreekt van de verkeersborden die langs de gemeentelijke wegen staan is het onduidelijk wat de omvang van het aantal borden is en welke borden eventueel overbodig zijn.
- De huidige lift bij het station in Winsum is storingsgevoelig en is voor wat betreft uitstraling en gebruik niet aantrekkelijk. Prorail zal de komende jaren nog niet overgaan tot vervanging van de lift. Dit betekent dat de huidige lift een knelpunt blijft in de toegankelijkheid van het perron.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed- baarheid	streven 2015	streven 2014	realisatie 2013
De gemeente Winsum wil een schakel- en forensengemeente te zijn. Daarom moet de mobiliteit van de inwoners vergroot worden. De gemeente dient een veilig en goed toegankelijke gemeente per fiets, per auto en per openbaar vervoer zijn.					
Aantal schadegevallen als gevolg van slecht/matig onderhoud	goed	hoog	< 5	< 5	5
Aantal meldingen bij het “telefonisch meldpunt” met betrekking tot:			215	240	
- verkeersaspecten	goed	matig	30	30	49
- wegen	goed	hoog	40	65	40
- openbare verlichting	goed	matig	90	90	150
- waterwegen	goed	matig	10	10	7
- straatmeubilair	goed	hoog	35	35	45
- gladheidsbestrijding	goed	matig	10	10	14

Wat willen we bereiken?

- Verbetering toegankelijkheid van het perron station Winsum.
- Herinrichting van de Onderdendamsterweg t.b.v. de verkeersveiligheid.
- Verbeteren van de verkeersveiligheid bij scholen.
- Zorgdragen voor een dusdanig beheer van het wegenareaal dat de veiligheid blijft gewaarborgd.
- Inrichting van de wegen alsmede het instellen van het bijbehorende snelheidsregiem volgens het uitvoerend document wegencategorisering.
- Het terugdringen van schade aan bermen en wegen buiten de bebouwde kom.
- De inrichting van De Meeden wordt afgestemd op het gebruik.
- Het verbeteren van het inzicht in de verkeersbordenstructuur.
- Betere bereikbaarheid van het station Winsum (OV-knooppunt) vanuit het Noorden en het Oosten.
- Goed (handhaafbaar) parkeerbeleid in het centrum van Winsum.
- Het waarborgen van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Aduarderzijk.
- Goede veilige fietsverbinding op de routes Tinallinge-Baflo en Rasquert-Den Anel.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Prorail blijven stimuleren om de kwetbaarheid van de huidige lift te verminderen.
- Uitvoering fase 3 (omgeving winkelcentrum Obergon).
- Daar waar nodig worden schoolzones aangelegd.
- Onderhoudsmaatregelen worden afgestemd op het onderhoudsniveau C volgens de CROW-systematiek.
- Actualisering wegenbeheerprogramma 2016-2018
- Inrichten van de wegen tijdens het regulier onderhoud.
- Instellen snelheidsregiem volgens uitvoerend document wegencategorisering.
- Het aanbrengen van passeerstroken of bermverharding in de vorm van graskeien en verbetering verhardingsconstructie.
- Is afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen in relatie tot de Brede School.
- Inventariseren van de verkeersborden.
- Daar waar mogelijk verkeersborden saneren, waarbij gestart wordt in de dorpskernen.
- We gaan de bereikbaarheid van het (bus)station verbeteren en de verkeersdruk in de Brake verminderen door de aanleg van de HOV-as en in samenhang hiermee onderzoek doen naar de benodigde parkeercapaciteit.
- We gaan een voorstel doen voor de instelling van een blauwe zone in het centrum van Winsum.
- We gaan infrastructurele maatregelen nemen waarbij de historische beeldkwaliteit blijft behouden en wordt versterkt.
- Onderzoek doen naar de haalbaarheid van een fietspad op beide routes.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Wegen, straten en verkeersmaatregelen	2.167.119	2.106.685	2.086.945	1.813.713	1.859.979	1.806.244
Binnenhavens en waterwegen	186.766	283.246	143.575	143.575	143.575	143.575
Totaal Lasten	2.353.885	2.389.930	2.230.519	1.957.288	2.003.553	1.949.819
Baten						
Wegen, straten en verkeersmaatregelen	10.589	8.151	5.151	5.151	5.151	5.151
Binnenhavens en waterwegen	250	425	425	425	425	425
Totaal Baten	10.839	8.576	5.576	5.576	5.576	5.576
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Wegen, straten en verkeersmaatregelen	2.156.531	2.098.534	2.081.794	1.808.562	1.854.828	1.801.093
Binnenhavens en waterwegen	186.516	282.821	143.150	143.150	143.150	143.150
Saldo deelprogramma	2.343.046	2.381.355	2.224.943	1.951.712	1.997.977	1.944.243
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	139.469	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Onttrekkingen reserves	415.394	320.160	280.000	0	50.000	0
Saldo Deelprogramma	2.067.121	2.070.195	1.953.943	1.960.712	1.956.977	1.953.243
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Wegen, straten en verkeersmaatregelen	2.098.534	2.081.794	-16.740
Binnenhavens en waterwegen	282.821	143.150	-139.671
Totalen per deelprogramma	2.381.355	2.224.943	-156.411

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Wegen, straten en verkeersmaatregelen</i> In de kadernota 2014 is een incidenteel extra budget opgevoerd voor bermenonderhoud van € 15.000. Daarnaast is sprake van wat kleine afwijkingen tot een bedrag van € 2.000.	17.000	V
<i>Binnenhavens en waterwegen</i> Vanuit het jaar 2013 is in 2014 een incidenteel budget opgevoerd van een bedrag van € 140.000 ten behoeve van het baggeren. Dit veroorzaakt nu een positieve afwijking tot dit bedrag.	140.000	V
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	1.000	N
Totaal	156.000	V

DEELPROGRAMMA 1.5 MILIEU

Omschrijving van het deelprogramma

Een kwalitatief goede woon- en leefomgeving wordt mede bepaald door een duurzame inrichting van de woon- en leefomgeving. Inwoners van de gemeente Winsum merken dat met name als het gaat om de preventie bij het ontstaan en de afvoer van afvalwater en het huishoudelijk afval. Bedrijven hebben met name te maken met milieuvergunningen en –meldingen en de controle en handhaving daarvan.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 721 Afvalverwijdering en -verwerking
- 722 Riolering
- 723 Milieubeheer
- 725 Baten reinigingsrechten & afvalstoffenheffing
- 726 Baten rioolheffing

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Wij dienen zuinig te zijn op ons milieu. Met de invoering van Diftar is een belangrijke stap gezet in de zorg voor het milieu. Diftar willen wij optimaliseren.

Maatregelen die energie besparen of de belasting op het milieu verminderen, zullen wij stimuleren.

Hierbij denken we onder andere aan een duurzaam inkoopbeleid, effectieve afvalscheiding, gescheiden rioolstelsels voor regen- en afvalwater, zonnepanelen, duurzame LED-verlichting, mogelijkheden om gebruik te maken van aardwarmte en een milieuvriendelijke wijze van onkruidbestrijding. Wij informeren onze inwoners actief over duurzaamheid en milieu.

De gemeente stelt een klimaatbeleid vast waarin onderwerpen als duurzaamheidsleningen en de mogelijkheden tot het plaatsen van zonnepanelen op bijvoorbeeld scholen onderdeel van uit maken.

Bestaande beleidskaders

Riolering en waterbeheer

- Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018;
- Stedelijke Wateropgave 2013;
- Grondwaterbeheerplan 2013.

Afvalverwijdering en –verwerking

- Landelijk Afvalbeheerplan II (LAP II) 2009-2021;
- Afvalstoffenverordening van de gemeente Winsum;
- Afvalnota Winsum- Minder Afval- Beter Gescheiden- Efficiënter Ingezameld.

Milieubeheer

- Handavingsuitvoeringsprogramma (jaarlijks);
- Beleidskaders integrale handhaving (2003);
- Handavingsbeleid omgevingsrecht 2011-2015;
- Nota bodembeheer 2014-2019;
- Bodembeheerplan 2014-2019;
- Plan van aanpak Klimaatbeleid (2004);
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2012-2017.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- *Riolering en waterbeheer*

Klimaatveranderingen, zeespiegelstijging, bodemdaling en verstedelijking hebben een nieuwe aanpak in het waterbeleid noodzakelijk gemaakt. Omdat water zich weinig aantrekt van grenzen zijn en worden op Europees, landelijk en regionaal niveau hierover afspraken gemaakt om de waterhuishouding kwantitatief en kwalitatief te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Dit heeft voor de waterkwaliteit al geresulteerd in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nota Waterbeleid 21^e eeuw (WB21) waar het gaat om waterkwantiteit. Om de hierin geformuleerde doelstellingen in een noodzakelijke gemeenschappelijke aanpak vorm te geven is op nationaal niveau het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) gesloten. Op regionaal en stroomgebied niveau heeft dit geleid tot het Regionaal Bestuursakkoord Water (RBW) voor Groningen en Noord- en Oost-Drenthe dat ook door de gemeente Winsum is ondertekend. In dit RBW is vastgelegd met welke acties, maatregelen, taken en verantwoordelijkheden in 2015 een betaalbaar en robuust waterbeheer voor de toekomst bereikt wordt. Op 1 juli 2011 is het waterketenakkoord voor Groningen en Noord-Drenthe getekend. Dit is een akkoord tussen 30 gemeenten (waaronder Winsum), de twee waterschappen en twee waterbedrijven met als doel het centraal stellen van de burger in één waterketen. Op basis van het gehouden regionale feitenonderzoek en het onderzoek doelmatig investeren is aangetoond dat er een forse reductie op de kostenstijging mogelijk is, en dat de kwetsbaarheid van individuele organisaties kan worden verminderd en de kwaliteit van dienstverlening kan worden verbeterd. De resultaten van het onderzoek zijn de aanleiding om een uitvoeringsprogramma op te stellen. Met het uitvoeringsprogramma wordt ingezet op het concretiseren van de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en waterbedrijven. In navolging van bovengenoemde overeenkomsten is in juli 2014 door het college besloten om in te stemmen met fase 3 van het uitvoeringsprogramma WKGD (Water Keten Groningen Drenthe).

De Wet Verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is op 1 januari 2008 in werking getreden. Deze wet regelt onder meer de nieuwe rioolheffing, de zorgplicht voor afvloeiend hemelwater, de zorgplicht voor het grondwater en de voorkeursvolgorde voor het omgaan met afvalwater bij de milieuvergunningverlening.

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Een achttal wetten is daarin samengevoegd tot één wet. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Voor de gemeente betekent dit dat alle indirecte lozingen onder gemeentelijk gezag komen te vallen. Daarnaast vervult de gemeente de één-loketfunctie voor het aanvragen van een watervergunning. Voor het overige is er niet veel veranderd, en blijven de waterschappen bevoegd gezag.

In 2013 is duidelijk geworden wat de feitelijke kwaliteit van de riolering is. Dit betekent ook dat er meer gezegd kan worden over de te verwachten levensduur van de riolering. Met behulp van deze gegevens en het inslaan van een nieuwe weg, de kanteling van theorie naar praktijk, is in het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 de rioolheffing opnieuw berekend en voor de planperiode vastgesteld op een vast tarief van € 210,00 per jaar. Als vervolg hierop is er een meerjarig maatregelplan opgesteld voor het rioolbeheer. Na afronding van de stedelijke wateropgave in 2013, is in 2014 een vervolg gemaakt met een nieuw BRP (Basis Riolerings Plan) voor alle dorpen binnen de gemeente en is er een baggerplan voor de gemeentelijke watergangen opgesteld.

In het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 is een nieuwe kijk op afvalwater door de vijf partners vastgelegd. Het plan heeft een breder blikveld gekregen omdat het alle facetten van de gehele waterketen omvat. In de benadering vanuit de afvalwaterketen staat de burger centraal en moet samenwerking leiden tot een doelmatiger beheer en efficiënter investeren. Binnen de planperiode van het Afvalwaterbeleidsplan worden in BMW/NZV verband momenteel de volgende projecten opgepakt:

- Het operationaliseren van het grondwatermeetnet, waarin de komende 5 jaar het grondwater gemonitord en geanalyseerd gaat worden;
- Haalbaarheidsonderzoek naar de uitvoering van gezamenlijk gemalenbeheer inclusief het hieraan gekoppelde monitoringssysteem;

- Het in gezamenlijkheid opstellen van een waterkaart;
- Het bundelen van databeheer met als doel winst te behalen op de drie K's (kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid).

- *Afvalinzameling en –verwerking*

Afval wordt steeds meer gezien als grondstof. Diverse deelstromen zijn geld waard, in plaats van dat er betaald moet worden voor de afvoer ervan. Voorbeelden daarvan zijn glas, papier en textiel. De gemeente probeert deze deelstromen zoveel mogelijk gescheiden in te zamelen, en haar burgers te stimuleren deze stromen gescheiden aan te leveren. In juli 2012 is door de raad de “Afvalnota Winsum- Minder Afval- Beter Gescheiden- Efficiënter Ingezameld” vastgesteld. Eén van de maatregelen die in deze nota genoemd worden is de invoering van diftar in 2013. 2013 is het eerste volledige jaar geweest waarin diftar is doorgevoerd. In 2014 is het diftarsysteem geëvalueerd.

De belangrijkste conclusies uit deze evaluatie zijn:

- De doelstellingen ten aanzien van afvalreductie en scheidingspercentage zijn in het eerste jaar gerealiseerd.

	Doelstelling	Realisatie
Reductie aanbod restafval	20%	34%
Reductie aanbod gft-afval	25%	25%
Scheidingspercentage ¹	60-65%	62,6%

¹Het scheidingspercentage geeft aan welk deel van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld en verwerkt. Omdat kunststof wordt nagescheiden, telt het nagescheide kunststof ook mee met het berekenen van het scheidingspercentage.

- Uit de uitgevoerde bewonersenquête blijkt dat de meerderheid van de inwoners tevreden is over het ingevoerde diftarsysteem.
- Vanuit de evaluatie is een aantal aanbevelingen gedaan voor optimalisatie van het diftarsysteem.

De diftar evaluatie is in oktober 2014 in de raad behandeld. De daaruit volgende besluiten werken door in de begroting 2015.

Sinds 1 januari 2010 worden de activiteiten van het Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen uitgevoerd door Afvalbeheer Noord Groningen BV. Hierin neemt het Vuilverwerkingsbedrijf deel samen met Omrin. Daardoor is het mogelijk sneller en flexibeler te reageren op marktontwikkelingen.

De eindafwerking van de stortplaats in Usquert moet in 2017 zijn afgerond. Door drie hectare gestort afval op te brengen op de bestaande stort is er nu sprake van 8 hectare aan ruimtebeslag in plaats van de verwachte 11 hectare. De voorbereidende werkzaamheden hiervoor vinden momenteel plaats. Om deze reden is de gft-compostering gestopt en vindt er geen overslag van restafval meer plaats. Met ingang van 1 juli 2014 wordt er met afzetcontainers gewerkt. Dit heeft tot gevolg gehad dat ook de inzamelroutes moesten worden aangepast.

Medio 2014 is de nieuwe milieustraat bij het vuilverwerkingsbedrijf gereed gekomen. Inwoners van de gemeente Winsum kunnen hier nu een groot aantal afvalstromen, waaronder KCA, afgeven. De gemeente Winsum heeft besloten niet deel te nemen in de gezamenlijke inzamel-BV die vanuit het vuilverwerkingsbedrijf geïnitieerd is. Stadsbeheer Groningen blijft deze dienst voor de gemeente Winsum verzorgen. Momenteel wordt onderzocht of een gezamenlijke aanbesteding van de textiel inzameling lonend is.

Door het Verpakkingenconvenant dat is afgesloten tussen de verpakkingindustrie en de overheid komen steeds meer vergoedingen voor gescheiden stromen beschikbaar. Voor het scheiden en vermarkten van kunststoffen (verpakkingsafval) is er nu een akkoord voor de vergoedingen tot en met 2019. Afvalbeheer Noord Groningen heeft met Omrin een contract afgesloten om tot en met 2022 de kunststoffen via nascheiding op de markt te brengen. Dit contract sluit eventuele bronscheiding niet uit.

In afwachting van een definitieve vergoeding voor de inzameling van drankenkartons is besloten de huidige inzameling (pilot drankenkartons in combinatie met de inzameling van oud papier en karton) te continueren tot eind 2014. Op basis daarvan zal een besluit worden genomen over een definitieve inzamelmethodiek in 2015.

- *Milieuwetgeving*

Er is een tendens om steeds meer voorheen vergunningplichtige activiteiten via meldingen af te doen. Door de komst van het Besluit Bodemkwaliteit kunnen grondtransporten via de computer gemeld worden. Steeds meer bedrijven vallen onder het Activiteitenbesluit. De belangrijkste wijzigingen van het Activiteitenbesluit zijn die voor de opslag van afgewerkte olie en de inwerkingtreding van vierde tranche, tweede fase Activiteitenbesluit. Hierdoor zullen nog meer bedrijven vallen onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit.

De Wabo (wet algemene bepalingen omgevingsrecht) integreert een aantal vergunningstelsels, waardoor de gemeente het eerste aanspreekpunt voor burgers en bedrijven is. Aan een verdere integratie van wet- en regelgeving wordt door de wetgever gewerkt in de vorm van de Omgevingswet. De Omgevingsdienst Groningen (ODG) voert VTH-taken op het gebied van milieu voor gemeenten uit. Dit betreft het deel van de milieutaken dat onder het basistakenpakket valt. Ook zijn uitvoeringstaken ondergebracht bij de werkorganisatie DEAL.

- *Duurzaamheid*

Burgers zijn steeds meer gemotiveerd om energiebesparende maatregelen te nemen door de stijgende energieprijzen en bewustwording van het broeikas-effect. Daarnaast ontstaat er een groter bewustzijn ten aanzien van lokale en regionale kringlopen en de wens tot een eerlijker wereldhandel.

In september 2013 is het nationaal Energieakkoord vastgesteld. Dit akkoord is erop gericht jaarlijks 1,5% minder energie te verbruiken en het % duurzaam opgewekte energie te verhogen van 4% in 2013 tot 14% in 2020 en 16% in 2023. Voor gemeenten is op diverse fronten een belangrijke rol weggelegd in de realisatie hiervan.

In de loop van 2013 is een aanzet gegeven tot de ontwikkeling van klimaatbeleid dat in 2015 definitief gemaakt zal worden en aangeboden zal worden aan de raad. Ondanks niet vastgelegd beleid wordt op diverse fronten gewerkt aan het terugdringen van het energieverbruik, het overschakelen op duurzame energiebronnen en een duurzamer inrichting van de winsumse samenleving.

Het gaat hier onder andere om:

- Duurzaam Bouwen: het stimuleren van burgers om duurzame maatregelen te nemen. In het najaar van 2014 is een vervolg gegeven aan het in 2013 gestart project "Winsum warm wonen". Inwoners van Baflo en Garnwerd worden door bedrijven in de bouwkolom uit Winsum gestimuleerd om duurzame maatregelen te treffen. Hierbij wordt aangesloten bij provinciale regelingen als de duurzaamheidslening.
- In het najaar van 2014 zijn zonnepanelen geïnstalleerd op het dak van het gemeentehuis, de gemeentewerf en het museum Wierdenland. De besparingen die dit oplevert worden ingezet voor nieuwe projecten op dit gebied.
- Inwoners van Winsum kunnen gebruik maken van de zonatlas om te bepalen of hun dakoppervlakte geschikt is voor het plaatsen van zonnepanelen (www.zonatlas.nl).
- Bij vervanging van voertuigen wordt zo mogelijk overgeschakeld op groen gas auto's. Inmiddels beschikt de gemeente Winsum over vijf voertuigen die op vergroend gas rijden. De buitendienst beschikt over een eigen vulstation.
- In de aanbesteding van het leerlingen- en WMO-vervoer zal duurzaam vervoer op basis van groen gas verplicht gesteld worden.
- Winsum is in 2014 Fairtrade gemeente geworden.
- Bij de vervangingsinvesteringen voor de openbare verlichting wordt zo zuinig mogelijke verlichting toegepast. Het project Duurzame Verlichting gaat samen met bewoners op zoek naar het meest acceptabele verlichtingsniveau.
- De gemeente Winsum is actief binnen de koepeldeal Energie (2014-2017). Daarin wordt samengewerkt met de provincie en de gemeenten om duurzame energieprojecten te realiseren.

- Gezamenlijk met de overige Groninger gemeenten is een aanvraag gedaan bij de VNG voor ondersteuning in de uitvoering van het Energieakkoord voor wat betreft energiebesparing in de bestaande bouw.

Gesignaleerde knelpunten

- *Riolering en waterbeheer*

Met het afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 is een nieuwe gezamenlijke weg ingeslagen door de vier gemeenten en het waterschap. De uitvoering van dit plan en de bijbehorende organisatorische ontwikkelingen vragen de benodigde personele inzet en kennis van de partners. Het is dan ook zaak dat de kwaliteit hiervan blijft gewaarborgd om het afvalwaterbeleidsplan tot een succes te maken.

- *Afvalinzameling en –verwerking*

Pas eind 2014 zal er duidelijkheid ontstaan over het al dan niet voortbestaan van het statiegeldsysteem. Ook zal er dan duidelijkheid ontstaan over de vergoedingenstructuur voor het inzamelen, scheiden en vermarkten van drankenkartons. Deze duidelijkheid is noodzakelijk voordat een besluit genomen kan worden over een definitieve inzamelstructuur en daarmee samenhangend de aanbiedingsmogelijkheden voor overige afvalfracties.

- *Milieuwetgeving*

De Wet VTH zal in 2015 van kracht worden. Uitgangspunt is dat alle VTH-taken aan de kwaliteitscriteria voldoen en geborgd zijn binnen de organisatie of binnen een samenwerkingsverband.

- *Duurzaamheid*

De afzonderlijke ingrediënten zijn aanwezig maar het ontbreekt nog aan een samenhangend Winsums klimaatbeleid. Het is momenteel nog onduidelijk welke impuls de compensatiegelden voor de gaswinning kunnen geven aan het lokale klimaatbeleid. Op provinciaal niveau wordt overlegd over de invulling van deze programma's.

Het succes van het Winsums klimaatbeleid hangt ook af van de inzet van de overige maatschappelijke actoren (inwoners, woningbouwcoöperatie, bedrijven).

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	Streven 2015	Doelstel ling 2014	Realisatie 2013
Herstel en behoud van een gezond milieu, waarbij een duurzame ontwikkeling nagestreefd wordt. Burgers en bedrijven moeten hun verantwoordelijkheid nemen in de zorg voor het milieu.					
Ingezamelde hoeveelheden ¹					
Aantal kg/inw restafval	goed	hoog	147	147	147
Aantal kg/inw gft-afval	goed	hoog	116	116	116
Scheidingsresultaten (deze worden bepaald op basis van sorteerproeven en zijn indicatief). Sinds het LAP II is er alleen een algemene scheidingsdoelstelling.					
Scheidingsdoelstelling LAP, nuttige toepassing.			65 %	65 %	63 %

¹ In de afvalnota is gerekend met 20% afname restafval, en 25% afname gft. Dit was een voorzichtige schatting en deze cijfers worden over de eerste helft van 2013 ruim gehaald. Daarom rekenen we hier met 30% afname restafval en 35% afname gft.

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	Streven 2015	Doelstel ling 2014	Realisatie 2013
Glas	matig	hoog	--	--	87%
Textiel	matig	hoog	--	--	46%
Oud papier en karton	matig	hoog	--	--	90%
Kunststoffen	goed	hoog	--	--	32 kg/aansl
Riolering					
Calamiteiten rioolstelsel	goed	hoog	0	0	0

Wat willen we bereiken?

Riolering, waterzuivering en waterbeheer

- Een betaalbaar en duurzaam water- en rioleringsbeheer.
- Hergebruik van regenwater en de mogelijkheden voor het scheiden van afvalwater.
- Het voldoen aan de basisinspanning: In de 3e nota op de waterhuishouding (NW3) is vastgelegd dat als onderdeel van een pakket maatregelen om de algemene waterkwaliteit te verbeteren de vuilemissie vanuit rioolstelsels naar het oppervlaktewater met 50% moet worden teruggedrongen. Ook in de vervolgnota NW4 wordt nadrukkelijk aandacht voor gevraagd.
- Een rioleringsstelsel waarbij calamiteiten voorkomen worden en de onderhouds-toestand van de stelsels op een acceptabel niveau gehouden wordt.
- Het voldoen aan de algemene regels van de Waterwet waarmee de directe lozingen van huishoudelijk afvalwater op oppervlaktewater wordt gereguleerd.

Afvalverwijdering en verwerking

- Minder Afval- Beter Gescheiden- Efficiënter Ingezameld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen BRP (Basis Rioleringsplan) voor alle dorpen.
- Uitvoering meerjarig maatregelenplan.
- Uitvoering grondwaterbeheerplan BMW.
- Uitvoering baggerplan.
- Uitvoering geven aan het afvalwater-beleidsplan BMW/NZV 2014-2018
- Mogelijkheden onderzoeken binnen Duurzaam Bouwen (Winsum-Oost).
- In 2015 zal het stelsel voldoen aan de wettelijk vereiste basisinspanning en het waterkwaliteitsspoor.
- Uitvoeren van het baggerplan waardoor de waterkwaliteit wordt verbeterd en de doorstroming vergroot.
- Uitvoering Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018.
- Repareren of vervanging riolering op basis van het actueel maatregelenplan.
- Afronding van het IBA-project in het niet kwetsbare gebied.
- Aansluitpunt aanbieden voor de woonboten in het buitengebied met vaste ligplaats.
- Voortzetting van diftar op basis van besluit over de diftar-evaluatie eind 2014.

Wat willen we bereiken?

Milieuwetgeving

Adequate vergunningverlening, en voldoen aan de kwaliteitscriteria/Wet VTH.

Duurzaamheid

Het voeren van een actief klimaatbeleid, gericht op het toepassen en opwekken van duurzame energie.

- Energiebesparing in openbare verlichting.
- Inwoners ondersteunen en adviseren bij keuze voor energiebesparingsmaatregelen en subsidieaanvragen.
- Ondersteuning van het platform Samen Duurzaam en andere relevante initiatieven.
- Zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen.
- Behoud Fair Trade status gemeente Winsum.
- Voor auto's die de gemeente aanschaft de milieuaspecten mee laten tellen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Optimalisatie van de mogelijkheden voor het aanbieden van gescheiden afvalstromen, zodat burgers zelf goed in de hand hebben hoeveel restafval ze nog aanleveren.
- Communicatie over de inzameling van diverse deelstromen.
- Inzet van handhavingscapaciteit in 2015, onder andere om afvaldumping te voorkomen. Er zal een betere registratie plaats vinden van het diftar gerelateerde zwerfvuil.
- Invoeren definitieve inzamelstructuur voor drankenkartons en kunststofverpakkingen.
- Aanvang van werkzaamheden voor de eindafwerking van de vuilstort in Usquert.
- Procesmatig en zaakgericht werken. Opleidingsniveau van het personeel up to date houden.
- In 2015 wordt een samenhangend klimaatbeleid vastgesteld. Compensatieprogramma's gaswinning voorzover deze betrekking hebben op klimaatbeleid zijn hierin verwerkt.
- Uitvoering van het vervangingsplan voor openbare verlichting o.b.v. energiezuinige verlichting. Ervaringen van het project Openbare Verlichting worden uitgerold.
- Van 2013 tot en met 2015 wordt middels Warm Wonen Winsum een project uitgevoerd dat gericht is op duurzame maatregelen in de bestaande bouw.

Het uitvoeringsprogramma vanuit de VNG (Energieakkoord) wordt in uitvoering gebracht.
- Dit platform wordt zowel financieel als ambtelijk ondersteund.
- O.b.v. de ervaringen met de zonnepanelen op het gemeentehuis, de buitendienst en museum Wierdenland worden panelen geplaatst op overige gemeentelijke gebouwen.
- Door de Fair Trade werkgroep en mogelijk de inzet van enkele vrijwilligers.
- Waar mogelijk zullen de auto's van de gemeente verduurzaamd worden.

Wat willen we bereiken?

- Een commercieel aardgas vulpunt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In de aanbesteding voor WMO- en leerlingenvervoer wordt zo mogelijk de verplichting opgenomen om op groen gas te rijden.

Bedrijven en particulieren stimuleren om over te gaan tot de aanschaf van groen gas auto's. De subsidieregeling van de provincie Groningen kan daarbij ondersteunen.

- Oplaadpunten voor elektrische auto's en boten.

- Behoeftte peilen voor meer laadpalen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Afvalverwijdering en -verwerking	1.302.509	1.280.991	1.153.359	1.153.327	1.112.719	1.112.719
Riolering	1.012.827	1.059.010	1.084.402	1.110.477	1.135.875	1.143.353
Milieubeheer	353.261	523.998	411.874	411.874	411.874	411.874
Baten rein.rechten & afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0
Baten rioolheffing	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	2.668.598	2.864.000	2.649.635	2.675.678	2.660.469	2.667.946
Baten						
Afvalverwijdering en -verwerking	83.688	37.191	34.750	32.290	29.830	27.370
Riolering	100.956	78.589	80.606	75.303	70.449	66.393
Milieubeheer	64.013	0	0	0	0	0
Baten rein.rechten & afvalstoffenheffing	1.385.630	1.535.939	1.396.491	1.397.905	1.348.770	1.348.770
Baten rioolheffing	1.227.391	1.233.664	1.240.114	1.246.564	1.253.014	1.253.014
Totaal Baten	2.861.678	2.885.383	2.751.961	2.752.062	2.702.063	2.695.547
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Afvalverwijdering en -verwerking	1.218.821	1.243.800	1.118.609	1.121.037	1.082.889	1.085.349
Riolering	911.872	980.421	1.003.796	1.035.174	1.065.426	1.076.960
Milieubeheer	289.248	523.998	411.874	411.874	411.874	411.874
Baten rein.rechten & afvalstoffenheffing	-1.385.630	-1.535.939	-1.396.491	-1.397.905	-1.348.770	-1.348.770
Baten rioolheffing	-1.227.391	-1.233.664	-1.240.114	-1.246.564	-1.253.014	-1.253.014
Saldo deelprogramma	-193.081	-21.384	-102.326	-76.384	-41.594	-27.601
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	0	40.887	8.594	0	0	0
Onttrekkingen reserves	203.645	51.500	50.000	71.811	100.946	114.050
Saldo Deelprogramma	-396.725	-31.997	-143.732	-148.195	-142.540	-141.651
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Afvalverwijdering en -verwerking	1.243.800	1.118.609	-125.191
Riolering	980.421	1.003.796	23.375
Milieubeheer	523.998	411.874	-112.124
Baten rein.rechten & afvalstoffenheffing	-1.535.939	-1.396.491	139.448
Baten rioolheffing	-1.233.664	-1.240.114	-6.450
Totale per deelprogramma	-21.384	-102.326	-80.942

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Afvalverwijdering en -verwerking</i>	125.000	V
De kosten van de afvalverwijdering zijn tot een bedrag van € 125.000 lager geraamd. Dit komt door een lagere bijdrage van € 89.000 wegens lagere inzamelkosten, een verlaging van ons aandeel in het vuilverwerkingsbedrijf van € 29.000, een verlaging van de raming voor de garantieprijs van oud papier (voordeel van € 23.000 en hoger bedrag wegens de verwerking van kunststoffen van € 15.000. Afrondingsverschil = € 1.000.		
<i>Riolering</i>	24.000	N
De lasten zijn ten opzichte van 2014 gestegen met € 24.000 door hogere kapitaallasten (uitvoering Afvalwaterbeleidsplan).		
<i>Milieubeheer</i>	112.000	V
Dit betreft tot een bedrag van € 62.000 een doorgeschoven bedrag voor het klimaatbeleid vanuit het jaar 2013 en een bedrag van € 60.000 voor wettelijke taak voor toezicht en handhaving. Deze raming was in 2014 per ongeluk 2x meegenomen (1x bij de BeRap-2014-1 en 1x via het gemeentefonds). Deze correctie heeft per saldo geen effect.		
<i>Baten afvalstoffenheffing</i>	139.000	N
Doordat de kosten zijn afgenomen is ook sprake van lagere opbrengsten. Door de invloed van de BTW is er sprake van een nadeel.		
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	7.000	V
Totaal	81.000	V

DEELPROGRAMMA 2.1 CULTUUR

Omschrijving van het deelprogramma

Naast de subsidiëring van de openbare bibliotheek vallen het kunst en cultuurbeleid, oudheidkunde en musea en cultureel erfgoed onder dit programma evenals het vormings- en ontwikkelingswerk. Kunst en cultuur behelst voornamelijk de amateurkunst (muziek, theater, dans, cultuurhistorie e.d.).

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

510	Openbaar bibliotheekwerk
511	Vormings- en ontwikkelingswerk
540	Kunst
541	Musea

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Kunst en cultuur zijn belangrijke waarden in een samenleving en moeten toegankelijk blijven voor iedereen. In de gemeente is een groot en gevarieerd aanbod op het gebied van kunst en cultuur. Door samenwerking te stimuleren wordt er meer mogelijk. De betaalbaarheid van ruimtes wordt vergroot en de kwetsbaarheid van kleine initiatieven wordt verkleind. Bij de subsidiëring van kunst en cultuur zetten wij vooral in op cofinanciering.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Provinciale cultuur nota 2013-2016, Het verhaal van Groningen;
- Schetsen kunst- en cultuurbeleid Gemeente Winsum;
- Structuurvisie Winsum;
- Nota bibliotheekbeleid 2015 en verder;
- Bestuursopdracht cultuur.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- De bibliotheekbepalingen in de Wet op het specifieke cultuurbeleid (Wsc) houden geen rekening met digitale ontwikkelingen en gaan vervangen worden door de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Beoogde invoeringsdatum van de wetgeving is 1-1-2015
- Het Rijk wordt door de invoering van de Wsob verantwoordelijk voor de digitale bibliotheek, de gemeenten blijven verantwoordelijk voor de lokale fysieke bibliotheek en de provincies voor ondersteuning daarvan. In de Wsob wordt vastgelegd aan welke functies en verplichtingen de bibliotheek moet voldoen. Met name de verplichting om ondersteuning te bieden aan het onderwijs vormt een nieuw accent in de inzet van de bibliotheek.
- Biblionet Groningen bezint zich op haar rol en heeft samen met de VGG een toekomstvisie opgesteld, deze zal nog naar de gemeenten worden gezonden. Het doel van de visie is om het Gronings bibliotheek concept te behouden en te versterken. De visie gaat samen met een andere manier van subsidiëren waardoor er middels de subsidie meer gestuurd kan worden op prestaties en lokale accenten.
- Het nieuwe bibliotheekbeleid 'Nota 2015 en verder' voor onze gemeente is vastgesteld. In het najaar van 2014 vindt hiervan een uitwerking plaats.

Cultuur:

- Museum Wierdenland heeft het jaar 2013 afgesloten met positief resultaat. Het bezoekersaantal is iets gedaald, maar lijkt zich te stabiliseren. Het museum wil zich ontwikkelen van een lokaal

naar een regionaal museum en tot de poort van het noordelijke waddenkunstgebied. Daarvoor is een subsidie van het Waddenfonds aan het museum verleend; de nodige cofinanciering is reeds toegezegd door verschillende fondsen.

- Stichting Kinderboek Cultuurbezit onderzoekt de mogelijkheden van toekomstbestendige huisvesting in het pand Kerkpad 2 te Winsum (de voormalige aula)
- Provinciaal cultuurbeleid gaat, mede ingegeven door bezuinigingen, sterker inzetten op samenwerking tussen instellingen, burgerparticipatie (culturele biografie) en verbinding met andere belangrijke provinciale beleidsterreinen zoals toerisme, economie, landschap, wonen en leefbaarheid.

Gesignaleerde knelpunten

Bibliotheek:

- Bij aanname van de Wsob komt de ontwikkeling en uitvoering van de digitale bibliotheek bij het Rijk te liggen. Daarmee wordt het Rijk verantwoordelijk voor de inkoop van e-content. Voor 2015 wordt een bedrag van € 6.513,- onttrokken aan de uitkering gemeentefonds.
- Bezuinigingen bij Biblionet nopen ons om kritisch naar de bibliotheekvoorziening en een efficiënte inzet van middelen in de gemeente Winsum te kijken.

Cultuur:

- Museum Wierdenland heeft aangekondigd een tekort op de exploitatiebegroting op te lopen voor het jaar 2014. Voor het jaar 2015 wordt er ook een tekort verwacht.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Het stimuleren van de deelname van kinderen en jongeren aan diverse uitingsvormen van kunst en cultuur, zoals theater, amateurkunst, literatuur, cultuurhistorie, muziek, beeldende kunst.					
Aantal lidmaatschappen bibliotheek volwassen	Goed	Middel	2100	1996	2.017
Aantal lidmaatschappen bibliotheek jeugd tot 18	Goed	Middel	2150	2159	2058
Aantal bezoekers website bibliotheek	Goed	Middel	16.500	16.000	16398
Fysieke bezoekers vestigingen Winsum en Baflo	Goed	Middel	70.000	70.000	
Aantal leerlingen < 18 jaar gesubsidieerde muziekkorpsen	Goed	Middel	130	170	123
Aantal leerlingen muziekschool Noord Akkoord < 18 jaar	Goed	Middel	55	70	56
Aantal leerlingen < 18 jaar gesubsidieerde toneelverenigingen	Goed	Middel	55	55	51
Aantal bezoekers museum Wierdenland Volwassenen + kinderen tot 18 jaar	Goed	Middel	7500	7.500	6752

Wat willen we bereiken?

- Stimulering van een rijk en gevarieerd cultuurbezit en cultureel leven, waarbij we wel meer en meer uitgaan van de zelfredzaamheid en initiatiefrijke van instellingen en burgers.
- Een bereikbare bibliotheekvoorziening (digitaal of fysiek) voor iedere inwoner.
- Voor de jeugd (0-12 jaar) een fysieke bibliotheekvoorziening nabij.
- Stichting Kinderboek Cultuurbezit verhuist naar Kerkpad 2.
- Bewaken van de cultuurhistorische waarden in de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De subsidie voor culturele organisaties richten op stimulering van deelname door kinderen en jongeren aan kunst en cultuur. De gemeente heeft daarbij een stimulerende en faciliterende rol.
- Uitwerking met Biblionet van de bibliotheekvisie;
  - verdere ontwikkeling van de centrumbibliotheek in Winsum (retailconcept)
  - uitwerking en realisatie van bibliotheken op school waar haalbaar en mogelijk;
  - een notitie over de toekomst van de voorziening bibliotheek in Baflo,
  - De verdere ontwikkeling van de digitale bibliotheek
  -
- Biblionet samen met het basisonderwijs het concept "Bibliotheek op school" verder laten uitwerken afgestemd op de situatie op de school / in het betreffende dorp.
- Faciliteren van Stichting Kinderboek Cultuurbezit.
- Cofinanciering van € 50.000.
- Overdragen van het pand Kerkpad 2 te Winsum (de voormalige aula).
- Het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart voor het gehele grondgebied van de gemeente.
- Het opstellen van erfgoedbeleid d.m.v. actualisatie van de concept-erfgoednota 2008.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Openbaar bibliotheekwerk	331.337	324.548	317.170	315.193	313.007	310.724
Vormings- en ontwikkelingswerk	15.774	24.869	12.331	12.331	12.331	12.331
Kunst	62.794	58.848	60.654	60.654	60.654	60.654
Musea	330.230	261.327	175.698	173.374	171.049	168.725
Totaal Lasten	740.134	669.593	565.853	561.552	557.041	552.433
Baten						
Openbaar bibliotheekwerk	35.125	25.242	25.242	25.242	25.242	25.242
Vormings- en ontwikkelingswerk	0	0	0	0	0	0
Kunst	845	0	0	0	0	0
Musea	69.626	60.869	59.052	57.255	55.477	53.719
Totaal Baten	105.596	86.111	84.294	82.497	80.719	78.961

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Openbaar bibliotheekwerk	296.211	299.306	291.928	289.951	287.766	285.482
Vormings- en ontwikkelingswerk	15.774	24.869	12.331	12.331	12.331	12.331
Kunst	61.948	58.848	60.654	60.654	60.654	60.654
Musea	260.605	200.458	116.646	116.118	115.572	115.006
Saldo deelprogramma	634.538	583.482	481.559	479.054	476.322	473.472
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	159.684	150.711	44.924	44.449	43.955	43.441
Saldo Deelprogramma	474.854	432.771	436.635	434.606	432.367	430.031
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Openbaar bibliotheekwerk	299.306	291.928	-7.378
Vormings- en ontwikkelingswerk	24.869	12.331	-12.538
Kunst	58.848	60.654	1.805
Musea	200.458	116.646	-83.812
Totalen per deelprogramma	583.482	481.559	-101.923

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Vormings- en ontwikkelingswerk</i> In 2014 is het restantbudget van de diverse subsidieclusters overgeheveld naar het budget incidentele subsidies. Dit is voor 2015 (nog) niet gebeurd.	13.000	V
<i>Musea</i> Op dit product is een deel van de kosten die geen betrekking hebben op Musea verplicht overgeheveld naar functie 821 Stads- en dorpsvernieuwing (Deelprogramma 1.3 Volkshuisvesting). Het betreft de geraamde kosten voor o.a. molens. Een groot deel van dit bedrag (€ 51.000) bestaat overigens uit overgehevelde uren.	84.000	V
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	5.000	V
Totaal	102.000	V

DEELPROGRAMMA 2.2 ONDERWIJS

Omschrijving van het deelprogramma

Goed onderwijs is één van de sleutels tot maatschappelijk succes.

Dit programma geeft aan hoe wij deze zorg inhoudelijk gestalte geven op grond van de wettelijke taken en de geformuleerde beleidsuitgangspunten en hoe de randvoorwaarden (huisvesting) zo goed mogelijk kunnen worden gecreëerd.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

420	Basisonderwijs excl. huisvesting
421	Basisonderwijs: huisvesting
441	Voortgezet onderwijs: huisvesting
480	Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs
650	Kinderdagopvang

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De gemeente heeft de taak om passend onderwijs te faciliteren. Opvang en begeleiding dienen zoveel mogelijk op de eigen school of een school in de buurt plaats te vinden. Basisscholen in de verschillende dorpen zijn daarvoor essentieel. Ook goede afstemming tussen onderwijs en (jeugd)-zorg is van groot belang.

We willen samen met de scholen onderzoeken of de herstart van de maatschappelijke stage haalbaar is.

Er vindt een verdere verkenning plaats naar brede scholen (waar onderwijs, kinderopvang, ondersteuning en vrije tijd samenkomen) in Baflo en Winsum. Daarbij worden ook de effecten op de scholen in de omliggende dorpen onderzocht. Draagvlak bij betrokkenen is een vereist deel van het onderzoek.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

Huisvesting

- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs (2010);
- Nota Medegebruik en verhuur van onderwijsgebouwen (2012);
- Bestuursopdracht IHP en verkenning geïntegreerde kindvoorziening / brede school (2012);
- IHP 2013;
- Structuurvisie Winsum.

Leerlingvervoer

- Verordening leerlingvervoer gemeente Winsum.

Leerlingzorg

- Subsidiekader schoolbegeleiding (juli 2008);
- Subsidiekader Taalonderwijs aan allochtone leerlingen (juli 2008);
- Convenant CJG (2012), (gemeenten BMW-E, basis- en voortgezet onderwijs, kernpartners CJG);
- Beleidsnotitie Wet OKE, BMW-gemeenten (2010);
- Beleidsnotitie Doelgroepenbepaling en toeleiding VVE BMW-gemeenten (2011);
- Ondersteuningsplan Passend Onderwijs Samenwerkingsverband Provincie Groningen en gemeente Noordenveld.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Krimp

Krimpende bevolking is een blijvende ontwikkeling. Dat heeft gevolgen voor het onderwijs. Het aantal leerlingen in het primair onderwijs in de gemeente Winsum zal naar verwachting de komende 15 jaar dalen met ruim 18%.

Passend Onderwijs

De Wet Passend Onderwijs wordt vanaf 1 augustus 2014 gefaseerd ingevoerd. De wet pakt twee knelpunten aan;

- het terugdringen van het aantal kinderen dat gebruik maakt van dure extra ondersteuning en zorg in het onderwijs.
- het gebrek aan een integrale aanpak van het kind en zijn leer-en opvoedings-ondersteuning.

Scholen krijgen dan een zorgplicht; ze zijn ervoor verantwoordelijk om elk kind een goede onderwijsplek te bieden. Dat kan op de eigen school zijn, op een andere reguliere school in de regio of in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Reguliere en speciale scholen vormen samen regionale samenwerkingsverbanden die, in afstemming met de gemeente, een ondersteuningsplan hebben gemaakt; afspraken over de ondersteuning aan leerlingen en de bekostiging daarvan (zie beleidskaders).

Onderwijshuisvesting

Per 1 januari 2015 zijn Gemeenten niet meer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van scholen. Dit wordt overgeheveld naar het primair onderwijs. De financiële middelen hiervoor worden vanaf 2015 uitgenomen uit het gemeentefonds en toegevoegd aan de lumpsum voor het funderend onderwijs. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor nieuwbouw. De verordening onderwijshuisvesting van de gemeente dient te worden aangepast aan de nieuwe wet.

Harmonisatie peuterspeelzaal/kinderopvang

De overheid wil de verschillen tussen peuterspeelzalen en kinderopvang opheffen en onderwijs en kinderopvang meer op elkaar af te stemmen. Het is de bedoeling dat ouders straks kiezen voor één voorschoolse voorziening. Zij hoeven daarbij niet meer worden geleid door verschillen in kwaliteitseisen of financieringsstructuren. De verschillen in het huidige stelsel werken nu marktverstorend. Bij harmonisatie wordt de prikkel weggenomen om uit kostenoverwegingen voor een peuterspeelzaal dan wel kinderdagverblijf te kiezen.

De gemeente Winsum biedt volgens overeenkomst t/m 31 december 2015 peuterspeelzaalwerk aan. De gemeente Winsum zal zich, als voorbereiding op een nieuwe aanbesteding van peuterspeelzaalwerk, buigen over de vraag wat bovenstaande ontwikkelingen voor Winsum betekenen.

Gesignaleerde knelpunten

Krimp

Een verder dalend aantal basisschoolleerlingen zorgt ervoor dat lokalen in het basisonderwijs leeg komen te staan. Dit zet de kosten voor onderhoud en exploitatie onder druk, mogelijk ten nadele van onderwijsinhoudelijke kwaliteitsdoeleinden. De gemeente Winsum en de schoolbesturen zijn hierop ingehaakt door te onderzoeken of een brede school in Winsum en Baflo mogelijk is. De schoolbesturen L&E en VCPO hebben ook eigen plannen om scholen in dorpen te sluiten dan wel samen te voegen.

Passend Onderwijs

Passend Onderwijs zal naar verwachting gevolgen hebben voor uitvoering van de gemeentelijke taken op gebied van huisvesting en leerlingenvervoer. In 2015 zal hierover meer duidelijk worden.

Onderwijshuisvesting

Op 1 januari 2015 gaat de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud en aanpassingen Primair Onderwijs (PO) aan gemeenten naar schoolbesturen over. Deze wetswijziging heeft een uitname uit het Gemeentefonds tot gevolg van € 158 miljoen. Dit bedrag wordt aan de lumpsum van het PO toegevoegd. Ook voor Winsum betekent dit een korting op de uitkering gemeentefonds. Een deel van de lasten valt ook weg. Een deel van de lasten blijft in verband met kapitaallasten.

Vanaf 1 januari 2015 zijn schoolbesturen in het PO volledig verantwoordelijk voor het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen. Hiermee worden de verantwoordelijkheden gelijk geschakeld met die in het Voortgezet Onderwijs (VO) met één uitzondering: Het VO mag onder voorwaarden investeren in nieuwbouw. Schoolbesturen in het PO mogen dit niet. De wet voorziet in een verbod hierop. De gemeenten blijven verantwoordelijk voor de nieuwbouw. De korting heeft negatieve gevolgen voor de integrale huisvestingsplannen onderwijshuisvesting van gemeenten. Het geld kan namelijk binnen de lumpsum niet geormerkt worden en schoolbesturen mogen, binnen de huidige wetgeving, niet investeren in nieuwbouw (het zogenaamde investeringsverbod Primair Onderwijs). Deze overheveling betekent dus dat dit geld verloren gaat voor nieuwbouw van scholen in het Primair Onderwijs.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2014/2015	doelstelling 2013/2014	realisatie 2012/2013
VVE - BEREIK = kinderen/peuters met een taal- en ontwikkelingsachterstand in de voorschoolse periode. (VVE=voor- en voerschoolse educatie)					
Bereikt aantal VVE – peuters in Winsum	Goed	Middel	16	16	16

De maximale capaciteit van de VVE-klas is 16. Dit wordt jaarlijks gehaald.

Wat willen we bereiken?

- Een Brede school in Baflo ontwikkelen.
- Een Brede school in Winsum ontwikkelen.
- Een goede lokale en provinciale samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg.
- Harmoniseren peuterspeelzaalwerk en kinderopvang.
- Gevolgen van de overheveling van taken/budgetten onderhoud scholen vastleggen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samen met de schoolbesturen willen we toewerken naar realisatie van een Brede school in Baflo.
- Samen met de schoolbesturen onderzoeken of een geïntegreerde kindvoorziening/ een brede school in Winsum haalbaar is.
- De BMW-gemeenten stemmen met de Lokale schoolbesturen af over Passend Onderwijs en Jeugdzorg. Ook op Provinciaal niveau wordt afstemming gezocht met de samenwerkingsverbanden VO en PO.
- Peuter(speelzaal)werk opnieuw aanbesteden.
- Een nieuwe Verordening Onderwijshuisvesting opstellen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Basisonderwijs excl. huisvesting	192.168	173.876	155.643	155.643	155.643	155.643
Basisonderwijs: huisvesting	671.873	602.714	605.622	600.178	586.733	573.289
Voortgezet onderwijs: huisvesting	44.037	41.188	40.720	40.254	39.788	39.321
Gem.schapp. baten en lasten onderwijs	551.843	709.256	556.196	556.196	556.196	556.196
Kinderdagopvang	321.033	327.765	316.455	316.225	315.996	315.767
Totaal Lasten	1.780.953	1.854.799	1.674.635	1.668.496	1.654.356	1.640.217

Baten

Basisonderwijs excl. huisvesting	0	0	0	0	0	0
Basisonderwijs: huisvesting	0	0	0	0	0	0
Voortgezet onderwijs: huisvesting	0	0	0	0	0	0
Gem.schapp. baten en lasten onderwijs	15.909	15.909	15.909	15.909	15.909	15.909
Kinderdagopvang	45	0	0	0	0	0
Totaal Baten	15.954	15.910	15.910	15.910	15.910	15.910

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Basisonderwijs excl. huisvesting	192.168	173.876	155.643	155.643	155.643	155.643
Basisonderwijs: huisvesting	671.873	602.714	605.622	600.178	586.733	573.289
Voortgezet onderwijs: huisvesting	44.037	41.188	40.720	40.254	39.788	39.321
Gem.schapp. baten en lasten onderwijs	535.934	693.346	540.286	540.286	540.286	540.286
Kinderdagopvang	320.988	327.765	316.454	316.225	315.996	315.767
Saldo deelprogramma	1.764.999	1.838.889	1.658.725	1.652.586	1.638.446	1.624.307
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	142.100	75.988	29.813	29.488	31.250	29.495
Onttrekkingen reserves	0	130.000	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	1.907.099	1.784.877	1.688.538	1.682.074	1.669.696	1.653.801

(incl. reservemutaties)

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Basisonderwijs excl. huisvesting	173.876	155.643	-18.233
Basisonderwijs: huisvesting	602.714	605.622	2.908
Voortgezet onderwijs: huisvesting	41.188	40.720	-468
Gem.schapp. baten en lasten onderwijs	693.346	540.286	-153.060
Kinderdagopvang	327.765	316.454	-11.310
Totalen per deelprogramma	1.838.889	1.658.725	-180.164

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel
		N = nadeel
<i>Basisonderwijs excl. huisvesting</i> Het voordeel van €18.000 heeft voor bedrag van €12.500 betrekking op de gevolgen van de bestuursopdracht bezuiniging exploitatievergoedingen onderwijs, afbouw vergoeding tuinonderhoud (raad 6 juni 2013). Het overige bedrag heeft betrekking op een afname van de doorberekende uren aan het onderwijs.	18.000	V
<i>Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs</i> In 2014 is een incidenteel budget van € 150.000 beschikbaar gesteld voor een haalbaarheidsverkenning brede scholen.	153.000	V
<i>Kinderopvang</i> Er worden minder uren doorbelast aan het product kinderopvang.	11.000	V
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	2.000	N
Totaal	180.000	V

DEELPROGRAMMA 2.3 VOLKSGEZONDHEID

Omschrijving van het deelprogramma

Tot het deelprogramma volksgezondheid behoren die onderdelen van de gezondheidszorg en het openbaar bestuur die zich richten op ziektepreventie, de bescherming en bevordering van de gezondheid van de gehele bevolking of van groepen binnen de bevolking, waaronder ook de jeugdgezondheidszorg voor 0-4 jarigen (consultatiebureau). De jeugdzorg in brede zin valt onder het deelprogramma 2.5. Maatschappelijke ondersteuning.

Onder dit deelprogramma valt ook het beleid ten aanzien van begraven en begraafplaatsen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

1716	Centra Jeugd en Gezin (onderdeel WMO)
714	Openbare gezondheidszorg
715	CJG-jeugdgezondheidszorg
724	Lijkbezorging
732	Baten begraafplaatsrechten

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Het huidige begraafbeleid inclusief de tariefstelling en wijze van kostentoerekening wordt geëvalueerd.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Nota Lokaal Gezondheidsbeleid, 2013;
- Convenant Alcohol & Jongeren 2012-2016;
- Nota begraven en begraafplaatsen in Winsum, 2011.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Gravenadministratie

De gegevens van alle graven zijn gecontroleerd en vergeleken met de gravenadministratie. Waar sprake was van verschillen zijn gegevens, voor zover aanwezig, aangepast. De gegevens van actuele rechthebbenden worden in 2015 verder geïnventariseerd. Omdat het in het verre verleden niet gebruikelijk was om alle gegevens van rechthebbende vast te leggen is het in deze gevallen niet tot nauwelijks mogelijk om de actuele gegevens nog te kunnen achterhalen. De actuele rechthebbenden van graven waarvan het grafrecht is vervallen zullen worden aangeschreven om de rechten voor tien jaar te verlengen. In de tweede helft van 2015 zal opnieuw een evaluatie aan de raad moeten worden aangeboden die in ieder geval de volgende ingrediënten bevat:

- een indicatie van het aantal verlengingen, op basis van reacties van de eigen voorlichting om rechthebbenden op te sporen en ervaringen van omliggende gemeenten;
- het effect van deze verlengingen op de begraafstarieven van zowel de primaire tarieven als de verlengingstarieven.

Gesignaleerde knelpunten

We voorzien dat niet alle rechthebbenden kunnen worden achterhaald. Ook zullen niet alle rechthebbenden vervallen grafrechten willen verlengen. Dat betekent dat we moeten beslissen wat we met de betreffende graven gaan doen. Het ruimen van deze graven behoort tot de mogelijkheden.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Het bieden van een samenhangend pakket voor de zorg voor jongere kinderen en hun ouders.					
Opkomstpercentage bij consultatiebureau	Goed	Middel	95	95 %	100 %

Wat willen we bereiken?

- Zorgdragen voor optimale voorwaarden voor het maken van gezondheidsbevorderende keuzes.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Lokaal gezondheidsbeleid uitwerken.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Centra Jeugd en Gezin (onderdeel WMO)	172.019	294.760	0	0	0	0
Openbare gezondheidszorg	222.841	298.292	300.897	298.927	296.958	294.989
CJG-jeugdgezondheidszorg	235.748	235.984	323.213	323.213	323.213	323.213
Lijkbezorging	366.578	353.593	330.801	329.435	328.070	324.863
Baten begraafplaatsrechten	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	997.186	1.182.629	954.910	951.576	948.241	943.065
Baten						
Centra Jeugd en Gezin (onderdeel WMO)	1.511	0	0	0	0	0
Openbare gezondheidszorg	0	0	0	0	0	0
CJG-jeugdgezondheidszorg	0	0	0	0	0	0
Lijkbezorging	7.709	405	405	405	405	405
Baten begraafplaatsrechten	96.497	99.456	174.456	184.456	194.456	194.456
Totaal Baten	105.716	99.861	174.861	184.861	194.861	194.861
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Centra Jeugd en Gezin (onderdeel WMO)	170.508	294.760	0	0	0	0
Openbare gezondheidszorg	222.841	298.292	300.897	298.927	296.958	294.989
CJG-jeugdgezondheidszorg	235.748	235.984	323.213	323.213	323.213	323.213
Lijkbezorging	358.869	353.188	330.396	329.031	327.665	324.458
Baten begraafplaatsrechten	-96.497	-99.456	-174.456	-184.456	-194.456	-194.456
Saldo deelprogramma	891.469	1.082.768	780.050	766.715	753.380	748.204
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	254.171	-29.850	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	86.896	100.584	102.263	92.912	104.586
Saldo Deelprogramma	1.145.640	966.022	679.466	664.452	660.468	643.618
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Centra Jeugd en Gezin (onderdeel WMO)	294.760	0	-294.760
Openbare gezondheidszorg	298.292	300.897	2.604
CJG-jeugdgezondheidszorg	235.984	323.213	87.229
Lijkbezorging	353.188	330.396	-22.792
Baten begraafplaatsrechten	-99.456	-174.456	-75.000
Totalen per deelprogramma	1.082.768	780.050	-302.719

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<p><i>Centra Jeugd en Gezin (onderdeel WMO)</i></p> <p>Een groot deel van deze functie (716) maakt met ingang van 2015 deel uit van deelprogramma 2.5. Het is technisch lastig de functie te splitsen in de presentatie van de afwijkingen in de tabel hierboven. Een bedrag van € 106.000 heeft betrekking op invoeringskosten voor de decentralisatie van de WMO en Jeugd. Dit waren eenmalige budgetten en geven een voordeel ten opzichte van 2015. Het budget voor het Centrum Jeugd en Gezin (€ 137.000) is hier ook opgenomen in de kolom 2014. Het budget voor 2015 staat onder deelprogramma 2.5 en geeft hier dus een positieve afwijking. Hetzelfde geldt voor doorberekende uren met betrekking tot de WMO voor een bedrag van € 52.000.</p>	295.000	V
<p><i>CJG-jeugdgezondheidszorg</i></p> <p>Hiervoor geldt hetzelfde verhaal als hierboven maar dan andersom. De raming 2014 is nu opgenomen onder deelprogramma 2.5 terwijl de raming 2015 hier staat. De afwijking bestaat uit maatwerk jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar en budget voor gezonde leefstijl jeugd (€ 28.000) en uren (59.000).</p>	87.000	N
<p><i>Lijkbezorging</i></p> <p>Het betreft de verkoop van het mortuarium in Winsum in 2014. De afwijking is het verschil tussen de hogere kapitaallasten als gevolg van afschrijving van de resterende boekwaarde in 2014 en wegvallende kapitaallasten in 2015.</p>	23.000	V
<p><i>Baten begraafplaatsen</i></p> <p>In 2014 zijn de baten incidenteel met € 65.000 verlaagd als gevolg van uitstel van de inning van verlengingskosten van begraafrechten. De overige € 10.000 is het gevolg van de taakstellende bezuinigingsopdracht op grond van de nota begraven (kadernota 2012, besluitpunt 12).</p>	75.000	V
<p><i>Overige kleine afwijkingen</i></p>	3.000	N
Totaal	303.000	V

DEELPROGRAMMA 2.4 SOCIALE ZAKEN EN WERK

Omschrijving van het deelprogramma

Met de uitvoering van sociaal beleid begeleiden we werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt, zodat ze zelfstandig en onafhankelijk van de overheid in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Voor inwoners die dat niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning om zelfredzaamheid en actief meedoen in onze samenleving te stimuleren. Binnen dit programma valt ook de inburgering van nieuwkomers.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 610 Bijstandsverlening en inkomensvoorz.
- 611 Sociale werkvoorziening
- 614 Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid
- 621 Vreemdelingen
- 623 Participatiebudget

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

In deze raadsperiode staan ons grote veranderingen in het sociale domein te wachten. Het Rijk hevelt, met minder geld, taken op het gebied van Jeugdzorg en de AWBZ naar de gemeenten over en wil dat mensen met arbeidscapaciteit aan het werk gaan bij reguliere werkgevers. Niet langs de kant (blijven) staan, maar actief meedoen in de samenleving. De gemeente heeft als werkgever daarbij een verantwoordelijkheid.

De jeugdwerkloosheid is een groot probleem. Werkgevers dienen te worden gestimuleerd om stageplaatsen in het kader van werk-leer projecten aan te bieden. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld. Er moet aansluiting worden gezocht met scholen, instellingen en omliggende gemeenten. Innovatieve oplossingen zijn geboden.

Zodra een beroep op de gemeente wordt gedaan, is deze ondersteuning niet langer dan noodzakelijk. Een ieder probeert zoveel mogelijk eerst zelf te voorzien in inkomen. De gemeente heeft de taak om zo snel en zo veel mogelijk mensen te begeleiden naar werk, dan wel de voorbereiding daarop door middel van scholing, maar ook door aandacht te hebben voor social return. We voeren een actieve werkgeversbenadering.

Het werkvoorzieningsschap Ability heeft in zijn huidige vorm de langste tijd gehad en biedt alleen nog beschut werk voor die mensen die geen enkele kans op de arbeidsmarkt hebben. Momenteel worden scenario's onderzocht die inzicht moeten geven in een nieuwe uitvoeringsstructuur.

Inwoners met een minimuminkomen zullen worden gestimuleerd om gebruik te maken van de beschikbare regelingen. Het moet mogelijk zijn dat minima deel kunnen nemen aan sport en culturele activiteiten door bijvoorbeeld een sport-, cultuur- of kortingspas. Belangrijk is verder dat (dreigende) financiële problemen bij inwoners zo vroeg mogelijk worden (h)erkend en worden aangepakt, ten einde een onnodige armoedeval te voorkomen.

Er is een groep inwoners in onze gemeente die nooit (volledig) zonder ondersteuning op het gebied van zorg of geld aan het sociale leven deel kan nemen. De gemeente heeft een blijvende verantwoordelijkheid richting deze mensen en houdt daar in haar beleid rekening mee.

Ontwikkelingen

Gesignaleerde ontwikkelingen

Doelstelling 1	We gaan de Participatiewet invoeren				
Maatregel	We stellen de verordeningen en het implementatieplan vast en starten met de uitvoering				
Prestatie Indicator	2014	2015	2016	2017	2018
	Vorbereiding met zeven gemeenten BMW-DAL	Vaststellen verordeningen implementatie plan en start uitvoering	uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren

Toelichting maatregel

Duidelijk is dat het jaar 2015 in het teken staat van grote operaties in het kader van de transitie op gebied van jeugd, zorg en participatie. Het liefst willen we de besluit- en beleidsvorming en vervolgens alle dienstverlening aan burgers in samenhang zowel op inhoud als intergemeentelijk vormgeven. Daar zijn we ook op gericht en dat is ons streven. Dat streven is echter niet direct in 2015 haalbaar.

De nieuwe taken van de gemeenten zijn van een dergelijke omvang dat het een realistisch streven is om op alle beleidsterreinen het jaar 2015 'transitieproof' door te komen. Niet alleen de inhoud maar tegelijkertijd ook nieuwe samenwerkingsverbanden moeten vorm krijgen. De lat ligt meer dan hoog genoeg als we de basis van de nieuwe dienstverlening in de nieuwe samenwerking in 2015 per afzonderlijke transitie gestalte kunnen geven.

Op het terrein van werk en inkomen staat het jaar 2015 in het teken van de invoering van de Participatiewet. Deze wet gaat op 1 januari 2015 in. De invoering van de wet nam zoveel tijd in beslag dat gemeenten van de gemeenten de ruimte krijgen om een deel van de verordeningen per 1 juli 2015 af te ronden. Het ministerie van SZW heeft een voorkeur uitgesproken voor afronding en invoering van alle verordeningen verband houdende met de Participatiewet met ingang van 1 januari 2015. Om geen risico te lopen, omdat naar verwachting door de gemeenten in verband met stijgende aantallen van uitkeringen een beroep moet worden gedaan op aanvullende uitkeringen van het rijk (een zogenaamde IAU), wordt ernaar gestreefd niet de formele datum maar de voorkeursdatum van het ministerie aan te houden. De IAU wordt namelijk verstrekt onder de voorwaarde dat de uitvoering op orde is. De verordeningen van de Participatiewet worden gezamenlijk met de BMW-DAL-gemeenten voorbereid.

Doelstelling 2	We komen tot een uitvoeringsstructuur werk en inkomen				
Maatregel	We stellen het uitvoeringsplan vast en starten met de samenwerking BMW				
Prestatie Indicator	2014	2015	2016	2017	2018
	Vaststellen uitvoeringsplan door BMW	Start samenwerking	Uitvoeren	uitvoeren	uitvoeren

Toelichting maatregel

De huidige organisaties voor de BMW-gemeenten die taken uitvoeren op het gebied van werk en inkomen zijn ook de organisaties die betrokken zijn bij uitvoering van de Participatiewet. Het gaat dan om Ability, Werkplein Noord-Groningen, Sociale Zaken en Werk BMW en Sociale Zaken Eemmond. Via de project- en stuurgroep Transitie in Samenhang (TiS) zullen voorstellen naar college en raad gaan over de bundeling van krachten voor de vier gemeenten in een gezamenlijke uitvoeringsstructuur werk en inkomen. Deze voorstellen passen in en zijn een uitvloeisel van het visiedocument "Werk aan de winkel" dat door de vier raden van de gemeenten BMW is vastgesteld.

Het plan is om in de gezamenlijk uitvoeringsstructuur de volledige Participatiewet voor vier gemeenten uit te voeren. Naar verwachting zal 2015 daarin nog een overgangsjaar zijn.

Doelstelling 3	We intensiveren het armoedebeleid				
Maatregel	We gaan de beleidsregels en Pact voor Samenredzaamheid uitvoeren				
Prestatie Indicator	2014	2015	2016	2017	2018
	vaststellen kaders minimabeleid; vaststellen Pact voor Samenredzaamheid	Vaststellen beleidsregels; Ontwikkelen activiteiten samen met organisaties	Uitvoeren in samenwerking	Uitvoeren in samenwerking	Uitvoeren in samenwerking

Toelichting maatregel

In 2013 is in samenwerking met de Cliëntenraad BMW gestart met de organisatie van een armoedeconferentie. Samen met alle organisaties en instellingen die in het gebied van de BMW-gemeenten werkzaam zijn op dit beleidsterrein zijn de mogelijkheden verkend. Dat heeft geleid tot een Pact voor Samenredzaamheid waarin kennis wordt gedeeld en activiteiten worden ontwikkeld. Gestart is met het organiseren van zogenaamde Eigen Kracht-café's. Daarin ontmoeten burgers elkaar om thema's te bespreken en elkaar te ondersteunen. Naar verwachting zal in 2015 ook een project van verbouw groente/fruit vorm krijgen. De opbrengst zal dan ten goede komen aan de burgers die afhankelijk zijn van bijv. de Voedselbank.

De raden van de BMW-gemeenten hebben in 2014 de kaders van het armoede- en minimabeleid vastgesteld. Naast de gemeente hebben ook andere organisaties een rol in bestrijding of voorkoming van armoede. In de nieuwe kaders krijgen deze organisaties een rol. In de uitwerking van de kaders zal dat zichtbaar worden.

De stijging van de armoede wordt niet zozeer zichtbaar in stijging van gebruikmaking van de diensten van de Kredietbank, integendeel, maar wel in de stijging van de kosten van beschermingsbewind door een bewindvoerder. Dat is een zorgwekkende ontwikkeling. De diensten van een Kredietbank heeft meer een tijdelijk karakter dan een bewindvoerder. Meer onder bewindstellingen zijn aanwijzingen voor een langduriger en hardnekkiger problematiek. Helaas wordt de hardnekkige problematiek van de arbeidsmarkt en de werkloosheid ook zichtbaar in de stijging van de aantallen uitkeringen. In ons gebied bleef de stijging lange tijd uit, maar is deze vanaf het eerste kwartaal van 2013 ingezet. De gemeente wordt daardoor geconfronteerd met hogere kosten voor uitkeringen, terwijl de financiering vanuit het rijk (BUG-budget) afneemt.

Maatschappelijke effecten

	Bedum	De Marne	Winsum
	Streven 2015	Streven 2015	Streven 2015
Effect-indicatoren			
Groei uitkeringenbestand	15 %	5 %	10%
Cliënten die bemiddelbaar zijn i.h.k.v. Participatiewet	30%	30%	30%
Prestatie-indicatoren			
Doorlooptijd aanvraag-toekenning	2 weken	2 weken	2 weken
Doorlooptijd aanvraag-traject	2 weken	2 weken	2 weken
Inzet werk- leerinstrumenten	55%	55%	55%
Kengetallen			
Cliënten in de WWB	168	252	290
Plaatsingen vanuit WWB-uitkering in regulier werk	27	40	46
Bijz. bijstand chronisch zieken en gehandicapten	p.m.	p.m.	p.m.
Toekenningen participatiefonds	11	160	195

	Bedum	De Marne	Winsum
	Streven 2015	Streven 2015	Streven 2015
Toekenningen stimuleringsfonds	90		
Toekenningen langdurigheidstoeslag	p.m.	p.m.	p.m.
Toekenningen computerregeling	0	0	10
Tegemoetkoming scholieren VO	10	10	20
Cliënten in schuldhulpverlening			
- budgetbeheerregeling	45	80	70
- crisissituaties	3	5	10
- spreekuurbezoek	60	225	80
- afgifte WSNP-verklaringen	6	20	7
- deelname OGGZ-overleg	3	8	8

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Bijstandsverlening en inkomensvoorz.	4.140.251	4.624.382	4.158.333	4.156.355	4.156.058	4.155.760
Sociale werkvoorziening	2.311.426	2.088.673	2.179.810	2.105.473	2.015.412	1.934.097
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	386.427	507.195	531.002	536.971	545.579	550.330
Vreemdelingen	15.394	18.539	18.629	18.629	18.629	18.629
Participatiebudget	593.445	528.471	393.529	408.837	416.076	438.893
Totaal Lasten	7.446.942	7.767.261	7.281.303	7.226.266	7.151.754	7.097.709
Baten						
Bijstandsverlening en inkomensvoorz.	3.949.927	3.701.239	3.378.770	3.378.770	3.378.770	3.378.770
Sociale werkvoorziening	2.128.563	1.881.673	0	0	0	0
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	3.973	0	0	0	0	0
Vreemdelingen	0	0	0	0	0	0
Participatiebudget	593.445	468.771	0	0	0	0
Totaal Baten	6.675.908	6.051.683	3.378.770	3.378.770	3.378.770	3.378.770
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Bijstandsverlening en inkomensvoorz.	190.324	923.143	779.563	777.585	777.288	776.990
Sociale werkvoorziening	182.863	207.000	2.179.810	2.105.473	2.015.412	1.934.097
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	382.453	507.195	531.002	536.971	545.579	550.330
Vreemdelingen	15.394	18.539	18.629	18.629	18.629	18.629
Participatiebudget	0	59.700	393.529	408.837	416.076	438.893
Saldo deelprogramma	771.034	1.715.578	3.902.533	3.847.496	3.772.984	3.718.939
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	697.705	-29.850	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	72.058	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	1.468.739	1.613.670	3.902.533	3.847.496	3.772.984	3.718.939
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Bijstandsverlening en inkomensvoorz.	923.143	779.563	-143.580
Sociale werkvoorziening	207.000	2.179.810	1.972.810
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	507.195	531.002	23.807
Vreemdelingen	18.539	18.629	90
Participatiebudget	59.700	393.529	333.829
Totalen per deelprogramma	1.715.578	3.902.533	2.186.956

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<p><i>Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen</i></p> <p>Met ingang van 2015 wordt geen gemeentelijk aandeel meer geraamd in de bijstandslasten. Op dit deelprogramma een voordeel van € 172.000. (Gecorrigeerd met de geraamde reservemutatie een netto voordeel van € 100.000.) Daarnaast hogere doorberekende lasten voor de bedrijfsvoering van Sociale Zaken De Beurs als gevolg van hogere salarislasten en inhuur personeel, totaal € 28.000.</p>	144.000	V
<p><i>Sociale werkvoorziening</i></p> <p>De wsw-subsidie 2015 bedraagt € 2.075.915 en maakt deel uit van het participatiebudget en daarmee van het Sociaal Deelfonds. De inkomsten van het Deelfonds moeten verplicht worden geraamd onder de algemene dekkingsmiddelen op functie 923 Uitkering deelfonds sociaal domein. De geraamde bijdrage voor 2015 in het tekort van Ability is € 103.000 lager dan in 2014.</p>	1.973.000	N
<p><i>Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid</i></p> <p>In de mei-circulaire 2014 zijn extra rijksmiddelen beschikbaar gesteld voor armoede- en schuldenbeleid voor de komende jaren. Ten opzicht van 2014 bedragen de extra middelen € 24.000.</p>	24.000	N
<p><i>Participatiebudget</i></p> <p>De rijksbijdrage voor het participatiebudget maakt deel uit van het sociaal deelfonds. De inkomsten moeten verplicht worden geraamd onder de algemene dekkingsmiddelen op functie 923 Uitkering deelfonds sociaal domein.</p>	334.000	N
Totaal	2.187.000	N

DEELPROGRAMMA 2.5 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Omschrijving van het deelprogramma

Bij het deelprogramma maatschappelijke ondersteuning gaat het om voorzieningen voor burgers van de Gemeente Winsum die de kwaliteit van leven en welzijn bevorderen. Het gaat het om het ondersteunen van burgers die het zelf (tijdelijk) niet meer redden. Dit deelprogramma handelt over de Wet maatschappelijke ondersteuning met de 'oude taken' en de 'nieuwe taken' als begeleiding, kortdurend verblijf en het vervoer dat daarbij nodig is. En verder gaat het om de taken die voortkomen uit de Jeugdwet, te weten alle vormen van jeugdhulp (inclusief specialistische hulp zoals jeugd-ggz (geestelijke gezondheidszorg), jeugd-vb (verstandelijke beperking), gesloten jeugdhulp, en het onderdeel 'preventie' van de jeugdgezondheidszorg, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en de uitvoering van jeugdreclassering.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 1620 Maatschappelijke begeleiding en advies
- 1622 Huishoudelijke verzorging
- 1630.1 Sociaal-cultureel werk
- 1630.2 Jeugd- en jongerenwerk
- 1630.3 Ouderenwerk
- 1652 Individuele voorzieningen
- 661 Maatwerkvoorz. natura materieel WMO
- 662 Maatwerkvoorz. natura immaterieel WMO
- 663 Opvang en beschermd wonen WMO
- 667 Eigen bijdragen maatwerk en opvang WMO
- 670 Alg. voorzieningen WMO en Jeugd
- 671 Eerstelijnsloket WMO en Jeugd
- 672 PGB WMO en Jeugd
- 682 Individuele voorz. Natura Jeugd

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

In 2015 zullen delen van de huidige AWBZ onder de Wmo 2015 komen te vallen. Gemeenten zijn daar verantwoordelijk voor. Dat vraagt om een zorgvuldig proces waarbij geen inwoners tussen wal en schip terecht mogen komen.

Er wordt steeds meer een beroep gedaan op eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. De kanteling van de Wet Maatschappelijk Ondersteuning (Wmo) is in volle gang. Het is niet meer vanzelfsprekend dat de gemeente klaar staat om de gevraagde ondersteuning te leveren. Mantelzorgers en andere zorgverleners zijn daarbij van groot belang en willen we actief steunen.

In de overheveling van de rijkstaken op het gebied van de jeugd, zullen het jeugd- en jongerenwerk en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) een belangrijke rol gaan spelen. Het CJG zal de komende jaren de basisvoorziening zijn voor jongeren die zorg nodig hebben. Maar ook hier geldt dat jongeren primair zelf verantwoordelijk zijn voor hun welzijn. Uiteraard hebben de ouders hierin een belangrijke rol.

De gemeente wil ook voor de jeugd een aantrekkelijke gemeente zijn en stimuleert en ondersteunt financieel initiatieven waar de jeugd behoefte aan heeft. Jeugdsozen vervullen een belangrijke rol. Die worden door de jongeren zelf opgezet en actief gehouden. De gemeente draagt daar financieel aan bij.

Ouderen zijn een groeiende groep. Ouderenhuisvesting, ook in de kleinere dorpen, vraagt daarom extra aandacht. Door middel van seniorenvoorlichting proberen we ouderen te informeren over de vele mogelijkheden om hun leef- en woonsituatie te vergemakkelijken. Ouderen hebben zelf de regie op hun leven en moeten zoveel mogelijk kunnen door gaan met het leven dat zij gewend zijn.

Onmoetingsplaatsen, waaronder dorpshuizen, zijn belangrijk voor de leefbaarheid van een dorp, zeker als in de dorpen steeds meer voorzieningen verdwijnen.

Deze ontmoetingsplaatsen dienen primair gedragen te worden door het eigen dorp, maar verdienen ook onze steun

Zelfredzaamheid en participatie zullen de komende jaren belangrijke thema's zijn die alleen kans van slagen hebben in krachtige dorpen en kernen waar de sociale cohesie en leefbaarheid groot is. We stimuleren daarom initiatieven voor verbetering van de leefbaarheid van de verschillende kernen. Wij laten daarbij inwoners zelf het initiatief nemen en geven ze de ruimte door bijvoorbeeld eigen budgetten aan buurten en dorpen toe te kennen.

De overheveling van rijkstaken vraagt ook veel van adviserende organen zoals de cliëntenraad en de Wmo advies raad. Wij gaan de ervaringsdeskundigheid van deze raden actief gebruiken bij de invoering van de decentralisaties.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Visie van de BMW-gemeenten op het sociale domein (2013);
- Startnota 3D BMW (2014);
- Besluit Individuele Voorzieningen gemeente Winsum;
- Beleidsregels Wmo Winsum 2012;
- WMO beleidsplan gemeente Winsum 2011-2014;
- Continuïteitsarrangement Wmo 2015;
- Wmo-beleidsplan 'Samen zorgen voor elkaar (2015) BMW*;
- Verordening Wmo Winsum 2015*;
- Notitie Centrum voor Jeugd en Gezin in BMW-gemeenten, 2010;
- Convenant en inrichtingsplan Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Groningen, 2012;
- Routekaart Transitieplan Zorg voor de jeugd (2012);
- Notitie 'Inrichting en inkoop jeugdstelsel Groningen' (2014);
- Uitwerkingsnotitie 'Contouren jeugdstelsel Groningen 2015-2018' (2014);
- Programmaplan Transformatie Jeugdzorg Groningen 2.0 (2014);
- Beleidsplan jeugd BMW gemeenten 2015*;
- Verordening Jeugdhulp en Nadere regels Jeugdhulp*;
- Jeugdsozennotitie Winsum 2008-2012;
- De beleidsnota dorpshuizen 2003-2010 + Evaluatie 2006;
- Kadernota burgerparticipatie (i.o.);
- Notitie leefbaarheid (2009);
- Structuurvisie Winsum;
- Subsidiebeleid Welzijn Gemeente Winsum (2007) + Tussentijdse evaluatie (2009);
- Beleidsnotitie vrijwilligerswerk 2010-2014;
- Sportnota gemeente Winsum (2013-2020); een gezonde en sportieve leefstijl;

* Deze beleidskaders, verordeningen en beleidsregels jeugd en Wmo worden eind 2014 door de gemeenteraad vastgesteld.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

De gemeenten hebben vanaf 1 januari 2015 veel nieuwe taken en verantwoordelijkheden in het sociale domein. Bijvoorbeeld als het gaat om jeugdzorg, begeleiding, verzorging en arbeidsbemiddeling. Hierdoor worden gemeenten verantwoordelijk voor de steun aan kwetsbare groepen mensen. Denk hierbij aan jeugdigen met gedragsproblemen, thuiswonende ouderen die ondersteuning nodig hebben of aan de begeleiding van moeilijk plaatsbare werkzoekenden.

Gemeenten moeten deze nieuwe taken met minder middelen uitvoeren. De decentralisaties gaan gepaard met flinke kortingen op het budget. Deze combinatie van nieuwe taken en forse bezuinigingen stelt gemeenten voor een enorme opgave. De hulp moet goedkoper en efficiënter, maar ook beter. De decentralisaties geven ons de mogelijkheid om hulp beter af te stemmen op wat mensen nodig hebben. De gemeenten kunnen in de toekomst een breed palet aan zorg en ondersteuning bieden. Daarnaast willen wij meer uitgaan van wat mensen zelf kunnen en meer zoeken naar oplossingen in de sociale omgeving van mensen. Een oplossing vinden die past bij de mogelijkheden, behoeften en vragen van mensen, dat wordt kortom de nieuwe uitdaging. Om dit allemaal goed vorm te geven wordt in het sociaal domein intensief samengewerkt met de gemeenten in BMW-verband en met de partners in het veld; organisaties / aanbieders zorg, welzijn, werk en inkomen). Voor een deel van de taken wordt samengewerkt met de 23 Groninger gemeenten.

‘Kantelen’

Kantelen staat voor een nieuwe manier van werken; vraag en resultaatgericht werken, gericht op participatie en zelfredzaamheid. De gekantelde manier van werken vraagt een nieuwe benadering van gemeenten én burgers. Regie over het eigen leven en zelfredzaamheid staat voorop.

- Van ‘verzorgen’ naar ‘ondersteunen’

De kanteling vraagt van de gemeente om vraag verhelderend in gesprek te gaan met de klant en minder beoordelend en aanbodgericht. Het vraagt van de klant minder ‘claim denken’ maar vooral breder te kijken naar alternatieven om probleem op te lossen. Behoud van regie over het eigen leven, zelfredzaamheid en het zelf oplossend vermogen van de burger staat voorop, waarbij de sociale omgeving een belangrijke rol speelt. Naast oplossingen in de eigen omgeving wordt ook naar oplossingen gezocht in de algemene voorzieningen. De algemene voorzieningen zullen zodanig ontwikkeld moeten worden dat zij ook een oplossing kunnen zijn voor onze Wmo-klanten.

- Welzijn Nieuwe Stijl

De Kanteling betekent dat welzijnsorganisaties op een andere manier moeten werken; resultaatgericht en op zoek naar ‘de vraag achter de vraag en de eigen kracht en het zelfregelend vermogen van burgers. De gemeente is opdrachtgever en heeft vanuit die rol hierop de regie.

- Sociale cohesie

Om te kantelen is sociale cohesie; ‘zorg voor elkaar’ nodig. Naast het vergroten van de betrokkenheid van de bewoners bij hun fysieke leefomgeving gaat het ook om vergroten van betrokkenheid van bewoners naar elkaar.

Per 2015 kan geen aanspraak meer worden gemaakt op de extramurale functies begeleiding, kortdurend verblijf en bijbehorend vervoer vanuit de AWBZ. Het budget wordt overgeheveld naar de gemeenten maar wel met een korting van 25%.

Het begeleid wonen dat gericht is op participatie is meer passend binnen het gemeentelijk domein. Het bieden van een beschermende woonomgeving voor mensen met psychiatrische problemen, wordt een taak van gemeenten. De bijbehorende budgetten worden volledig overgeheveld naar gemeenten. Vooralsnog worden primair de centrumgemeenten verantwoordelijk voor de opvang van deze groep. Gemeenten worden tevens verantwoordelijk voor het creëren van laagdrempelige voorzieningen (inlooppunt GGZ).

Door de ontwikkelingen in de langdurige zorg wordt steeds meer van mantelzorgers verwacht. Gemeenten hebben ook onder de Wmo 2015 de taak om mantelzorgers te ondersteunen.

Door de decentralisatie van de jeugdzorg en invoering van de Jeugdwet krijgt de gemeente er met ingang van 1-1-2015 belangrijke taken en verantwoordelijkheden bij. Het gaat hier om de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (de jeugd-ggz), de provinciale jeugdzorg, de gesloten jeugdzorg, de jeugdreclassering, de jeugdbescherming en de zorg voor kinderen en jongeren met een licht verstandelijke handicap (de jeugd LVG). Het Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Groningen krijgt een belangrijke rol als toegangspoort voor alle vormen van jeugdhulp, waarbij goede afstemming nodig is met o.a. huisartsen en hun praktijkondersteuners, het onderwijs en andere vindplaatsen.

Naast de verandering van het jeugdzorgstelsel, de regels en de financiële stromen (de transitie), houdt de decentralisatie jeugdzorg ook een inhoudelijke verandering van cultuur, werkwijzen en verhoudingen in (de transformatie). Het accent komt meer te liggen op zaken als preventie, integrale hulp, gebruik maken van de eigen kracht, ouders en sociale omgeving. Meer inzet op het vermijden of vroegtijdig opsporen van risico's door het welzijn van jongeren in een vroeg stadium positief te stimuleren. Meer oog hebben en investeren in de kracht van de sociale omgeving en de pedagogische civil society.

Burgerparticipatie

Het kabinet geeft aan dat het overbrengen van een groot aantal taken van het Rijk naar gemeenten meer maatwerk mogelijk maakt en de betrokkenheid van burgers vergroot. Het kabinet stelt dat gemeenten bewoners van wijken, buurten en dorpen dienen te betrekken bij de zaken die hen raken.

Gesignaleerde knelpunten

- De transformatie (het daadwerkelijk kantelen van de zorg) zal beleidsmatig en in de uitvoering in 2015 en daarna heel veel inspanning vragen. Ook zal een grote inzet van de Winsummer bevolking gevraagd worden.
- De budgetten voor de komende jaren zijn nog niet duidelijk aangezien er vanuit het rijk andere verdeelmodellen bedacht worden.
- Aangezien de gemeente de door het rijk doorgevoerde generieke korting in 2015 niet door mag berekenen aan de klanten met een (doorlopend) PGB verwachten wij daar een overschrijding in de kosten.
- Het budget voor huishoudelijke hulp daalt fors in 2015. Invoering van een nieuwe werkwijze (in BMWEDAL verband) zal in de loop van 2015 plaatsvinden waardoor het jaarbudget mogelijk ontoereikend zal zijn.
- In 2015 moeten wij een aantal welzijnsdiensten opnieuw aanbesteden. Deze aanbesteding zal, als gevolg van de te halen effecten van de kanteling anders plaats vinden dan in het verleden.
- De vraag of de samenleving nog veel meer aan vrijwilligerswerk en mantelzorg kan leveren zal in 2015 deels beantwoordt worden. Het welslagen van de bezuinigingsoperatie in de zorg is grotendeels afhankelijk van het antwoord op deze vraag.
- In 2015 zal blijken in hoeverre de aanpassing in de leeftijdsgrens om alcohol te mogen gebruiken (van 16 naar 18 jaar) nadelige gevolgen voor de exploitatie van jeugdsozen heeft.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Mantelzorgondersteuning					
Aantal bereikte mantelzorgers door het steunpunt mantelzorg	Goed	Middel	70	90	62
Stimuleren van het vrijwilligerswerk					
Aantal ingeschreven vrijwilligers bij vacaturebank	Goed	Middel	130	130	128
Aantal inschreven organisaties bij vacaturebank	Goed	Middel	130	130	160
Aantal bemiddelingen naar vrijwilligerswerk	Goed	Middel	125	125	228**

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Het bieden van ondersteuning aan inwoners om de zelfredzaamheid en zelfstandigheid te herstellen, te behouden en te bevorderen.*					
Aantal behandelde aanvragen zonder externe indicering*	Goed	Middel		500	376
Aantal behandelde aanvragen met externe indicering*	Goed	Middel		70	40
Aantal verstrekkingen huishoudelijke verzorging *	Goed	Middel		200	157
Aantal verstrekte vervoersvoorziening *	Goed	Middel		200	167
Aantal verstrekte rolstoelen*	Goed	Middel		60	44
Aantal verstrekte woonvoorzieningen*	Goed	Middel		85	48
Aantal aanvragen afgehandeld binnen de daarvoor gestelde termijn*	Goed	Middel		98%	92%
Een vangnet vormen voor inwoners die zich niet zelf kunnen redden					
Aantal cliënten maatschappelijk werk	Goed	Middel	100	100	110
Aantal meldingen in het OGGz-netwerk	Goed	Middel	60	60	81

* Deze prestatie-indicatoren zijn nog niet gekanteld weergegeven. Door de veranderingen in de Wmo en de nieuwe doelgroepen m.i.v. 2015 is het niet mogelijk om nu een streefcijfer aan te geven. In 2016 zullen we nieuwe indicatoren ontwikkelen.

**dit cijfer is inclusief bemiddeling via internet.

Wat willen we bereiken?

- Dat inwoners meer verantwoordelijkheid nemen / krijgen voor het in standhouden en verbeteren van hun woon- en leefomgeving.
- Dat inwoners meer verantwoordelijkheid nemen/krijgen voor het versterken van de leefbaarheid en de sociale samenhang in hun wijk of dorp.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De mogelijkheden/haalbaarheid verkennen van dorpsbudgetten waarbij de dorpsbewoners zelf beslissen over de besteding.
Inwoners faciliteren zodat zij zelf meer zorg dragen voor de eigen leefomgeving, zoals zelf groen onderhouden.
- Verstrekken van leefbaarheidssubsidie voor buurtinitiatieven.
- Gerichte inzet van het opbouwwerk.
Inwoners faciliteren een dorps- of wijkplan te maken en uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

- Het zo goed mogelijk benutten van het vrijwilligerspotentieel.
  - Dat vrijwilligers optimaal ondersteund worden.
-
- Dat mantelzorgers adequaat en effectief ondersteund worden zodat zij hun zorg langer en beter kunnen volhouden.
  - Meer mantelzorgers bereiken met een ondersteuningsaanbod.
-
- De maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren stimuleren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het Steunpunt vrijwilligerswerk voert haar opdracht uit. Zij maken o.a. potentiële vrijwilligers en organisaties bekend met de mogelijkheden en ondersteuning in het vinden van passend vrijwilligerswerk. Daarbij wordt de verbinding gelegd tussen verschillende partijen.
  - De samenwerking tussen de Steunpunten vrijwilligerswerk binnen de BMW Gemeenten en het Werkplein Noord Groningen wordt versterkt.
  - De samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties en samenhang van verschillende vrijwilligersdiensten stimuleren, zodat het vrijwilligerspotentieel beter wordt benut.
  - In het Beleidsplan Wmo 2015-2018 besteden we aandacht aan vrijwilligers en vrijwilligerswerk.
-
- Het Steunpunt Mantelzorg krijgt opdracht om meer zicht te krijgen op 'mantelzorgers in Winsum en hun behoeften aan ondersteuning.
  - Ontwikkelen van een aanbod van voorzieningen / ondersteuning dat aansluit bij de behoeften van de mantelzorgers.
  - Mantelzorgers beter informeren over de mogelijkheden van ondersteuning.
  - Kennis van mantelzorgsignalering overbrengen naar alle professionele partijen en informele netwerken en organisaties.
-
- Samen met jongeren en het jongerenwerk de rol van de jeugdsoos als onderdeel van de pedagogische civil society verkennen en waar nodig versterken.

Wat willen we bereiken?

- Versterken van de eigen kracht van inwoners. De zelfredzaamheid van inwoners vergroten. Oplossingen van vraagstukken eerder vinden in het voorliggende veld en het sociale netwerk van bewoners.
- Inwoners ondersteuning geven bij zelfstandigheid, zelfredzaamheid en deelname aan de maatschappij wanneer zij zich (tijdelijk) niet zelf kunnen redden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verbindingen leggen tussen het Wmo-loket, CJG, onderwijs, huisartsen, vrijwilligersorganisaties, andere (professionele) maatschappelijke organisaties en initiatieven en SoZaWe om de klant zo goed mogelijk van dienst te zijn bij het vinden van oplossingen voor zijn of haar situatie.
- Actief communiceren over de kanteling om een omslag in denken van de burger te bewerkstelligen.
- Er op toezien (regie) dat de uitvoerende instanties in hun werkwijze de eigen kracht van klanten centraal stellen, samen met de klant zoveel mogelijk oplossingen in het voorliggende veld zoeken en volgens de gedachte van de kanteling te werk gaan.
- Het bestaande aanbod van voorliggende voorzieningen goed in beeld brengen en het aanbod verder ontwikkelen/uitbreiden.
- Het ontwikkelen van een andere werkwijze / voorziening voor Hulp in het Huishouden, zodat het beschikbare budget efficiënt wordt ingezet bij de mensen die het nodig hebben.
Het CJG organiseert voorlichtingsbijeenkomsten om de gezondheid van jonge kinderen en hun ouders te bevorderen.
- Nadere invulling geven aan de nieuwe taken in de Wmo 2015 (begeleiding, dagbesteding, kortdurende opvang en beschermd wonen).
De jeugdwet uitvoeren. Jeugdigen en hun gezinnen ondersteuning, hulp en zorg bieden bij opgroei- en opvoedproblemen en psychische problemen en stoornissen.
Doorontwikkelen van de uitvoering van de Wmo en de nieuwe jeugdwet. Daarbij werken we aan één integrale toegang tot
- ondersteuning voor klanten 0-100 jaar. Verbindingen tussen Wmo, Jeugd en Werk en inkomen (Sozawe) bestendigen om inwoners die dat nodig hebben, goed en integraal te ondersteunen (1 gezin, 1 plan, 1 casuscoördinator).

Wat willen we bereiken?

- Vragen over opvoeden en opgroeien zo snel mogelijk beantwoorden en jeugdigen en hun gezinnen zo snel mogelijk adequate hulp en ondersteuning bieden.
- Zorgen dat alle kinderen en jongeren een zo passend mogelijke plek in het onderwijs krijgen.
- Een goede uitvoering van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke ondersteuning.
- De Wmo en Jeugdwet uitvoeren binnen de financiële kaders

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het CJG pakt alle hulpvragen van jeugdigen en hun gezinnen zo snel mogelijk op, doet aan systematische vraagverheldering (integraal), zet in op het versterken van de eigen kracht, zet indien nodig casuscoördinatie in, werkt volgens de methodiek van 1 gezin 1 plan en stemt af met andere betrokkenen. Met als doel zelfredzaamheid van de jeugdigen en hun gezinnen te vergroten.
- Samenwerking in het CJG tussen de kernpartners verder versterken.
- Goede verbinding leggen tussen het CJG en het onderwijs om signalen over mogelijke problematiek van jeugdigen zo vroegtijdig mogelijk op te pakken.
- Meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling via het nieuwe AMHK adequaat afhandelen en verwerken.
- Vervolg geven aan afstemming met het onderwijsveld over Passend Onderwijs. Met de lokale schoolbesturen blijven afstemmen over de ondersteuning vanuit het CJG en de school. Provinciaal met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs doorpraten over de thema's die genoemd zijn in de ondersteuningsplannen.
- Door middel van klanttevredenheidsonderzoek en contractbeheer, de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo monitoren en evalueren en de uitvoering indien nodig bijstellen. Dit zowel op provinciaal niveau als ook in BMWE-verband.
- Invoeren eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen.
- De voorziening voor Huishoudelijke Hulp op een andere manier insteken zodat dit binnen het beschikbare budget uitgevoerd kan worden.

Wat mag het kosten?

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Maatschappelijke begeleiding en advies	148.671	265.998	0	0	0	0
Huishoudelijke verzorging	1.199.364	1.368.763	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	291.475	310.958	0	0	0	0
Jeugd- en jongerenwerk	160.375	150.953	0	0	0	0
Ouderenwerk	115.070	118.815	0	0	0	0
Individuele voorzieningen	952.857	1.231.072	0	0	0	0
Maatwerkvoorz. natura materieel WMO	0	0	489.392	481.907	463.419	463.419
Maatwerkvoorz. natura immaterieel WMO	0	0	1.868.094	1.903.190	1.881.800	1.879.724
Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	28.090	29.131	28.496	28.435
Eigen bijdragen maatwerk en opvang WMO	0	0	0	0	0	0
Alg. voorzieningen WMO en Jeugd	0	0	1.053.250	1.054.378	1.048.898	1.049.033
Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	0	0	868.526	882.531	869.691	869.385
PGB WMO en Jeugd	0	0	2.028.124	2.050.315	1.991.801	1.995.954
Individuele voorz. Natura Jeugd	0	0	2.139.371	2.108.951	2.037.602	2.050.322
Totaal Lasten	2.867.812	3.446.558	8.474.846	8.510.401	8.321.707	8.336.272
Baten						
Maatschappelijke begeleiding en advies	0	0	0	0	0	0
Huishoudelijke verzorging	181.511	150.000	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	24.661	0	0	0	0	0
Jeugd- en jongerenwerk	17.821	0	0	0	0	0
Ouderenwerk	1.781	4.540	0	0	0	0
Individuele voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorz. natura materieel WMO	0	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorz. natura immaterieel WMO	0	0	0	0	0	0
Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	0	0	0	0
Eigen bijdragen maatwerk en opvang WMO	0	0	218.927	222.219	220.213	220.018
Alg. voorzieningen WMO en Jeugd	0	0	5.540	5.540	5.540	5.540
Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	0	0	0	0	0	0
PGB WMO en Jeugd	0	0	0	0	0	0
Individuele voorz. Natura Jeugd	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	225.774	154.540	224.467	227.759	225.753	225.558

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Maatschappelijke begeleiding en advies	148.671	265.998	0	0	0	0
Huishoudelijke verzorging	1.017.853	1.218.763	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	266.814	310.958	0	0	0	0
Jeugd- en jongerenwerk	142.554	150.953	0	0	0	0
Ouderenwerk	113.288	114.275	0	0	0	0
Individuele voorzieningen	952.857	1.231.072	0	0	0	0
Maatwerkvoorz. natura materieel WMO	0	0	489.392	481.907	463.419	463.419
Maatwerkvoorz. natura immaterieel WMO	0	0	1.868.094	1.903.190	1.881.800	1.879.724
Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	28.090	29.131	28.496	28.435
Eigen bijdragen maatwerk en opvang WMO	0	0	-218.927	-222.219	-220.213	-220.018
Alg. voorzieningen WMO en Jeugd	0	0	1.047.710	1.048.838	1.043.358	1.043.493
Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	0	0	868.526	882.531	869.691	869.385
PGB WMO en Jeugd	0	0	2.028.124	2.050.315	1.991.801	1.995.954
Individuele voorz. Natura Jeugd	0	0	2.139.371	2.108.951	2.037.602	2.050.322
Saldo deelprogramma	2.642.038	3.292.018	8.250.379	8.282.642	8.095.954	8.110.714
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	2.646.038	3.296.018	8.254.379	8.286.642	8.099.954	8.114.714
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Maatschappelijke begeleiding en advies	265.998	0	-265.998
Huishoudelijke verzorging	1.218.763	0	-1.218.763
Sociaal-cultureel werk	310.958	0	-310.958
Jeugd- en jongerenwerk	150.953	0	-150.953
Ouderenwerk	114.275	0	-114.275
Individuele voorzieningen	1.231.072	0	-1.231.072
Maatwerkvoorz. natura materieel WMO	0	489.392	489.392
Maatwerkvoorz. natura immaterieel WMO	0	1.868.094	1.868.094
Opvang en beschermd wonen WMO	0	28.090	28.090
Eigen bijdragen maatwerk en opvang WMO	0	-218.927	-218.927
Alg. voorzieningen WMO en Jeugd	0	1.047.710	1.047.710
Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	0	868.526	868.526
PGB WMO en Jeugd	0	2.028.124	2.028.124
Individuele voorz. Natura Jeugd	0	2.139.371	2.139.371
Totalen per deelprogramma	3.292.018	8.250.379	4.958.361

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
Onder dit deelprogramma vallen de twee decentralisaties WMO en Jeugd. De uitgaven voor deze decentralisaties zijn hier geraamd. De inkomsten staan niet in dit deelprogramma maar onder de Algemene dekkingsmiddelen; Uitkering deelfonds sociaal domein.		
De ramingen in de kolom 'begroting 2014' zijn in 2015 verplicht ondergebracht onder de diverse nieuwe onderdelen.		
<i>Decentralisatie AWBZ naar WMO</i> Het budget voor de decentralisatie van AWBZ naar WMO bedraagt € 1.855.277. De uitgaven zijn hoofdzakelijk geraamd onder <i>Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel</i> (begeleiding en dagbesteding) en <i>PGB WMO en Jeugd</i> .	1.855.000	N
<i>Decentralisatie Jeugdwet</i> Het budget voor de decentralisatie Jeugd bedraagt € 3.415.001. De uitgaven zijn hoofdzakelijk geraamd onder <i>Individuele voorzieningen jeugd</i> en <i>PGB WMO en Jeugd</i> .	3.415.000	N
<i>Huishoudelijke hulp</i> Het rijksbudget voor huishoudelijke hulp is met € 362.000 gekort. De geraamde uitgaven zijn hierop aangepast. Het resterende bedrag van € 11.000 heeft betrekking op de vanuit het rijk opgelegde korting ter stimulering van het hergebruik van hulpmiddelen.	373.000	V
<i>Invoeringskosten WMO en Jeugd</i> Voor de invoering van de decentralisaties WMO en Jeugd hebben gemeenten in 2014 een budget voor invoeringskosten ontvangen.	83.000	V
<i>Ondersteuning psychosociaal</i> Aan het budget voor psychosociale ondersteuning is in 2014 een doorgeschoven bedrag uit 2013 toegevoegd van € 55.000.	55.000	V
<i>Centrum voor Jeugd en Gezin</i> Met ingang van 2015 vallen de middelen voor het Centrum voor Jeugd en Gezin onder deelprogramma 2.5. De vergelijkende raming hiervoor in de kolom begroting 2014 staat nog onder deelprogramma 2.3	137.000	N
<i>Doorberekende uren</i>	76.000	N
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	14.000	V
Totaal	4.958.000	N

DEELPROGRAMMA 2.6 SPORT

Omschrijving van het deelprogramma

Met het deelprogramma Sport wil de gemeente Winsum een sportieve en gezonde leefstijl stimuleren. Onder het motto 'Een leven lang bewegen' wil de gemeente dat zoveel mogelijk inwoners gaan én blijven sporten of bewegen.

Er staan hierbij 3 doelstellingen centraal:

- 1) sterke en vitale sportverenigingen;
- 2) goede sportaccommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte;
- 3) sport en bewegen wordt succesvol als middel ingezet om een gezonde leefstijl van de inwoners te bevorderen (sportstimulering).

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 530.1 Sport: buitensportaccommodaties
- 530.2 Sport: binnensportaccommodaties
- 530.3 Sport: zwembad
- 530.4 Sport: algemeen
- 531 Groene sportvelden en terreinen
- 580 Overige recreatieve voorzieningen

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Sport vervult een belangrijke functie in de samenleving. Het sport- en sportstimuleringsbeleid is vastgelegd in de sportnota 2013-2020. Daar willen wij in overleg met de verschillende sportverenigingen, in een te vormen sportplatform, hier op zo goed mogelijke wijze uitvoering aan geven.

In het dorp Winsum wordt onderzocht of de sportvoorzieningen zoveel mogelijk kunnen worden geconcentreerd in Winsum West. De samenwerking tussen en samengaan van de sportverenigingen en het multifunctioneel gebruik van faciliteiten wordt gestimuleerd. De gemeente neemt daarbij een faciliterende positie in en heeft zo weinig mogelijk eigen accommodaties in bezit en beheer.

Het zwembad heeft een belangrijke functie waar het gaat om sportstimulering, recreatie en het leren zwemmen. Gezocht zal worden naar bezuinigingsmogelijkheden om én het zwembad open te houden én de gemeentelijke subsidie te verlagen.

De sportcoach is inmiddels aan de slag. Bij de verdere ontwikkeling en invulling van de taakstelling zal extra aandacht moeten zijn voor de verbindende factor van de sportcoach tussen onderwijs, welzijn en sport en als aanjager voor de verschillende doelgroepen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Sportnota gemeente Winsum 2013-2020; Een sportieve en gezonde leefstijl;
- Adviesnotitie: sportnota 2013 -2020 gemeente Winsum - *In deze adviesnotitie zijn de hoofdlijnen uit de sportnota vertaald in 11 beslispunten. De gemeente zal zich bij de uitvoering van het sportbeleid concentreren op de beslispunten die in de adviesnota zijn genoemd;*
- Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2013-2017; Gezondheid, Welzijn en Welbevinden;

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Sport en bewegen wordt meer en meer een middel om ook doelen binnen het gezondheidsbeleid en het Wmo-beleid te realiseren. Dat de verbinding tussen sport & bewegen en gezondheid steeds belangrijker is geworden, wordt onderschreven in de nieuwe Sportnota 2013-2020; 'Een sportieve en gezonde leefstijl'. Hoewel ook binnen de sport nog steeds aandacht is voor accommodatiebeleid (we gaan bijvoorbeeld bekijken of het beheer en onderhoud van accommodaties efficiënter kan), willen we de komende jaren ons vooral ook gaan richten op sportstimulering. De buurtsportcoaches zijn al aan de slag. Het uitvoeringsplan Sportstimulering vormt hun leidraad bij de agendering en prioritering van verschillende sportieve activiteiten en ontwikkelingen. Daarnaast is er budget vrijgemaakt voor een sportstimuleringsfonds.

De sportnota 2013-2020 is niet als zelfstandig beleidsdocument vastgesteld. Op grond van de sportnota is een adviesnotitie vastgesteld, waarin de hoofdlijnen uit de sportnota zijn vertaald in 11 beslispunten. Bij de uitvoering van het sportbeleid zal de gemeente zich de komende jaren concentreren op de beslispunten die in de adviesnota zijn genoemd.

Voor de interne afstemming op het gebied van Sport is de 'projectgroep Sport' opgericht.

Gesignaleerde knelpunten

De gemeentefinanciën staan onder druk. Bij het opstellen van de sportnota is daarom rekening gehouden met een bezuinigingsopgave. Het is zowel voor de gemeentelijke organisatie als de sportorganisaties en -verenigingen in de gemeente een uitdaging om de bezuiniging te realiseren.

In samenhang met/in het verlengde van de bezuinigingsopgave, vormt ook de harmonisatie van de 'lappendeken' van eigendom en beheer van sportaccommodaties een uitdaging. Het uitvoeringsplan sportaccommodaties is hierin een eerste stap. De feitelijke uitvoering (overdracht/andere afspraken over beheer en eigendom) neemt daarna een langere periode in beslag.

Maatschappelijke effecten

In het uitvoeringsplan van de buurtsportcoaches is aangegeven dat op basis van algemene indicatoren (bestaande instrumenten en onderzoeken van de GGD, zoals het 2-jaarlijkse bevolkingsonderzoek) en doelstellingen per interventie of project wordt getoetst in hoeverre de activiteiten en ontwikkelingen succesvol zijn.

Aan het einde van het project van de buurtsportcoach (2016) wordt een tevredenheidsonderzoek onder partners en inwoners gehouden.

Wat willen we bereiken?

- Sporten en bewegen wordt succesvol ingezet als middel om een gezonde leefstijl van de inwoners te bevorderen.
- Het realiseren van een bezuiniging op het beleidsveld sport van € 70.000.
- Meer uniformiteit in de regelingen, tarieven en overeenkomsten met de sportverenigingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De buurtsportcoach gaat gericht aan het werk met haar opdracht en heeft daarbij aandacht voor de verschillende doelgroepen en hun behoeften. Daarnaast worden verbindingen gelegd met maatschappelijke- en gezondheidsorganisaties en georganiseerde sport.
- Voor het (blijven) leggen van deze verbindingen en voor het uitwisselen van kennis en vaardigheden tussen partijen die zijn betrokken bij gezondheid, sport en bewegen, wordt een sportplatform opgericht.
- Het nader invulling geven aan de bezuinigingen die in het nieuwe sportbeleid ingebracht zijn.
- In overleg met het zwembadbestuur moet worden gekomen tot een kostenoptimalisatie in het beheer en de exploitatie van het zwembad. De grondslag hiervoor ligt in de bezuinigingsopgave: de gemeentelijke bijdrage aan het zwembad wordt verminderd.
- Over het beheer en onderhoud van de gymzaal in Ezinge worden afspraken gemaakt met het dorp. Om de gymzaal meer rendabel te maken wordt gekeken of (een deel van) het onderhoud in eigen beheer van het dorp kan worden uitgevoerd, of dat de bezettingsgraad kan worden verhoogd.
- De harmonisatievoorstellen genoemd in de sportnota 2013-2020 nader uitwerken in samenspraak met de sportverenigingen; Nieuwe tarievenverordening opstellen.

Wat willen we bereiken?

- Uniformiteit/harmonisatie in exploitatie, beheer en onderhoud van de sportaccommodaties.
- De basisvoorzieningen voor sport en bewegen in de complete dorpen en het dorp Winsum in stand houden wanneer voldoende draagvlak is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt een uitvoeringsplan voor het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties opgesteld. Dit plan vormt de basis voor harmonisatie van de 'lappendeken' van eigendom en beheer van de accommodaties
- Het opstellen van een meer-jaren investeringsplan voor de sportaccommodaties.
- Het stimuleren van het gezamenlijk en efficiënt gebruik van de bestaande sportaccommodaties.
- Het in stand houden van veilige sportattributen (basisuitrusting) in de sportaccommodaties.
- Ontwikkeling sport Winsum West: er is een startnotitie opgesteld voor de verdere ontwikkelingsstrategie voor Winsum West als sportief en recreatief gebied voor Winsum en de regio.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Sport: buitensportaccommodaties	33.171	34.077	33.868	31.555	28.922	28.838
Sport: binnensportaccommodaties	358.035	341.384	345.183	344.525	343.868	332.357
Sport: zwembad	239.106	237.769	237.856	237.856	237.856	237.856
Sport: algemeen	40.602	137.425	86.742	86.742	86.742	86.742
Groene sportvelden en terreinen	371.317	306.703	307.026	299.969	297.194	295.005
Overige recreatieve voorzieningen	99.485	113.588	118.977	117.766	116.555	115.344
Totaal Lasten	1.141.716	1.170.946	1.129.652	1.118.413	1.111.138	1.096.142
Baten						
Sport: buitensportaccommodaties	5.784	6.311	6.395	6.395	6.395	6.395
Sport: binnensportaccommodaties	159.213	150.895	152.057	152.057	152.057	152.057
Sport: zwembad	17.521	18.611	18.876	18.876	18.876	18.876
Sport: algemeen	0	-6.124	23.476	43.476	43.476	43.476
Groene sportvelden en terreinen	59.720	17.488	17.778	17.778	17.778	17.778
Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	242.237	187.182	218.582	238.582	238.582	238.582

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Sport: buitensportaccommodaties	27.387	27.766	27.473	25.160	22.527	22.443
Sport: binnensportaccommodaties	198.822	190.488	193.126	192.469	191.811	180.300
Sport: zwembad	221.585	219.158	218.979	218.979	218.979	218.979
Sport: algemeen	40.602	143.549	63.266	43.266	43.266	43.266
Groene sportvelden en terreinen	311.598	289.215	289.248	282.191	279.417	277.227
Overige recreatieve voorzieningen	99.485	113.588	118.977	117.766	116.555	115.344
Saldo deelprogramma	899.479	983.764	911.070	879.832	872.556	857.560
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	16.500	45.800	15.000	15.000	15.000	15.000
Saldo Deelprogramma	882.979	937.964	896.070	864.832	857.556	842.560
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Sport: buitensportaccommodaties	27.766	27.473	-293
Sport: binnensportaccommodaties	190.488	193.126	2.638
Sport: zwembad	219.158	218.979	-178
Sport: algemeen	143.549	63.266	-80.283
Groene sportvelden en terreinen	289.215	289.248	33
Overige recreatieve voorzieningen	113.588	118.977	5.390
Totale per deelprogramma	983.764	911.070	-72.694

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel

Afwijking in € V = voordeel

N = nadeel

Sport algemeen

80.000 V

Deze afwijking bestaat eigenlijk uit 4 onderdelen:

1. Bezuinigingstaakstelling neemt in 2015 toe met een bedrag van € 30.000;
2. In 2014 was sprake van een incidenteel budget voor de ontwikkelingskosten van Winsum-West € 17.000; dit bedrag vervalt in 2015;
3. In 2014 was sprake van een bijdrage aan het dorp Adorp wegens het sluiten van het sportcomplex van € 35.000;
4. kleine afwijkingen wegens o.a. lagere kapitaallasten tot een bedrag van € 2.000.

Overige kleine afwijkingen

7.000 N

Totaal

73.000 V

DEELPROGRAMMA 3.1 ECONOMIE

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma omvat de beleidsuitgangspunten op het gebied van economie. Er ligt een relatie met recreatie en toerisme, met detailhandel en overige bedrijven en met de werkgelegenheid die de verschillende bedrijven bieden.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

310	Handel, ambacht en industrie
311	Baten marktgelden
330	Nutsbedrijven
341	Overige agrarische zaken

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

In de gemeente Winsum wordt de economische bedrijvigheid gekenmerkt door kleinschaligheid. Naast winkels en bedrijven kennen we veel kleine economische activiteit in de vorm van ZZP'ers.

Wij stimuleren een goed ondernemersklimaat. Daarbij past ook de aanleg van breedbandinternet in de hele gemeente, ook in het buitengebied. Samenwerking tussen gemeente en ondernemers moet tot minder bureaucratie leiden.

De visie op het winkelaanbod en de bedrijventerreinen in onze gemeente en onze rol daarbij zal in de komende periode herijkt worden. Samen met ondernemers dient de upgrading van het centrum van Winsum opgepakt te worden. Een spoedige ontwikkeling van het Boogplein is van groot belang.

Een belangrijke economische branche betreft de landbouw. Een gezonde levensvatbare landbouw is van essentieel belang voor het gebied. Landbouw en natuur moeten hand in hand gaan. Het gaat daarbij om een goede afstemming en samenwerking tussen 'boeren, burgers en buitenlui' met als doel een goede balans tussen het landschap, dierenwelzijn en milieu. Agrarische bedrijven dienen de nodige ruimte te krijgen.

De gemeente dient duurzaam in te kopen waarbij binnen het aanbestedingsbeleid de lokale ondernemers zo veel mogelijk de gelegenheid krijgen om in te schrijven. De gemeente zal bij het aanbesteden daar waar mogelijk gebruik maken van social return.

Het ondernemersfonds heeft zich tot op heden bewezen. Deze willen we dan ook handhaven.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Geactualiseerde Detailhandelsvisie (2009);
- Ambitie om te schakelen (schakelkernen regiovisie);
- Structuurvisie Winsum (2013);
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (2013);
- Provinciaal Omgevingsplan;
- Onderscheiden bestemmingsplannen;
- Startdocument Toeristische beleidsontwikkeling;
- Actieplan Economie 'Werken aan Winsum' 2013-2016.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Winsum scoort provinciaal nog steeds goed met een laag leegstandspercentage.
- De herinrichting van de Onderdendamsterweg is afgerond.
- De economische component in de herinrichtingsplannen Onderdendamsterweg (het versterken van de relatie tussen winkelcentrum Obergon en de Hoofdstraat Obergum) zal in 2015 zijn voltooiing krijgen. Dan zal het complex zijn verbouwd en uitgebreid en is de openbare ruimte heringericht. De voor de plannen benodigde aanpassing van het bestemmingsplan is inmiddels in procedure gebracht.
- Samen met een klankbordgroep van ondernemers is begonnen met de uitvoering van het Actieplan Economie 'Werken aan Winsum 2013-2016'. Speerpunt(en) is (zijn) het verbeteren van de contacten, het informeren van alle ondernemers en het professionaliseren van de ondernemersorganisaties.
- Op basis van een uitgevoerd onderzoek is duidelijk hoe groot de ruimtebehoefte is bij onze ZZP-ers.
- Een begin is gemaakt met de uitvoering van het marketingplan 'Winsum, sociaal-economisch vitaler'.

Gesignaleerde knelpunten

- De overlegstructuur met het bedrijfsleven is niet optimaal. Teveel verbrokkeld en bovendien niet professioneel genoeg.
- Het winkelhart van Winsum is compact, het beleid is concentratie van winkels in dat gebied. Door die compactheid en de weinige leegstand, is er weinig vestigingsruimte voor nieuwe winkels. Ook is niet bekend of die ruimte er gaat komen of te creëren is.
- De economische situatie van de detailhandel in het kernwinkelgebied maakt het dringend gewenst dat het Boogplein een invulling krijgt met één of meerdere trekkers.
- De bezoekende consument wordt niet lang genoeg vastgehouden.
- De ruimtelijke uitstraling van het centrum van Winsum kan beter.
- Het kost de eigenaren van bedrijfsruimte op het bedrijventerrein Het Aanleg meer moeite hun ruimten verhuurd of verkocht te krijgen. Daardoor ontstaat de roep om ook op Het Aanleg reguliere detailhandel toe te staan.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Plaatsen stijgen op de noordelijke ranglijst "MKB-vriendelijkste gemeente"	Goed	Matig	2	5	+ 1

Wat willen we bereiken?

- Versterken en uitbouwen van de economische structuur in al haar facetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In de periode 2013-2016 – in nauwe samenwerking met een ondernemers klankbordgroep uitvoering geven aan het Actieplan Economie 'Werken aan Winsum' .
- Verbouw en uitbreiding van het winkelcentrum Obergon en een herinrichting van de openbare ruimte rondom dit winkelcentrum.
- Invulling van de locatie Boogplein.

Wat willen we bereiken?

- Faciliteren van ZZP-ers in hun huisvestingsbehoefte.
- een toekomstbestendig vestigingsbeleid voor de detailhandel in het dorp Winsum en een grotere waarde van de gezondheidseconomie voor het dorp Winsum.
- Professionaliseren Ondernemers-organisatie(s).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering van de voorstellen uit het projectplan 'Winsum, sociaal economisch vitaler' (maakt ook deel uit van het Actieplan 'Werken aan Winsum'). Te noemen zijn een TOP (Toeristisch Overstappunt) en het uitbrengen van een app met de historische route in Winsum.
- De uitkomsten van het onderzoek van de Hanzehogeschool aanbieden aan de lokale makelaars en ontwikkelaars en hun uitnodigen dit op te pakken.
- Een onderzoek laten uitvoeren door het Kenniscentrum Noordruimte van de Hanzehogeschool naar de ontwikkelingen in de plaats Winsum die van invloed zijn op de bestaande voorraad commercieel en maatschappelijk vastgoed en welke beleidsdoelen wij na moeten streven om een leefbaar centrum in Winsum te behouden.
- Een bottom-up beweging vanuit de 4 organisaties binnen onze gemeente ondersteunen om te komen tot één koepel met een professionele personele bezetting die als gelijkwaardige gesprekspartner voor de gemeente kan dienen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Handel, ambacht en industrie	124.907	207.234	143.152	105.652	105.652	105.652
Baten marktgelden	0	0	0	0	0	0
Nutsbedrijven	8.301	8.939	6.918	6.918	6.918	6.918
Overige agrarische zaken	25.211	29.329	29.329	29.329	29.329	29.329
Totaal Lasten	158.419	245.502	179.399	141.899	141.899	141.899
Baten						
Handel, ambacht en industrie	9.579	10.681	10.681	10.681	10.681	10.681
Baten marktgelden	1.963	3.257	3.257	3.257	3.257	3.257
Nutsbedrijven	87.765	70.415	70.415	70.415	70.415	70.415
Overige agrarische zaken	28.230	29.845	29.845	29.845	29.845	29.845
Totaal Baten	127.537	114.198	114.198	114.198	114.198	114.198
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Handel, ambacht en industrie	115.328	196.553	132.471	94.971	94.971	94.971
Baten marktgelden	-1.963	-3.257	-3.257	-3.257	-3.257	-3.257
Nutsbedrijven	-79.465	-61.476	-63.497	-63.497	-63.497	-63.497
Overige agrarische zaken	-3.019	-516	-516	-516	-516	-516
Saldo deelprogramma	30.882	131.304	65.201	27.701	27.701	27.701
(excl. reservemutaties)						

Toevoegingen reserves
 Onttrekkingen reserves

Saldo Deelprogramma   **30.882**   **131.304**   **65.201**   **27.701**   **27.701**   **27.701**
(incl. reservemutaties)

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Handel, ambacht en industrie	196.553	132.471	-64.083
Baten marktgeden	-3.257	-3.257	0
Nutsbedrijven	-61.476	-63.497	-2.020
Overige agrarische zaken	-516	-516	0
Totale per deelprogramma	131.304	65.201	-66.103

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Handel, ambacht en industrie</i> In 2014 was sprake van een doorgeschoven budget vanuit 2013 wegens het economisch beleidsplan van € 65.000. Daarnaast is sprake van een lichte toename van de lasten met € 1.000 (iets hoger uurloon).	64.000	V
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	2.000	V
Totaal	66.000	V

DEELPROGRAMMA 3.2 TOERISME

Omschrijving van het deelprogramma

Het toeristisch recreatieve product van de gemeente Winsum kenmerkt zich vooral door rust, ruimte, kleinschaligheid en cultuur. Hét te vermarkten product is ons waardevolle landschap, waardoor wij "Schatkamer in het noorden" zijn.

Dit deelprogramma geeft aan welke beleidsinstrumenten daartoe worden ingezet.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

560.2 Openluchtrecreatie

560.3 VVV(-kantoren)

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De gemeente Winsum heeft als gemeente tussen stad en wad veel potentie voor toeristen. We moeten de toerist zien te verleiden om ons gebied te bezoeken. Wij zien de noodzaak van de recreatie en het toerisme als belangrijke inkomensbron voor de aanwezige (en potentiële nieuwe) ondernemers en de daarmee gerelateerde werkgelegenheid. Samen met de toeristische ondernemers willen wij de recreatie en het toerisme verder stimuleren.

De gemeente moet een impuls geven door slimme investeringen te doen voor aantrekkelijke fiets- en wandelpaden, vaarroutes en ommetjes in het mooie buitengebied en daar waar nodig zorgen voor verbetering en meer veiligheid. Deze routes met vaak een historisch karakter moeten gekoesterd worden.

Een belangrijk toeristisch onderdeel is het Pieterpad. Hoge prioriteit heeft een veilige route tussen Winsum en Garnwerd.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Structuurvisie Winsum(2013);
- Bestemmingsplan buitengebied;
- Startdocument toeristische beleidsontwikkeling.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Vanaf april 2014 subsidiëren wij, samen met de gemeente De Marne, de Stichting Promotie Waddenland. Dit is de nieuwe toeristische organisatie als opvolger van de VVV Lauwersland. Voor de toekomst moet naar onze mening gestreefd worden naar één toeristische organisatie voor heel Noord-Groningen. Wij zien de nu gekozen oplossing dan ook als een tussenstap. Dat zou betekenen het op termijn samengaan van de drie toeristische organisaties zoals die nu bestaan.
- Ten behoeve van de realisatie van een veilige fiets-wandelverbinding Winsum-Garnwerd zijn de voorwaarden gecreëerd om de komende jaren gefaseerd te komen tot een wandel-/fietsverbinding op dit traject.
- Een groep ondernemers uit de toeristische sector heeft deelgenomen aan een zogenaamde Ideeënmotor, een instrument waarmee ondernemers gezamenlijk een impuls kunnen geven aan het lokale ondernemersklimaat. Zij zijn zelf de motor. De ondernemers gaan met drie thema's aan de slag: 1. totaalbeleving aan de toerist aanbieden; 2. R&T sector professionaliseren en 3. de sector zichtbaarder maken (b.v. door bebording en centrale folderverspreiding). Daarmee

pakken de ondernemers een deel van de thema's uit het Startdocument op. De rest van de maatregelen zullen terug komen in het Actieplan R&T.

- Bij het deelprogramma 3.1. (economie) schreven wij, dat het project 'Winsum, sociaal economisch vitaler' zal worden uitgevoerd. Uiteraard is dit ook van toeristische betekenis voor de kern van Winsum, bijvoorbeeld waar het gaat om de historische route en het Toeristisch Overstappunt (TOP).
- Gewerkt wordt aan de uitwerking van het startdocument Toeristische Beleidsontwikkeling naar een Actieplan R&T. Streven is dit Actieplan in 2015 aan u voor te leggen.
- Het voet- en fietsveer 'Reitdiepveer' is in het najaar van 2014 in de vaart gekomen. Daarmee is het aantal fiets- en wandel(ommetjes) mogelijkheden flink toegenomen

Gesignaleerde knelpunten

- De toeristische sector is relatief klein binnen onze gemeente en bestaat bovendien voor een nog veel kleiner deel uit bedrijven die beroepsmatig met recreatie & toerisme bezig zijn. Dat is van invloed op de potentie en de stuwkracht van de sector. Slechts een klein groepje ondernemers kan en wil het voortouw nemen in de hoop dat de rest volgt. Dat zal maar voor een heel klein deel het geval zijn.
- De vindbaarheid en zichtbaarheid van onze R&T bedrijfjes is onvoldoende.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Het bieden van meer mogelijkheden voor recreatie en toerisme					
Aantal projecten recreatie en toerisme	Goed	Matig		2	2

Wat willen we bereiken?

- De volgende doelstellingen concretiseren(zie ook startdocument):
  - Meer route gebonden recreatie;
  - Een beter en groter aanbod van mogelijkheden voor dagrecreatie;
  - Een sterker aanbod van verblijfs-accommodaties;
  - Meer cultuurtoerisme en instandhouding van het cultureel erfgoed;
  - Meer vaartoerisme;
  - Verbeteren van promotie en organisatie van de R&T sector;
  - Versterking profilering en samenwerking kunst en cultuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vaststelling door de raad van het Actieplan als uitwerking van het startdocument en uitvoering van dit plan in samenwerking met de ondernemers.
- Realisatie van in eerste instantie een nieuw wandeltracé Winsum-Garnwerd en op een later tijdstip de verbreding naar een wandel-/fietsverbinding.
- Door middel van subsidiëring in stand houden van een toeristische organisatie t.b.v. de promotie van het gebied.
- Uitvoering van het projectplan 'Winsum, sociaal economisch vitaler'. In dat kader wordt o.a. een TOP (Toeristisch Overstappunt) in Winsum-West gerealiseerd.
- Samen met de Stichting promotie Waddenland en de ondernemers verder ontwikkelen en inrichten van de Toeristische Informatiepunten (TIP's) in Winsum, Garnwerd en Ezinge.
- Professionalisering van de sector en integratie van het Toeristisch platform met de nieuw te vormen "Economisch overleg paraplu".

Wat willen we bereiken?

- Meer en betere benutting van de culturele waarden van onze beide waardevolle landschappen Reitdiepdal en Middag-Humsterland.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Continuering van de samenwerking met de gebiedspartijen in beide gebieden nu de beide Gebiedscommissies zijn opgeheven.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Openluchtrecreatie	238.543	279.737	80.749	80.749	80.749	80.749
VVV(-kantoren)	60.717	54.585	54.694	54.694	54.694	54.694
Totaal Lasten	299.260	334.322	135.443	135.443	135.443	135.443
Baten						
Openluchtrecreatie	74.083	1.131	1.131	1.131	1.131	1.131
VVV(-kantoren)	2.949	4.323	4.323	4.323	4.323	4.323
Totaal Baten	77.032	5.454	5.454	5.454	5.454	5.454

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Openluchtrecreatie	164.460	278.606	79.618	79.618	79.618	79.618
VVV(-kantoren)	57.768	50.261	50.370	50.370	50.370	50.370
Saldo deelprogramma	222.228	328.867	129.989	129.989	129.989	129.989
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	105.000	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	108.468	111.105	11.105	11.105	11.105	11.105
Saldo Deelprogramma	218.760	217.762	118.883	118.883	118.883	118.883
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Openluchtrecreatie	278.606	79.618	-198.988
VVV(-kantoren)	50.261	50.370	109
Totaal per deelprogramma	328.867	129.989	-198.879

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel

Afwijking in € V = voordeel

N = nadeel

Openluchtrecreatie

199.000 V

Op dit product worden (incidentele) cofinancieringsprojecten geraamd. In 2014 stonden hier een viertal (grote) projecten met een totale bijdrage van € 199.000 geraamd.

Totaal

199.000 V

DEELPROGRAMMA 4.1 GRONDBELEID

Omschrijving van het deelprogramma

Het exploiteren van bouwgrond in bestemmingsplannen zowel in eigen beheer als door derden.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

830   Bouwgrondexploitatie

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Zie paragraaf G Grondbeleid.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in:

- de toekomstvisie en de dorpsvisies;
- distributie planologisch onderzoek;
- sportnota 2013;
- detailhandelsvisie;
- de exploitatieverordening;
- Structuurvisie, woonvisie en GVVP (vaststelling 2014).

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- Door de economische ontwikkelingen blijft het nodig rekening te houden met een trage woningmarkt.
- Er wordt over de hele linie meer dan voorheen ingezet op verduurzaming en renovatie van de bestaande woningvoorraad en minder op nieuwbouw.
- Voor het overige wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid achterin deze begroting en naar het programma volkshuisvesting.

Gesignaleerde knelpunten

- Economische ontwikkelingen geven temporisering van de woningproductie te zien. Dit noopt tot het bijstellen van de prognoses voor planontwikkeling. In de paragraaf grondbeleid achterin deze begroting zijn de financiële achtergronden hiervan voor gemeentelijke exploitaties in beeld gebracht.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Het op financieel verantwoorde wijze verwerven en exploiteren van gronden welke bijdragen aan de uitvoering van de toekomstvisie en dorpsvisies.					
Een reserve grondexploitatie welke de risico's afdekt.	Goed	Hoog	Voldoende omvang	Voldoende omvang	Voldoende omvang

Wat willen we bereiken?

- Een bij het gemeentelijk beleid passende uitvoering van het grondbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Doen van strategische aankopen voor de verdere ontwikkeling.
- Het op basis van nieuw beleid op onder andere het gebied van sport, verkeer, volkshuisvesting in kaart brengen van passend grondbeleid.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Bouwgrondexploitatie	181.416	146.203	167.736	167.736	167.736	167.736
Totaal Lasten	181.416	146.203	167.736	167.736	167.736	167.736
Baten						
Bouwgrondexploitatie	103.009	76.595	65.285	65.285	65.285	65.285
Totaal Baten	103.009	76.595	65.285	65.285	65.285	65.285

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Bouwgrondexploitatie	78.407	69.608	102.451	102.451	102.451	102.451
Saldo deelprogramma	78.407	69.608	102.451	102.451	102.451	102.451
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	32.772	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	9.907	9.907	9.907	9.907	9.907	9.907
Saldo Deelprogramma	101.271	59.701	92.544	92.544	92.544	92.544
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Bouwgrondexploitatie	69.608	102.451	32.842
Totalen per deelprogramma	69.608	102.451	32.842

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:**Omschrijving onderdeel****Afwijking in €   V = voordeel****N = nadeel***Bouwgrondexploitatie*

33.000   N

In de begroting 2015 is de rente van de boekwaarde van het Boogplein opgenomen; deze is (nog) niet geraamd in de begroting 2014. Dit geeft een nadelige invloed van € 26.000. Daarnaast zijn de niet aan de grondexploitaties door te berekenen uren op dit product iets hoger (€ 7.000) dan in 2014.

Totaal**33.000   N**

DEELPROGRAMMA 4.2 NATUUR- EN GROENBEHEER

Omschrijving van het deelprogramma

Het onderhouden en beheren van openbaar groen, vijvers en watergangen en het ondersteunen en stimuleren van activiteiten voor de bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

550   Natuurbescherming

560.1   Openbaar groen

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De gemeente Winsum is een groene gemeente. We zijn zuinig op ons mooie landschap en we willen een goed rentmeester zijn. We handhaven het cultuurhistorisch karakter van de gebieden als het Middag-Humsterland, Reitdiepgebied en Half Ambt. Oude meanders, wierden en dergelijke houden we in stand.

Wijken en buurten hebben voldoende groen, maar voor het onderhoud dient de gemeente samen met de bewoners de handen ineen te slaan. We willen inwoners zelf verantwoordelijk laten zijn voor het groen in hun buurt. Zowel bij de inrichting als het beheer wordt gekeken wat de buurt zelf wil en kan doen. We doen onderzoek naar manieren waarbij de gemeente het beheer van het openbaar groen geheel uitbesteed aan dorpen/wijken.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's;

- SGB–Gebiedsplan Wierden;
- Landschapsontwikkelingsplan Noord-Groningen;
- Landschapsvisie 1993;
- Gebiedsprogramma Groningen (EHS);
- Convenant "Dier en Plant op 't Hogeland";
- Kwaliteitsvisie groen 2011;
- Nota begraven en begraafplaatsen 2011;
- Bomenbeleidsplan 2012-2021;
- Overeenkomst Iepenbeheer 2005-2020;
- Beleidsnotitie speelvoorzieningen 2009-2018.

Ontwikkelingen en knelpunten

Geïsignaleerde ontwikkelingen

- Het areaal groenvoorzieningen neemt toe door het gereedkomen van uitbreidingsplannen.
- Er wordt invulling gegeven aan het beheer en onderhoud van het groen zoals dat is vastgelegd in de kwaliteitsvisie groen.
- Veel kastanjabomen in de Gemeente Winsum zijn in meer of mindere mate aangetast door de Kastanjeziekte. Landelijk wordt dit gezien als een grote bedreiging. In 2010 is een monumentale beplanting van kastanjes rond de begraafplaats te Sauwerd geruimd als gevolg van deze ziekte. In 2010 is gestart met een pilot Kastanje ziekte, begeleid door de universiteit van Wageningen waar ook de Gemeente Winsum aan meedoet. Het doel is om te onderzoeken welke behandelmethodes een gunstig effect hebben op de conditie van zieke bomen. Het eindrapport wordt de tweede helft van 2014 verwacht.

- Watermerkie is een ziekte die schietwilgen aantast. De ziekte is niet te bestrijden. De enige manier om toename te voorkomen is om zieke bomen zo snel mogelijk te ruimen. Als de ziekte niet afneemt zal dat invloed hebben op met name landschappelijke beplantingen.
- De Eikenprocessierups (EPR) is vanuit het zuiden van Europa bezig aan een snelle opmars naar het noorden. De rupsen veroorzaken bij aanraking en inademen gezondheidsklachten. In 2010 is de EPR voor het eerst ook in onze provincie aangetroffen. Het betreft met name de gemeenten met een groot aantal eiken. In die gemeenten kost de bestrijding ervan jaarlijks veel geld. In de gemeente Winsum is de EPR nog niet aangetroffen. Echter, in Groningen is dit al wel het geval. Het aantal eiken binnen de gemeentegrenzen is gering. Grote overlast wordt hier daarom ook niet verwacht.
- De volkstuinten worden niet overal volledig verhuurd. Het gevolg is dat er kavels braak liggen. Een ander gevolg is dat het gebruik soms verandert.
- Volkstuinten worden niet altijd gebruikt / onderhouden zoals wenselijk is. Er is onvoldoende controle / handhaving.
- Bij alle uitvoeringswerkzaamheden moet rekening worden gehouden met de toepassing van de Flora- en Faunawet. Dit is niet ingebed in gemeentelijk beleid.
- Watergangen en vijvers groeien steeds vaker dicht met krabbescheer. Krabbescheer heeft positieve en negatieve elementen. Het positieve is dat zij een oase vormt voor kleine waterdiertjes. Het negatieve is dat bij een overvloed aan krabbescheer het water zuurstofarmer wordt. Daarnaast ondervinden gebruikers van het water hier overlast van. Het is daarom noodzakelijk dat voorkomen wordt dat vijvers en watergangen dichtgroeien.
- Op initiatief van (groepen)bewoners komt het voor dat er overeenkomsten gesloten worden met de gemeente over het onderhouden van openbaar groen door deze bewoners. Voorbeelden hiervan zijn bosjes in Tinallinge en Den Andel en openbaar groen in de Simon van Wattumstraat.
- De Essentaksterfte (schimmelaantasting) is een bomenziekte die sterk in opkomst is. Het is nog onduidelijk hoe deze ziekte zich verder zal ontwikkelen en verspreiden. Het kan betekenen dat vaker snoeien van gevaarlijke takken of kappen van bomen nodig zal zijn. De kans bestaat dat het binnen bestaand budget niet mogelijk is dit volledig op te vangen.
- Door inwoners worden in het openbaar groen speeltoestellen geplaatst.

Gesignaleerde knelpunten

- Door gewijzigde regelgeving is het niet meer toegestaan chemische onkruidbestrijding toe te passen in openbaar plantsoen. Het effect is dat er een grotere fysieke inspanning nodig is om de gewenste kwaliteit te bereiken. Vooral in groeizame periodes is er een spanningsveld tussen beoogde kwaliteit en beschikbare manuren.
- Onkruid op bestrating wordt onder anderen bestreden met het chemische onkruidbestrijdingsmiddel Round Up. Vanaf 1 november 2015 is dit middel niet langer toegestaan. Vanaf 2014 wordt onderzoek gedaan naar alternatieve onkruidbestrijdingsmethodes die het milieu minder belasten. De stoom-/hete luchtmethode is daar een voorbeeld van.
- Het is niet altijd duidelijk wat de kwaliteit van het onderhoud van groen moet zijn in uitbreidingsplannen of bij in ontwikkeling zijnde projecten tot het moment van overdracht aan de gemeente. De verantwoordelijkheid ligt hiervoor bij de ontwikkelaar maar de klachten komen binnen bij de gemeente.
- Door inwoners in openbare ruimte geplaatste speeltoestellen voldoen meestal niet aan de daarvoor geldende wettelijke normen.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Bij het bermbeheer en landschapsontwikkeling streven we naar biodiversiteit. Dat betekent dat het groenbeheer zoveel mogelijk plaatsvindt op een natuurlijke en rationele manier.					
Aantal kapmeldingen	Goed	Laag	n.v.t.	40	74
Gebruik kg. chemische onkruidbestrijdingsmiddelen	Goed	Hoog	0 kg	5 kg	5 kg
Oppervlak heringericht plantsoen in m2	Goed	Laag	n.v.t.	1.500	1.200

Percentage zieke iepen	Goed	Laag	0	0,3	0,11
Maximaal aantal meldingen groen :	Hoog	Goed	< 155	155	153
- boomonderhoud	Hoog	Goed	< 40	40	39
- gras maaien	Hoog	Goed	< 20	20	20
- onkruid	Hoog	Goed	< 40	40	35
- snoeien	Hoog	Goed	< 50	50	50
- vernielingen	Hoog	Laag	< 5	5	9
Meldingen	Hoog	Laag	< 21	-	-
speelvoorzieningen:	Hoog	Goed	< 10	-	-
- onveilige situatie	Hoog	Laag	< 3	-	-
- defect aan toestel	Hoog	Laag	< 3	-	-
- afrastering	Hoog	Laag	< 3	-	-
- vernielingen	Hoog	Laag	< 3	-	-
- keuring toestellen	Hoog	Goed	< 2	-	-

Wat willen we bereiken?

- Groene gemeente.
- Invloed van burger op groen vergroten.
- Onderhoud groen in uitbreidingsplannen en in ontwikkeling zijnde projecten.
- Voorkomen dat watergangen dichtgroeien met invasieve vegetatie zoals krabbescheer.
- Op doelgroepen afgestemde uitdagende speelplekken.
- Veilige speelplekken

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van de groenkwaliteitsvisie.
- Invulling geven aan de uitvoering van het bomenbeleidsplan.
- Omvorming van beplanting.
- Convenanten sluiten. *(op initiatief van de burgers)*.
Burgers betrekken bij planvorming t.a.v. (her)inrichting en omvorming groen.
- Met ontwikkelaars afspreken dat groen wordt onderhouden volgens de groenkwaliteitsvisie van de gemeente.
- Regelmatig watergangen uitmaaien.
- In overleg bewoners inrichting bepalen.
- Inrichten conform wettelijke normen, regelmatig inspecteren en nemen van (onderhouds)maatregelen wanneer inspectie of meldingen daartoe aanleiding geven.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Natuurbescherming	9.176	10.087	10.287	10.287	10.287	10.287
Openbaar groen	1.343.496	1.281.385	1.220.279	1.220.279	1.220.279	1.220.279
Totaal Lasten	1.352.672	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
Baten						
Natuurbescherming	0	0	0	0	0	0
Openbaar groen	7.294	0	0	0	0	0
Totaal Baten	7.294	0	0	0	0	0

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Natuurbescherming	9.176	10.087	10.287	10.287	10.287	10.287
Openbaar groen	1.336.202	1.281.385	1.220.279	1.220.279	1.220.279	1.220.279
Saldo deelprogramma	1.345.378	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	21.289	0	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	1.324.090	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Natuurbescherming	10.087	10.287	200
Openbaar groen	1.281.385	1.220.279	-61.106
Totalen per deelprogramma	1.291.472	1.230.566	-60.906

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel

Afwijking in € V = voordeel

N = nadeel

Openbaar groen

61.000 V

Bij de eenheid Beheer & Onderhoud is enige jaren sprake geweest van vacatures. De vacatureruimte werd ingevuld door meer werk uit te besteden. De raming werd overgeheveld van de kostenverdeelstaat B&O naar dit product. In 2014 is in één van de vacatures voorzien. In deze begroting 2015 is het geld van deze ingevulde vacature teruggeboekt naar de kostenverdeelstaat B&O. Dit betreft een bedrag van € 40.000. Daarnaast is sprake van een lagere raming (€ 20.000) op grond van de (gefaseerde) invulling van de bezuinigingsopdracht op het terrein van het groenonderhoud. Tot slot is sprake van wat kleine afwijkingen/af rondingen tot een bedrag van € 1.000.

Totaal

61.000 V

DEELPROGRAMMA 4.3 RUIMTELIJKE ORDENING EN INRICHTING

Omschrijving van het deelprogramma

Door het treffen van planologische maatregelen en het stellen van voorwaarden, bevorderen van een evenwichtige indeling, inrichting, benutting en instandhouding van een optimaal woon-, werk en leefmilieu in de gemeente Winsum.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

810   Ruimtelijke ordening

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Gelet op de woningmarkt is er geen ruimte voor grote uitbreidingsplannen. Wel moeten we tijdig in spelen op een toename van de vraag. Er wordt een begin gemaakt met een gefaseerde ontwikkeling van Winsum-Oost. Kleine deelplannen in plaats van een grootse aanpak om de risico's te beperken. We voeren een voorzichtig grondbeleid. Verder zetten we in op de ontwikkeling van inbreidingsplannen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is onder meer vastgelegd in de volgende nota's:

- Provinciaal Omgevingsplan (POP);
- Provinciale omgevingsverordening (POV);
- Gebieds- en dorpsvisies;
- Regiovisie Groningen-Assen;
- Wet ruimtelijke ordening;
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte;
- Bestemmingsplannen;
- WABO;
- Structuurvisie Winsum;
- Woonvisie;
- Gemeentelijk Verkeer- en vervoersplan.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

- De actualiseringsslag van onze bestemmingsplannen is tijdig afgerond. In plaats van circa 100 bestemmingsplannen beschikt de gemeente Winsum nu over 20 geactualiseerde, digitale plannen. Daar komt daar nog een slag overheen wat betreft de doorwerking van de vastgestelde Provinciale Omgevings Verordening (POV) bijvoorbeeld voor wat betreft karakteristieke bebouwing. We plannen de volgende actualisering (binnen 10 jaar na vaststelling) in, en bekijken of er een verdergaande clustering kan plaatsvinden aan de hand van de gebieds- en/of dorpskenmerken.
- Met de structuur-, woon-, sport- en verkeersvisie is het ruimtelijk beleid op orde en actueel. Gelet op de trends en ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening ligt de nadruk de komende jaren meer op zorgvuldig ruimtegebruik, een goede/aangename openbare ruimte, inbreidingsplannen en het herbestemmen van vrijkomende gebouwen of locaties. We willen op grond van de nieuwe beleidsvisies de komende tijd de kwaliteiten van onze gemeente behouden en waar mogelijk versterken. Dit kunnen (en willen) we als gemeente niet alleen doen; participatie en het faciliteren van particulier initiatieven krijgen dan ook de aandacht. De nieuwe visies geven hier een voorzet voor.
- We nemen de bijbehorende uitvoeringsplannen ter hand.

- Het beleid van de nationale overheid is gericht op een verdergaande deregulering van het omgevingsrecht en decentralisatie van het ruimtelijk beleid naar de lagere overheden. In dat kader is er een nieuwe integrale Omgevingswet in voorbereiding. Verwacht wordt dat deze in 2018 in werking treedt.
- De provincie is gestart met de actualisatie van het omgevingsbeleid en de verordening. Wij leveren onze bijdrage aan de totstandkoming ervan.

Gesignaleerde knelpunten

Andere ontwikkelingen zijn de bevolkingskrimp en de verdunning van de woningbezetting. Daarentegen zijn er signalen dat de woningmarkt zich wat herstelt. Ondanks dit lichte herstel lijkt de tijd van 'verdienmodellen' definitief voorbij. De uitdaging is om andere manieren vinden om ontwikkelingen op gang te brengen en te houden.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Actuele, eenduidige, digitaal raadpleegbare, bestemmingsplannen.	Goed	Goed	afgerond	20	5

Wat willen we bereiken?

- POV (Provinciale Omgevingsverordening) door laten werken in bestemmingsplannen (o.a. karakteristieke bebouwing).
- Een gemeentelijk uitvoeringsprogramma voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen die aansluiten bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen.
- Een zorgvuldige ruimtelijke belangen afweging in het bijzonder in het buitengebied.
- Via de daartoe bestaande platforms invulling geven aan gebiedsgericht werken (gebiedscommissies Reitdiep en Middag Humsterland, Leader Actie Groep (LAG) en regio Hoogeland, Regio Groningen Assen).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Tweede actualiseringsslag, verdere clustering bestemmingsplannen onderzoeken.
- De uitvoering van de structuur-, woon-, en verkeersvisie voortvarend ter hand nemen. De uitvoeringskosten/middelen begroten.
- Inzetten op een maatwerkbenadering met als kader het bestemmingsplan buitengebied, de in de Structuurvisie beschreven kernkarakteristieken, het Provinciaal Omgevings Plan (POP) en de bijbehorende verordening (POV).
- Inzet plegen om projecten/programma's verder te brengen en de benodigde cofinanciering voor de uitvoering van projecten zoveel als mogelijk beschikbaar stellen. Inzet plegen bij de vorming van een nieuwe gebiedsagenda Hoogeland teneinde aanspraak te kunnen maken op nieuw open te stellen Europese fondsen. Participeren in de uitvoering van hetgeen in de geactualiseerde regiovisie Groningen-Assen is verwoord.

Wat willen we bereiken?

- Een optimale ruimtelijke inpassing en vormgeving van het plan Winsum Oost.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De ruimtelijke uitwerking gefaseerd oppakken, met in 2015 de totstandkoming van een stedenbouwkundig plan en een bestemmingsplan voor Winsum oost.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Ruimtelijke ordening	600.951	730.845	655.964	655.964	655.964	655.964
Totaal Lasten	600.951	730.845	655.964	655.964	655.964	655.964
Baten						
Ruimtelijke ordening	17.482	10.212	10.212	10.212	10.212	10.212
Totaal Baten	17.482	10.212	10.212	10.212	10.212	10.212

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Ruimtelijke ordening	583.469	720.632	645.752	645.752	645.752	645.752
Saldo deelprogramma	583.469	720.632	645.752	645.752	645.752	645.752
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	8.000	100.000	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	575.469	620.632	645.752	645.752	645.752	645.752
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Ruimtelijke ordening	720.632	645.752	-74.880
Totaal per deelprogramma	720.632	645.752	-74.880

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel

Afwijking in € V = voordeel

N = nadeel

Ruimtelijke ordening

75.000 V

Dit bedrag bestaat uit een saldo van enerzijds een lagere kapitaallast van € 100.000 (afschrijving 2 projecten in het kader van het project Grootschalige Basis Topografie in 2014) en anderzijds hogere structurele kosten voor dit project (meerkosten in 2015: € 15.000). Verder is er tot een bedrag van € 10.000 minder aan doorberekende uren ten laste van dit product gekomen.

Totaal

75.000 V

DEELPROGRAMMA 5.1 COMMUNICATIE

Omschrijving van het deelprogramma

Het deelprogramma Communicatie is onderverdeeld in drie werkgebieden: voorlichting, communicatie en Public Relations.

Voorlichting

Mondelinge, digitale en schriftelijke informatie die feitelijk/zakelijk van aard is (het openbaar maken van bijv. teksten van wetten en nota's) en het naar buiten toe presenteren van gemeentelijke opvattingen en standpunten.

Communicatie

Het inzetten van middelen om een goede in- en uitvoering van het gemeentelijke beleid te realiseren, met de mogelijkheid tot interactie.

Public Relations

Het inzetten van middelen om houding/beeld van verschillende doelgroepen - inwoners/bezoekers/bedrijven/andere gemeenten- positief te beïnvloeden, te laten zien waar wij als gemeente voor staan (identiteit/imagobepaling).

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

002.2 Voorlichting

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

In onze veranderende rol is de wijze waarop wij met onze inwoners willen communiceren cruciaal.

Inwoners willen weten waar ze aan toe zijn. We communiceren helder en duidelijk.

Het gebruik van digitale mogelijkheden zullen we waar mogelijk verder uitbouwen.

Zoveel als mogelijk worden inwoners betrokken bij het opstellen van plannen en inrichting van hun leefgebied. Bij de start van een beleidstraject moet daarom duidelijk zijn op welke wijze de gemeente met haar inwoners communiceert en op welke wijze de gemeente haar inwoners bij het beleid wil betrekken.

Bestaande beleidskaders

Geen

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

In toenemende mate wordt gebruik gemaakt van sociale netwerken zoals Twitter en Facebook.

Bezien wordt op welke wijze wij deze middelen (meer) in kunnen zetten bij onze communicatiestrategie.

Gesignaleerde knelpunten

Geen

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Oordeel inwoners gemeente over de wijze waarop de gemeente communiceert.					
Rapportcijfer (0 – 10):	Goed	Hoog	8	7,7	n.b.

Wat willen we bereiken?

- De burger wordt goed geïnformeerd en betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijk beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inzetten van diverse communicatiemiddelen, onder meer; publicaties in de regionale dagbladen, de website, persberichten, het 'live' uitzenden van raadsvergaderingen, tweewekelijkse persmomenten, burgers laten participeren bij diverse projecten.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Voorlichting	306.439	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
Totaal Lasten	306.439	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
Baten						
Voorlichting	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0	0

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Voorlichting	306.439	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
Saldo deelprogramma	306.439	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma	306.439	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Voorlichting	333.480	339.255	5.776
Totaal per deelprogramma	333.480	339.255	5.776

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel

Afwijking in €   V = voordeel

N = nadeel

Overige kleine afwijkingen

6.000   N

Totaal

6.000   N

DEELPROGRAMMA 5.2 PUBLIEKSZAKEN

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma omvat de publieke dienstverlening en de digitale dienstverlening door het Klantcontactcentrum, waaronder de verstrekking van rij- en reisdocumenten, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en de Burgerlijke Stand, het bijhouden van de Basisregistratie Personen en de gravenadministratie en het registreren van meldingen openbare ruimte en verloren- en gevonden voorwerpen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 003 Publiekszaken
- 004 Baten en lasten secretarieleges

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De gemeente doet de dienstverlening aan haar inwoners goed. Het Klantcontactcentrum speelt daarbij een belangrijke rol. Zowel via mail, brief, aan de balie als de telefoon, krijgt de inwoner snel en duidelijk antwoord. In de ontwikkeling van de dienstverlening speelt de digitalisering een belangrijke rol. Het werken op afspraak wordt gestimuleerd en de mogelijkheden om de dienstverlening bij inwoners thuis te verlenen wordt onderzocht.

Burgemeester en wethouders zijn toegankelijk voor inwoners en laten zich regelmatig zien in de dorpen. Op afspraak zijn ze beschikbaar en komen ze desgewenst bij de inwoners thuis.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering van beleid is vastgelegd in de volgende nota's;

- Verordening Basisregistratie Personen (BRP);
- Handboek Beveiliging Burgerzaken (BRP en Waardedocumenten);
- Verordening op de heffing en invordering van leges 2014;
- Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Winsum 2011;
- Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2014;
- Nota begraven en begraafplaatsen in de gemeente Winsum;
- Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekkingen.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Operatie BRP, voorheen Modernisering GBA (MGBA)

Het doel van het realiseren van voorzieningen voor de BRP is de kwaliteit van de gegevens en daardoor de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. Dit moet leiden tot een efficiënte en betrouwbare manier van invoeren, opslaan, beheren en verstrekken van persoonsgegevens, waarbij persoonsgegevens direct beschikbaar zijn en wijzigingen direct verwerkt worden. Het bijhouden en verstrekken van gegevens wordt sneller, eenvoudiger en goedkoper en plaats-onafhankelijke dienstverlening wordt gefaciliteerd. Bovendien sluit de realisatie van de BRP aan op de bestaande en nog te ontwikkelen e-overheidsvoorzieningen.

Naast de kwalitatieve opbrengsten levert Operatie BRP ook structureel financiële baten op voor gemeenten. Voordat dit het geval is wordt er eerst een forse investering gevraagd van alle gezamenlijke gemeenten, de investering bestaat uit twee onderdelen: de aanschaf van de Burgerzaken Modules en de implementatie daarvan.

De planning is inmiddels een aantal keren (jaren) opgeschoven omdat is gebleken dat het geplande model onvoldoende aansluiting bij andere onderdelen van de Basisregistratie Personen (BRP) biedt. In de periode 2014 – 2016 zouden alle gemeenten aansluiten op de BRP.

In de bouw van de BRP is echter opnieuw vertraging opgelopen. Volgens de nieuwe planning gaan in de periode 2017 tot en met 2018 alle gemeenten en afnemers over naar de BRP. De aansluiting per gemeente vindt verspreid en gefaseerd plaats. De datum van aansluiting van onze gemeente is daarom nog niet bekend.

De implementatie van de BRP is een onderdeel van het BMW-traject. In het totaal budget van dit traject is rekening gehouden met deze investering.

De gemeente Winsum heeft inmiddels aan de vereiste Baseline 1 – controle voldaan en ook in 2015 vragen de Baseline 2 - controles nog extra inspanningen (maandelijks komen er extra controles bij), voordat naar een voorspoedige aansluiting kan worden toegewerkt.

Gecombineerde verkiezingen in 2015

Op 1 juli 2014 is de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wet worden gemeenten voor het eerst verantwoordelijk voor het organiseren van stembusverkiezingen voor de leden van het algemeen bestuur van de waterschappen.

De waterschapsverkiezingen vinden tegelijkertijd plaats met de verkiezingen voor de leden van de Provinciale Staten, op woensdag 18 maart 2015.

Beide verkiezingen vinden in dezelfde stembureaus plaats. In het Kiesbesluit wordt geregeld dat voor zowel de Provinciale Statenverkiezing als de Waterschapsverkiezing een afzonderlijke stembus in het stemlokaal wordt geplaatst. Verder zijn er voor beide verkiezingen afzonderlijke stembescheiden, zoals stembiljetten en stempassen.

In de Wet aanpassing waterschapsverkiezingen is bepaald dat de waterschappen de gemeenten compenseren voor het organiseren van de waterschapsverkiezingen. In de meicirculaire van 2014 is de gemeente hierover geïnformeerd. In totaal gaat het om een eenmalig bedrag van 23,8 miljoen euro dat gemeenten gezamenlijk via het gemeentefonds in 2015 vergoed krijgen. Maatstaf inwoners is hiervoor de verdeelwijze.

Klantcontactcentrum (KCC)

In 2014 zijn de publieksbalies vervangen en is de hal opnieuw ingericht. Hiermee voldoet de inrichting van de publieksbalies aan de ARBO-eisen.

In de tweede helft van 2014 is een digitale kennisbank met informatie over 240 gemeentelijke producten en 1500 vragen en antwoordcombinaties in gebruik genomen. Hiermee kunnen nog meer vragen, eenduidig en direct, worden afgehandeld door het KCC. Deze informatie is ook via de gemeentelijke website beschikbaar voor onze burgers. Doordat op veel vragen het antwoord al te vinden is verwachten we dat het aantal telefonische contacten verminderd.

Dienstverlening op locatie

Onder bijzondere omstandigheden, vanwege detentie, beperkte mobiliteit of op andere medische gronden, is het mogelijk dat een aanvraag voor een identiteitskaart op een andere locatie dan het gemeentehuis kan plaatsvinden. In deze situatie wordt de aanvraag thuis of bij de instelling waar men verblijft met behulp van een mobiel aanvraagstation geregeld. De Paspoortwet maakt deze dienstverlening tot dusver alleen nog maar op bovenstaande voorwaarden mogelijk.

Gesignaleerde knelpunten

De huidige telefooncentrale beschikt niet over de gewenste rapportagemogelijkheden, monitoring van het telefoniekanaal is daarom beperkt tot de gegevens die handmatig kunnen worden bijgehouden. De responstijd per telefooncontact kan aanmerkelijk worden verbeterd als er over een geïntegreerd telefonie/agendasysteem kan worden beschikt.

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
Een goede fysieke en digitale dienstverlening aan de inwoners van de gemeente Winsum.					
Aantal gegronde klachten	Goed	Hoog	0	0	0

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke organisatie is goed toegankelijk voor burgers.
- Operatie BRP.
- Ontwikkeling KCC.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Productenaanbod van de digitale gemeentewinkel stapsgewijs verder uitbreiden (voor zover de wet- en regelgeving dit toelaat). Dit is een continue proces.
- De implementatie is inmiddels weer 2 jaar opgeschoven.
Uitvoeren Baseline 2- controles
De aansluiting van de gemeente Winsum is pas in de periode 2016 t/m 2017. Een exacte datum is nog niet beschikbaar.
- Aanbod van meest gevraagde producten en diensten verder uitbouwen en onderbrengen in de frontoffice van het KCC.
- Goede, actuele informatievoorziening op de website ten aanzien van de producten en diensten.
Uitbreiden mogelijkheid "producten/diensten op afspraak"
Met behulp van de kennisbank op zoveel mogelijk vragen direct antwoord geven .

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Publiekszaken	554.624	623.410	656.982	637.512	637.512	637.512
Baten en lasten secretarieleges	63.121	59.118	59.118	59.118	59.118	59.118
Totaal Lasten	617.745	682.527	716.099	696.629	696.629	696.629
Baten						
Publiekszaken	0	0	0	0	0	0
Baten en lasten secretarieleges	202.169	253.034	267.220	267.220	267.220	267.220
Totaal Baten	202.169	253.034	267.220	267.220	267.220	267.220

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Publiekszaken	554.624	623.410	656.982	637.512	637.512	637.512
Baten en lasten secretarieleges	-139.048	-193.917	-208.103	-208.103	-208.103	-208.103
Saldo deelprogramma	415.576	429.493	448.879	429.409	429.409	429.409
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	17.413	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	432.989	429.493	448.879	429.409	429.409	429.409
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Publiekszaken	623.410	656.982	33.572
Baten en lasten secretarieleges	-193.917	-208.103	-14.186
Totaal per deelprogramma	429.493	448.879	19.386

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Publiekszaken</i>	34.000	N
In 2015 is de raming met ruim € 19.000 verhoogd op basis van besluitpunt 6 van de kadernota 2014 (waterschapsverkiezingen). Daarnaast is sprake van een hoger bedrag aan toegerekende uren tot een bedrag van € 15.000.		
<i>Baten en lasten secretarieleges</i>	14.000	V
Op basis van eerdere besluitvorming zijn de ramingen van de opbrengsten verhoogd. Met deze verhogingen zouden de tarieven kostendekkend moeten zijn.		
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	1.000	V
Totaal	19.000	N

DEELPROGRAMMA 5.3 OPENBAAR BESTUUR

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma omvat de baten en lasten van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Ook de kosten van de bestuurlijke samenwerking en de ambtelijke ondersteuning, inclusief de griffier, behoren tot dit deelprogramma.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 001 Bestuursorganen
- 002.1 Bestuursondersteuning College B&W
- 005 Bestuurlijke samenwerking
- 006 Bestuursondersteuning raad/rekenkamer

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

De trefwoorden vertrouwen, verbinden en vernieuwen vormen een belangrijk deel van ons fundament in de veranderende verhouding tussen inwoners en bestuur. Het openbaar bestuur kenmerkt zich door samenspraak. We gaan samen met onze inwoners het veranderingsproces in en samen werken we aan de vraagstukken die er liggen. Bij de te maken keuzes zal de rol van de inwoners groter zijn dan voorheen.

De gemeente stelt een stimuleringsprijs in. Deze prijs wordt jaarlijks aan een (groep) inwoners(s) uitgereikt die een bijzondere prestatie heeft (hebben) geleverd op een vooraf aangewezen beleidsterrein van de gemeente.

De veranderende rol van de gemeente vergt een vernieuwende wijze van werken van het bestuur en de ambtelijke organisatie. Dat betekent dat we voor de hand liggende oplossingen van problemen niet zomaar kiezen, maar kritisch bekijken en nauwkeurig overwegen. De veranderende rol zal deels tot verschuivingen leiden, waarbij inwoners, verenigingen en instellingen meer verantwoordelijkheid krijgen.

De provincie verwacht van ons, van de gemeenteraad, dat wij in 2014 een besluit nemen over een herindeling. Wij zijn van mening dat hierbij de zorgvuldigheid voor snelheid gaat. Wij willen de tijd nemen voor een goede inrichting en organisatie van een nieuwe gemeente en de dienstverlening aan de inwoners. Indien nodig dringen wij bij de provincie aan op uitstel.

Onze voorkeur bij de herindeling gaat uit van een samenvoeging van Bedum, De Marne, Winsum en Eemshaven, maar dan wel met de Eemshaven. Op dit moment worden diverse herindelingsvarianten onderzocht. De definitieve keus zal op basis van de uitkomsten van het onderzoek worden gemaakt.

Over de toedeling van het Middag Humsterland, zoals beschreven in het rapport van de commissie Jansen, willen wij de inwoners in het gebied hun mening vragen. In nauwe samenwerking met de gemeente Zuidhorn willen we bekijken of dat mogelijk is door een referendum uit te schrijven.

Bestaande beleidskaders

De uitvoering is vastgelegd in de volgende regelgeving;

- Algemene Wet Bestuursrecht
  - Wet op de invoering van het dualistisch stelsel voor gemeenten
- Reglementen en verordeningen

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

In 2014 zullen de gemeenteraden in de provincie Groningen zich uitspreken over de bestuurlijke toekomst van de gemeente.

Gesignaleerde knelpunten

Een eventueel toekomstig herindelingsproces zal de nodige bestuurlijke en ambtelijke capaciteit gaan kosten. Dat vraagt om een goede afweging tussen de eigen (bestuurlijke) ambities en de inzet voor de herindeling. Zoals in het collegeprogramma is aangegeven gaat zorgvuldigheid voor snelheid. Omdat een nadere raadpleging van de inwoners overwogen wordt, is de kans groot dat er meer tijd voor het besluitvormingsproces uitgetrokken moet worden.

Wat willen we bereiken?

- Een goed en adequaat openbaar bestuur die de belangen van de inwoners van de gemeente Winsum vertegenwoordigt.
- De inwoners meer betrekken bij beleid en uitvoering.
- Waardering uiten voor die inwoners/instelling die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering van het collegeprogramma en de raadsagenda.
- (Bestuurlijke) vertegenwoordiging in de betrokken organen.
- Bij de start van beleid en uitvoering bepalen welke inwoners betrokken dienen te worden.
- Uitreiken stimuleringsprijs op het gebied van Kunst en Cultuur.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Bestuursorganen	679.707	630.045	605.069	604.833	598.707	598.707
Bestuursondersteuning College B&W	265.515	238.978	313.832	313.832	313.832	313.832
Bestuurlijke samenwerking	155.811	142.543	132.880	132.880	132.880	132.880
Bestuursondersteuning raad/rekenkamer	313.164	300.179	263.352	263.352	263.352	263.352
Totaal Lasten	1.414.197	1.311.745	1.315.132	1.314.897	1.308.771	1.308.771
Baten						
Bestuursorganen	31.285	23.194	0	0	0	0
Bestuursondersteuning College B&W	0	0	0	0	0	0
Bestuurlijke samenwerking	10.171	0	0	0	0	0
Bestuursondersteuning raad/rekenkamer	42.437	0	0	0	0	0
Totaal Baten	83.893	23.194	0	0	0	0

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Bestuursorganen	648.422	606.851	605.069	604.833	598.707	598.707
Bestuursondersteuning College B&W	265.515	238.978	313.832	313.832	313.832	313.832
Bestuurlijke samenwerking	145.640	142.543	132.880	132.880	132.880	132.880
Bestuursondersteuning raad/rekenkamer	270.727	300.179	263.352	263.352	263.352	263.352
Saldo deelprogramma	1.330.303	1.288.551	1.315.132	1.314.897	1.308.771	1.308.771
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	41.683	51.683	61.683	0	0	0
Saldo Deelprogramma	1.288.620	1.236.868	1.253.449	1.314.897	1.308.771	1.308.771
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Bestuursorganen	606.851	605.069	-1.783
Bestuursondersteuning College B&W	238.978	313.832	74.854
Bestuurlijke samenwerking	142.543	132.880	-9.664
Bestuursondersteuning raad/rekenkamer	300.179	263.352	-36.827
Totale per deelprogramma	1.288.551	1.315.132	26.581

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<i>Bestuursondersteuning College B&W</i>	75.000	N
Deze afwijking bestaat volledig uit een hoger bedrag aan doorberekende uren aan dit product. Op de andere producten die onder dit deelprogramma vallen is overigens sprake van een lager bedrag aan doorberekende uren. Door de organisatie-aanpassing zijn wat meer uren ten laste van het (bestuurs-) secretariaat gekomen.		
<i>Bestuursondersteuning raad/rekenkamer</i>	37.000	V
Ook deze afwijking bestaat volledig uit doorberekende uren.		
<i>Overige kleine afwijkingen</i>	11.000	V
Totaal	27.000	N

DEELPROGRAMMA 6.1 BELASTINGEN

Omschrijving van het deelprogramma

Bij dit deelprogramma worden de baten en lasten van de uitvoering van de Wet WOZ verantwoord, alsmede de baten en lasten voor de heffing en de invordering van de gemeentelijke belastingen.

Voor inzicht in:

- het beleid ten aanzien van de gemeentelijke heffingen;
- een overzicht van de diverse heffingen;
- de geraamde inkomsten voor 2014;
- een overzicht van de lokale lastendruk en
- het kwijtscheldingsbeleid

wordt verwezen naar paragraaf A: lokale heffingen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

930   Uitvoering Wet WOZ

940   Baten/lasten gemeentel.belastingen

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Bij heffingen (zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing) en leges is het uitgangspunt dat ze kostendekkend zijn en de inkomsten de kosten niet overschrijden. Voor de OZB opbrengst hanteren we als kader de landelijke macronorm. Het streven is om de totale belastingdruk met niet meer dan de inflatiecorrectie te laten stijgen.

Bestaande beleidskaders

De Gemeentewet regelt welke belastingen gemeenten kunnen heffen en aan welke eisen die belastingen moeten voldoen.

De gemeente Winsum heft de volgende belastingen en rechten:

- onroerende zaakbelastingen;
- roerende zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing;
- begraafrechten;
- diverse leges;
- reclamebelasting.

Op grond van de Wet WOZ is de gemeente verantwoordelijk voor de taxatie van de onroerende zaken. De taxaties vinden plaats onder toezicht van een bij de Wet WOZ ingesteld orgaan, de Waarderingskamer. De verkregen waarden zijn de grondslag voor de heffing van de onroerende zaakbelastingen van de gemeente en de watersysteemheffing gebouwd en ongebouwd door het waterschap (waterschapsheffing). Daarnaast vormen de getaxeerde waarden de grondslag voor vaststelling van het huurwaardeforfait eigen woningen voor de inkomstenbelasting. Burgers kunnen de WOZ-waarde ook gebruiken als basis voor het aanvragen van een hypotheek of om een verzekering af te sluiten. Banken en verzekeraars gebruiken de WOZ-waarde als controlegegeven bij het verstrekken van hypotheeklen voor woningen. Ook overheidsinstanties en de notaris gebruiken de WOZ-waarde voor het bestrijden van vastgoedfraude.

De voorwaarden, waarbinnen gemeenten kwijtschelding van belastingen en heffingen mogen verlenen, zijn vastgelegd in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. In Winsum komen de volgende belastingen en heffingen in aanmerking voor kwijtschelding:

- onroerende zaakbelastingen
- roerende zaakbelastingen
- afvalstoffenheffing
- rioolheffing

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

De limitering van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) is vervallen per 1 januari 2008.

Het vervallen van de limitering mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van de norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds.

Voor de OZB geldt nog een zogenaamde macronorm. De macronorm voor 2015 is nog niet bekend. In 2014 was de macronorm eerst vastgesteld op 3,5%. Voor 2014 is de macronorm in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van mei 2013 verlaagd naar 2,45%, vanwege de overschrijdingen van de macronorm in 2012 en 2013. In 2012 is de macronorm overschreden met € 7,7 miljoen en in 2013 met € 31,1 miljoen. Deze overschrijdingen werden verrekend met de macronorm van 2014. De reële macronorm, rekening houdend met de overschrijding bedraagt 2,45%. De systematiek van macronorm wordt geëvalueerd. Het streven is om in de septembercirculaire 2013 uitsluitsel te geven over de uitkomsten van de evaluatie macronorm als instrument om lokale lasten beheersbaar te houden.

De onroerendezaakbelastingen (OZB) worden sinds 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

De invoering van het stelsel van basisregistraties vordert gestaag. Als onderdeel hiervan moeten in toenemende mate gegevens uit diverse basisregistraties worden gebruikt bij de uitvoering van de Wet WOZ. Voor de gegevens uit de Basisregistratie Kadaster en de Basisregistratie personen (de GBA) en de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) geldt deze verplichting nu al.

Inmiddels is de Landelijke Voorziening WOZ (LV WOZ) gereed. De LV WOZ wordt beheerd door het Kadaster. De LV WOZ is het centrale systeem waar WOZ-gegevens verkregen kunnen worden door geautoriseerde afnemers. De verwachting is dat in de periode tijdens en na de zomer de eerste koplopergemeenten daadwerkelijk aansluiten. De ambitie is om in 2013 zoveel mogelijk gemeenten gebruik te laten maken van de LV WOZ, doorlopend in de eerste helft van 2014. Dan sluiten ook grote afnemers zoals de Belastingdienst aan. Volgens planning sluit Winsum in het vierde kwartaal 2013 aan. Het aansluiten bestaat uit een aansluittoets en het operationeel maken van digikoppeling. De landelijke voorziening WOZ maakt het makkelijker voor Belastingdienst, waterschappen, notarissen, banken en verzekeraars om WOZ-gegevens op de te vragen bij het Kadaster.

Het wetsvoorstel Verruiming openbaarheid Wet WOZ zal op 1 januari 2014 in werking treden.

De verruiming van de openbaarheid van de WOZ-gegevens zorgt ervoor dat iedereen via een web applicatie de waarde gegevens van woningen kan inzien. Dat verhoogt de transparantie en daarmee de acceptatie van de WOZ-waarde.

Het ministerie van Veiligheid en Justitie werkt aan een voorstel matiging proceskostenvergoeding WOZ. Het voorstel behelst een nadere invulling van de huidige proceskostenregeling en beperkt de vergoeding bij kleine waardeverschillen. De VNG heeft aangedrongen op het besluit vanwege de vele bezwaren van de "no cure- no pay bureaus". De vele kleine waardeverschillen betekenen op dit moment een grote uitvoeringslast die hoge maatschappelijke kosten veroorzaakt. De inschakeling van de no cure- no pay bureaus leidt tot ongewenste formalisering van het contact met belanghebbende. Juist met de informele heroverweging in de bezwaarfase worden momenteel successen geboekt. Het besluit is noodzakelijk omdat de "gratis" bezwaren de goede invoering van de openbaarheid van de WOZ-waarde in de weg staan. De VNG vindt invoering van een adequaat besluit proceskosten WOZ-noodzakelijk, voordat sprake kan zijn van openbaarheid van de WOZ-waarde van woningen.

Gesignaleerde knelpunten

geen

Maatschappelijke effecten

Prestatie-indicatoren	meet- baarheid	beïnvloed baarheid	streven 2015	doelstelling 2014	realisatie 2013
De inwoners van de gemeenten door middel van belastingheffing laten bijdragen aan de instandhouding van de bestaande en nieuwe voorzieningen.					
Aantal waardebeschikkingen	Goed	Laag	6.700	6.700	6.588
Aantal belastingaanslagen	Goed	Laag	19.000	13.000	12.163
Aantal kwijtscheldingen	Goed	Laag	325	325	297
Aantal bezwaarschriften tegen waardevaststelling	Goed	Laag	150	100	192

Door diftar verdubbeling van het aantal belastingaanslagen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Uitvoering Wet WOZ	233.451	254.139	262.926	262.926	262.926	262.926
Baten/lasten gemeentel.belastingen	210.755	196.073	188.778	188.778	188.778	188.778
Totaal Lasten	444.205	450.212	451.704	451.704	451.704	451.704
Baten						
Uitvoering Wet WOZ	0	0	0	0	0	0
Baten/lasten gemeentel.belastingen	9.820	12.576	12.576	12.576	12.576	12.576
Totaal Baten	9.820	12.576	12.576	12.576	12.576	12.576

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Uitvoering Wet WOZ	233.451	254.139	262.926	262.926	262.926	262.926
Baten/lasten gemeentel.belastingen	200.935	183.497	176.202	176.202	176.202	176.202
Saldo deelprogramma	434.386	437.636	439.129	439.129	439.129	439.129

(excl. reservemutaties)

Toevoegingen reserves
Onttrekkingen reserves

Saldo Deelprogramma	434.386	437.636	439.129	439.129	439.129	439.129
----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

(incl. reservemutaties)

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Uitvoering Wet WOZ	254.139	262.926	8.787
Baten/lasten gemeentel.belastingen	183.497	176.202	-7.295
Totalen per deelprogramma	437.636	439.129	1.493

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel

Afwijking in €   **V = voordeel**
N = nadeel

Overige kleine afwijkingen

1.000   N

Totaal

1.000   N

DEELPROGRAMMA 6.2 FINANCIËN

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma geeft inzicht in de financiële positie. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording moet afzonderlijk inzicht worden gegeven in de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties op de reserves.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

- 913.1 Overige financiële middelen
- 914 Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar
- 960.1 Saldo van kostenplaatsen: B&O en Secr

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

Ondanks de economische tegenwind staat Winsum er financieel goed op. Het huishoudboekje klopt en de doorgevoerde bezuinigingen hebben niet geleid tot aantasting van de leefbaarheid. De financiële gevolgen van de decentralisaties zijn voor een belangrijk deel nog onduidelijk. Er mogen echter geen inwoners tussen wal en schip geraken. Daarom zullen voor de overgangperiode ook extra middelen gereserveerd worden. Daarna zullen we het in principe met de van het rijk ontvangen budget-ten moeten doen. Het gaat hierbij om aanzienlijke bedragen. Dat vraagt om een helder en strak beleid en een evenwichtige verdeling. Gezien het totale pakket aan bezuinigingen vanuit Den Haag waar we mee geconfronteerd worden, kunnen aanvullende bezuinigingen op gemeentelijk niveau niet uitgesloten worden. Bij die mogelijke bezuinigingen zullen wij de minima zoveel mogelijk ontzien.

De gemeentelijke kas is op orde en dat willen we zo houden. We zullen zorgvuldig moeten bepalen welke investeringen nog mogelijk zijn in relatie tot de plannen en ambities die er liggen. Bij de eerstvolgende kadernota of begroting worden de plannen in lijn gebracht met de vrij aanwendbare financiële reserves. Hierbij zullen prioriteiten gesteld moeten worden.

Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van het middel cofinanciering. De ingestelde reserve hiervoor raakt uitgeput. We evalueren het cofinancieringsbeleid en bezien de wijze van vulling van de reserve.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering financieel beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Treasurystatuut;
- Financieringsparagraaf begroting;
- Paragraaf weerstandsvermogen begroting en nota weerstandsvermogen;
- Nota reserves en voorzieningen;
- Verordeningen ex art. 212, 213 en 213a van de Gemeentewet;
- Kadernota 2011 incl. bezuinigingsvoorstellen.

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Overige financiële middelen	1.183	1.194	1.194	1.194	1.194	1.194
Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	200.000	13	13	13	13	13
Saldo van kostenplaatsen: B&O en Secr	430.112	158.000	0	0	0	0
Totaal Lasten	631.295	159.207	1.207	1.207	1.207	1.207
Baten						
Overige financiële middelen	0	0	0	0	0	0
Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	1.386.164	770.078	713.032	710.886	712.304	715.666
Saldo van kostenplaatsen: B&O en Secr	80.000	93.419	2.350	138.988	143.502	172.778
Totaal Baten	1.466.164	863.497	715.381	849.874	855.807	888.444

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Overige financiële middelen	1.183	1.194	1.194	1.194	1.194	1.194
Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	-1.186.164	-770.065	-713.019	-710.873	-712.291	-715.653
Saldo van kostenplaatsen: B&O en Secr	350.112	64.581	-2.350	-138.988	-143.502	-172.778
Saldo deelprogramma	-834.869	-704.291	-714.175	-848.667	-854.600	-887.238
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves	704.054	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	1.017.611	549.979	0	0	0	0
Saldo Deelprogramma	-1.148.426	-1.254.270	-714.175	-848.667	-854.600	-887.238
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Overige financiële middelen	1.194	1.194	0
Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	-770.065	-713.019	57.047
Saldo van kostenplaatsen: B&O en Secr	64.581	-2.350	-66.931
Totale per deelprogramma	-704.291	-714.175	-9.884

Toelichting afwijking 2015 ten opzichte van 2014:

Omschrijving onderdeel	Afwijking in €	V = voordeel N = nadeel
<p><i>Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar</i> Op dit product wordt de (administratieve) opbrengst van onze bespaarde rente verantwoord. Door de lagere reservestand is ook sprake van een lagere opbrengst. Doordat ook aan de lastenzijde gerekend wordt met lagere rentelasten is dit geen echt nadeel.</p>	57.000	N
<p><i>Saldo van kostenplaatsen: B&O en Secretarie</i> Ook dit voordeel is erg betrekkelijk. Op een bepaald moment wordt voor zowel B&O als de Secretarie een uurloon berekend. Als er nadien mutaties zijn in de kostenramingen wordt het uurloon niet meer aangepast. Bijv. is in de kadernota 2014 ingestemd met hogere kapitaallasten op het gebied van de automatisering in 2014. Deze hogere kosten zitten niet in het uurloon 2014 en vormen nu een afwijking op dit product in dat jaar. In 2015 zijn de kosten wel meegenomen in het uurloon. Een saldo op dit product betekent eigenlijk een te hoog of te laag voor-calculatorisch uurloon.</p>	67.000	V
Totaal	10.000	V

DEELPROGRAMMA ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Omschrijving van het deelprogramma

Dit deelprogramma geeft inzicht in de omvang en samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen zoals deze zijn gedefinieerd in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).

In dit hoofdstuk worden de baten en de daaraan gerelateerde lasten toegelicht, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen. Het voorzieningenniveau in de gemeente wordt onder meer bekostigd door de algemene dekkingsmiddelen. Het gaat hierbij om belastingen, de algemene uitkering uit het gemeentefonds en deelnemingen.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

1921B	Algemene uitkering
1923	Uitkering sociaal deelfonds
1913	Opbrengst Dividend
1931	Baten OZB gebruikers
1932	Baten OZB eigenaren
1933	Baten roerende woon- en bedrijfsruimten
1922	Onvoorziene uitgaven
1960.1	Saldo Financieringsfunctie

Beleidskader

Collegeprogramma 2014-2018

We willen de reserves en voorzieningen verder, waar nodig en gewenst, op peil te brengen.

Bestaande beleidskaders

Uitvoering financieel beleid is vastgelegd in de volgende nota's:

- Treasurystatuut;
- Financieringsparagraaf begroting;
- Paragraaf weerstandsvermogen begroting en nota weerstandsvermogen;
- Nota reserves en voorzieningen;
- Verordeningen ex art. 212, 213 en 213a van de Gemeentewet.

Ontwikkelingen en knelpunten

Gesignaleerde ontwikkelingen

Lokale heffingen

De opbrengst OZB is gebaseerd op de werkelijke opbrengst van het jaar 2014, met een aanvulling voor wat betreft de ver- en nieuwbouw in 2014. Verder is rekening gehouden met de besluitvorming vanuit de kadernota 2014.

Algemene uitkering

De geraamde opbrengst is gebaseerd op de gegevens uit de Juni-circulaire 2014. Verderop wordt een financiële specificatie gegeven van de effecten van deze circulaire voor onze gemeentelijke begroting.

Via het gemeentefonds krijgen de gemeenten een compensatie voor de gestegen lonen en prijzen. In onze personeelslastenstaat is rekening gehouden met de nieuwe CAO gemeenten 2013-2015. De hogere kosten als gevolg van inflatie zijn per deelprogramma nog niet aangepast, hiervoor is een stelpost opgenomen bij de post Onvoorziene uitgaven. In de loop van 2015 zal, na besluitvorming door de gemeenteraad, deze stelpost worden verdeeld over de hiervoor in aanmerking komende posten.

Gesignaleerde knelpunten

Zoals bekend is de omvang van het Gemeentefonds gekoppeld aan de rijksuitgaven. Bezuinigingen, maar ook bijv. onderuitputting, bij het Rijk worden direct gevolgd door een rijksbijdrage aan het Gemeentefonds en dus in een lagere gemeentefondsuitkering voor de gemeenten. Dit maakt de raming erg onzeker.

Door deze grote onzekerheden wordt onze begroting opgesteld op basis van een constant prijsniveau. Jaarlijks wordt voor de actuele jaarschijf rekening gehouden met een inflatie-correctie.

LOKALE HEFFINGEN

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Baten						
Baten OZB-gebruikers	231.476	232.095	250.473	259.205	268.224	268.224
Baten OZB-eigenaren	2.043.833	2.089.274	2.161.942	2.237.430	2.315.447	2.315.447
Baten RZB-eigenaren	3.217	3.142	3.229	3.317	3.409	3.409
Baten reclamebelasting	35.314	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
Totaal	2.313.840	2.359.511	2.450.644	2.534.952	2.622.080	2.622.080

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Baten OZB-gebruikers	231.476	232.095	250.473	259.205	268.224	268.224
Baten OZB-eigenaren	2.043.833	2.089.274	2.161.942	2.237.430	2.315.447	2.315.447
Baten RZB-eigenaren	3.217	3.142	3.229	3.317	3.409	3.409
Baten reclamebelasting	35.314	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	2.313.840	2.359.511	2.450.644	2.534.952	2.622.080	2.622.080

Toevoegingen reserves
Onttrekkingen reserves

**Saldo Deelprogramma
(incl. reservemutaties)**   **2.313.840   2.359.511   2.450.644   2.534.952   2.622.080   2.622.080**

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Baten OZB-gebruikers	232.095	250.473	18.378
Baten OZB-eigenaren	2.089.274	2.161.942	72.668
Baten RZB-eigenaren	3.142	3.229	87
Baten reclamebelasting	35.000	35.000	0

Toelichting bovenstaande cijfers

Bij de ramingen is rekening gehouden met een tariefstijging van 2,75% en daarnaast is gerekend met een groei van de economische waarden op grond van nieuw- en verbouw en een daling wegens de nog steeds dalende verkoopprijzen (heeft te maken met de prijspeildatum).

ALGEMENE UITKERING

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Baten						
Algemene uitkering	13.506.405	13.921.459	12.964.701	12.761.664	12.708.000	12.660.600
Totaal	Baten 13.506.405	13.921.459	12.964.701	12.761.664	12.708.000	12.660.600
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Algemene uitkering	13.506.405	13.921.459	12.964.701	12.761.664	12.708.000	12.660.600
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	13.506.405	13.921.459	12.964.701	12.761.664	12.708.000	12.660.600
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma (incl. reservemutaties)	13.506.405	13.921.459	12.964.701	12.761.664	12.708.000	12.660.600

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Algemene uitkering	13.921.459	12.964.701	-956.758

Toelichting bovenstaande cijfers

Ontwikkeling Gemeentefonds

(alle bedragen x 1.000)

Omschrijving

	2014	2015	2016	2017	2018
Begroting 2014	-13.658.340	-12.820.629	-12.607.427	-12.540.516	-12.465.873
Nieuwe AU - mei-circulaire	-13.815.777	-12.964.701	-12.761.664	-12.708.000	-12.660.600
Mutatie Gemeentefonds	-157.437	-144.072	-154.237	-167.484	-194.727

Invloed taakmutaties :

Ruimte stelpost loon/prijsstijging	0	175.165	175.165	175.165	175.165
Armoede en schuldenbeleid	48.669	72.356	66.193	67.480	68.265
Overhev. Buitenonderhoud scholen	0	-10.000	-17.200	-16.800	-16.400
E-boeken	0	-6.490	-7.336	-8.391	-9.544
Waterschapsverkiezingen	0	19.470	0	0	0
Individuele studietoelage	0	0	12.132	19.453	23.419
Uitvoeringskosten Participatiewet	0	0	7.867	13.250	18.501
RUD-taken VTH	59.860	59.860	59.860	59.860	68.586
WMO-2007	23.450	-338.487	-338.487	-338.487	-338.487
	131.979	-28.126	-41.806	-28.470	-10.495
Feitelijk effect Alg. Uitkering	-25.458	-172.198	-196.043	-195.954	-205.222

UITKERING SOCIAAL DEELFONDS

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Baten						
Uitk. Sociaal domein	0	0	7.739.723	7.631.521	7.319.681	7.220.969
Totaal	0	0	7.739.723	7.631.521	7.319.681	7.220.969

	Realisatie 2.013	Begroting 2.014	Begroting 2.015	Meerjarenbegroting		
				2.016	2.017	2.018
Saldo						
Uitk. Sociaal domein	0	0	7.739.723	7.631.521	7.319.681	7.220.969
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)	0	0	7.739.723	7.631.521	7.319.681	7.220.969
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma (incl. reservemutaties)	0	0	7.739.723	7.631.521	7.319.681	7.220.969

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2.014	Begroting 2.015	Afwijking 2015 min 2014
Uitk. Sociaal domein	0	7.739.723	7.739.723

Toelichting bovenstaande cijfers

Ontwikkeling Sociaal deelfonds

(alle bedragen x 1.000)

Omschrijving

	2014	2015	2016	2017	2018
Begroting 2014	0	0	0	0	0
Nieuwe SD - mei-circulaire	0	-7.739.723	-7.631.521	-7.319.681	-7.220.969
Mutatie Sociaal deelfonds	0	-7.739.723	-7.631.521	-7.319.681	-7.220.969

Invloed taakmutaties :

Decentralisatie AWBZ	0	1.855.277	1.943.887	1.889.882	1.884.639
Decentralisatie Jeugdzorg	0	3.415.002	3.366.443	3.252.551	3.272.857
Decentralisatie Participatiebudget	0	2.469.444	2.321.191	2.177.248	2.063.473
	0	7.739.723	7.631.521	7.319.681	7.220.969

Feitelijk effect Sociaal Deelfonds	0	0	0	0	0
------------------------------------	---	---	---	---	---

DIVIDEND

Wat mag het kosten?

		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
					2016	2017	2018
Baten							
Dividend		134.444	123.536	123.536	123.536	123.536	123.536
Totaal	Baten	134.444	123.536	123.536	123.536	123.536	123.536
		Realisatie 2.013	Begroting 2.014	Begroting 2.015	Meerjarenbegroting		
					2.016	2.017	2.018
Saldo							
Dividend		134.444	123.536	123.536	123.536	123.536	123.536
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)		134.444	123.536	123.536	123.536	123.536	123.536
Toevoegingen reserves							
Onttrekkingen reserves							
Saldo Deelprogramma (incl. reservemutaties)		134.444	123.536	123.536	123.536	123.536	123.536

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2.014	Begroting 2.015	Afwijking 2015 min 2014
Dividend	123.536	123.536	0

Toelichting bovenstaande cijfers

Naam	Aantal	Nominale waarde	Uitkering per aandeel	Dividend
Enexis Holding	142.116	1,00	0,70	100.000
Attero Holding	142.116	1,00	0,05	7.585
Publiek Belang Elektr.prod.	142.116	1,00	0,01	871
Verkoop Vennootschap	1.899	1,00	0,00	0
Vordering op Enexis	1.899	1,00	0,00	0
CBL Vennootschap	1.899	1,00	0,00	0
Claim Staat Vennootschap	1.899	1,00	0,00	0
BNG	10.140	1,00	1,48	15.049
Oikocredit	12	200,00	2,60	31
	152.268			123.536

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Oikocredit	37	31	31	31	31	31
BNG	12.878	15.049	15.049	15.049	15.049	15.049
Enexis	108.712	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Attero	7.120	7.585	7.585	7.585	7.585	7.585
PBE	0	871	871	871	871	871
CBL Vennootschap	5.697	0	0	0	0	0
<i>Totaal Dividend</i>	<i>134.444</i>	<i>123.536</i>	<i>123.536</i>	<i>123.536</i>	<i>123.536</i>	<i>123.536</i>

SALDO FINANCIERINGSFUNCTIE

Wat mag het kosten?

		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
					2016	2017	2018
Lasten							
Saldo van kostenplaatsen		0	77.649	0	0	0	1.401
Totaal	Lasten	0	77.649	0	0	0	1.401
Baten							
Saldo van kostenplaatsen		41.795	0	25.426	36.856	18.429	0
Totaal	Baten	41.795	0	25.426	36.856	18.429	0

		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
					2016	2017	2018
Saldo							
Saldo van kostenplaatsen		-41.795	77.649	-25.426	-36.856	-18.429	1.401
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)		-41.795	77.649	-25.426	-36.856	-18.429	1.401
Toevoegingen reserves							
Onttrekkingen reserves							
Saldo Deelprogramma (incl. reservemutaties)		-41.795	77.649	-25.426	-36.856	-18.429	1.401

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Saldo van kostenplaatsen	77.649	-25.426	-103.075

Toelichting bovenstaande cijfers

Op dit onderdeel wordt het verschil afgeboekt tussen de in de begroting opgenomen rekenrente (percentage van 4%) en de werkelijk te betalen rente (gemiddeld 3,83%) op grond van de opgenomen geldleningen en het berekende financieringstekort. Het hier genoemde bedrag is overigens een administratief voordeel. Feitelijk betekent het dat de, op de verschillende deelprogramma's drukkende, rentelasten voor dit bedrag te hoog zijn geraamd. Op deze wijze wordt de rente-invloed in de begroting wel duidelijk zichtbaar.

ONVOORZIENE UITGAVEN

Wat mag het kosten?

		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
					2016	2017	2018
Lasten							
Onvoorziene uitgaven		0	64.935	200.609	200.791	200.791	200.791
Totaal	Lasten	0	64.935	200.609	200.791	200.791	200.791
Baten							
Onvoorziene uitgaven		0	49.000	79.000	89.000	99.000	99.000
Totaal	Baten	0	49.000	79.000	89.000	99.000	99.000

		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
					2016	2017	2018
Saldo							
Onvoorziene uitgaven		0	15.935	121.609	111.791	101.791	101.791
Saldo deelprogramma (excl. reservemutaties)		0	15.935	121.609	111.791	101.791	101.791
Toevoegingen reserves							
Onttrekkingen reserves							
Saldo Deelprogramma (incl. reservemutaties)		0	15.935	121.609	111.791	101.791	101.791

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Onvoorziene uitgaven	15.935	121.609	105.674

Toelichting bovenstaande cijfers

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Onvoorzien, incidenteel	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Stelpost Prijsstijgingen 2014	0	20.196	20.196	20.196	20.196	20.196
Stelpost Prijsstijgingen 2015	0		123.367	123.367	123.367	123.367
Stelpost Nieuw beleid	0	13.864	14.046	14.228	14.228	14.228
Totaal Onvoorzien	0	77.060	200.609	200.791	200.791	200.791

De post Onvoorzien, incidenteel is op een hoger bedrag geraamd dan afgesproken met de raad (€ 2,- per inwoner). Dit is gedaan, omdat de gemeenteraad bij de behandeling van de Kadernota 2012 met amendement 8 het besluit heeft genomen om een aantal met name genoemde posten niet direct te accorderen, maar de besluitvorming hieromtrent te laten plaatsvinden bij de behandeling van het betreffende raadsvoorstel. Het gaat in concreto nog om de structurele lasten van de digitalisering van post/archief in het kader van de invoering van het zaakstelsel. Dit is bij de kadernota 2014 wel geaccordeerd, maar de verschillende ramingen zijn nog niet aangepast. Slechts de meerkosten zijn opgenomen in de begroting 2015.

Specificatie opbouw raming Onvoorzien, incidenteel

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Jaarlijks budget	28.000	28.000	28.000	28.000	28.000	28.000
Amendement 8 Kadernota :						
- digitalisering post/archief	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>
Onvoorzien, incidenteel	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000

Specificatie Stelpost prijsstijging 2015

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Oorspronkelijk bedrag	0	0	175.165	175.165	175.165	175.165
Opgenomen in Begroting 2015 :						
- hogere salariskosten 2015	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-51.798</u>	<u>-51.798</u>	<u>-51.798</u>	<u>-51.798</u>
Stelpost prijsstijgingen 2014	0	0	123.367	123.367	123.367	123.367

Specificatie stelpost Nieuw beleid

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Jaarlijks budget		23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Amendement 7 Kadernota 2012 :						
- uitzending raadsvergaderingen		<u>-9.136</u>	<u>-8.954</u>	<u>-8.772</u>	<u>-8.772</u>	<u>-8.772</u>
Stelpost Nieuw beleid	0	13.864	14.046	14.228	14.228	14.228

Specificatie Baten bestaand beleid

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bezuinigingstaakstelling Inkoop	60.000	80.000	110.000	120.000	130.000	130.000
Werkelijk ingevuld :						
- wegenonderhoud	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
- inschrijving accountant	<u>-14.000</u>	<u>-14.000</u>	<u>-14.000</u>	<u>-14.000</u>	<u>-14.000</u>	<u>-14.000</u>
Restant bezuinigingstaakstelling	29.000	49.000	79.000	89.000	99.000	99.000

MUTATIES OP DE RESERVES

Omschrijving van het deelprogramma

Dit onderdeel geeft inzicht in de financiële positie en met name over de invloed die reservemutaties hebben gehad op het financiële resultaat. Conform het Besluit Begroten en verantwoorden moet afzonderlijk inzicht worden gegeven in de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties op de reserves.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

980 Mutatie reserves functies 0 t/m 9

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Mutatie reserves functies 0 t/m 9	2.096.683	70.175	51.407	42.488	44.250	42.495
Totaal Lasten	2.096.683	70.175	51.407	42.488	44.250	42.495
Baten						
Mutatie reserves functies 0 t/m 9	2.002.180	1.679.800	573.204	254.535	323.825	298.089
Totaal Baten	2.002.180	1.679.800	573.204	254.535	323.825	298.089
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Mutatie reserves functies 0 t/m 9	94.503	-1.609.625	-521.797	-212.047	-279.575	-255.594
Saldo deelprogramma	94.503	-1.609.625	-521.797	-212.047	-279.575	-255.594
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma	94.503	-1.609.625	-521.797	-212.047	-279.575	-255.594
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Mutatie reserves functies 0 t/m 9	-1.609.625	-521.797	1.087.828
Totalen per deelprogramma	-1.609.625	-521.797	1.087.828

Specificatie van de reservemutaties:

Omschrijving mutatie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Reservestortingen</i>						
P1.3 Volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0
P1.4 Verkeer en vervoer	139.469	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
P1.5 Milieu		0	0	0	0	0
P2.1 Cultuur						
P2.2 Onderwijs	142.100		29.813	29.488	31.250	29.495
P2.3 Volksgezondheid	254.171					
P2.4 Sociale voorzieningen	697.705					
P2.5 Welzijn	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
P2.6 Sport						
P3.1 Economie						
P3.2 Toerisme	105.000					
P4.1 Grondbeleid	32.772					
P4.2 Natuur- en Groenbeheer						
P4.3 Ruimtelijke ordening						
P5.2 Publieke dienstverlening	17.413					
P5.3 Openbaar bestuur						
P6.2 Financiën	704.054					
<i>Totaal stortingen</i>	<i>2.096.682</i>	<i>13.000</i>	<i>42.813</i>	<i>42.488</i>	<i>44.250</i>	<i>42.495</i>
<i>Reserve-onttrekkingen</i>						
P1.3 Volkshuisvesting	41.683	0	0	0	0	0
P1.4 Verkeer en vervoer	194.282					
P1.5 Milieu	203.645	10.613	41.406	71.811	100.946	114.050
P2.1 Cultuur	49.684	150.711	44.924	44.449	43.955	43.441
P2.2 Onderwijs		54.012				
P2.3 Volksgezondheid		116.746	100.584	102.263	92.912	104.586
P2.4 Sociale voorzieningen		101.908				
P2.5 Welzijn						
P2.6 Sport	16.500	45.800	15.000	15.000	15.000	15.000
P3.1 Economie						
P3.2 Toerisme	108.468	111.105	11.105	11.105	11.105	11.105
P4.1 Grondbeleid	9.907	9.907	9.907	9.907	9.907	9.907
P4.2 Natuur- en Groenbeheer						
P4.3 Ruimtelijke ordening		100.000				
P5.2 Publieke dienstverlening						
P5.3 Openbaar bestuur		51.683	61.683			
P6.2 Financiën	1.378.011	870.139	280.000		50.000	
<i>Totaal onttrekkingen</i>	<i>2.002.180</i>	<i>1.622.624</i>	<i>564.609</i>	<i>254.535</i>	<i>323.825</i>	<i>298.089</i>

RESULTAAT VAN DE BATEN EN LASTEN

Omschrijving van het deelprogramma

Op dit onderdeel wordt het uiteindelijke saldo van de begroting zichtbaar.

Tot dit deelprogramma behoren de volgende producten:

990 Resultaat v/d rekening van baten/lasten

Wat mag het kosten?

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten						
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	0	150.665	142.525	207.750	241.190	270.349
Totaal Lasten	0	150.665	142.525	207.750	241.190	270.349
Baten						
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	0	0	48.582	98.545	105.158	173.244
Totaal Baten	0	0	48.582	98.545	105.158	173.244

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Saldo						
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	0	150.665	93.943	109.205	136.032	97.105
Saldo deelprogramma	0	150.665	93.943	109.205	136.032	97.105
(excl. reservemutaties)						
Toevoegingen reserves						
Onttrekkingen reserves						
Saldo Deelprogramma	0	150.665	93.943	109.205	136.032	97.105
(incl. reservemutaties)						

Afwijkingen saldi per product 2015 ten opzichte van 2014

	Begroting 2014	Begroting 2015	Afwijking 2015 min 2014
Resultaat v/d rekening van baten/lasten	150.665	93.943	-56.722
Totale per deelprogramma	150.665	93.943	-56.722

Dit zijn de geraamde saldi. Deze bedragen zijn de uitkomst van de besluitvorming bij de kadernota 2014. De daarin genoemde bedragen zijn licht gewijzigd na het opstellen van de begroting 2015. Pas in de jaarrekening 2015 worden deze bedragen daadwerkelijk verrekend met de Algemene reserve. In de staat van de reserves en voorzieningen zijn deze saldi dan ook nog niet meegenomen.

Paragrafen

PARAGRAAF A LOKALE HEFFINGEN

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen bevat de volgende onderdelen:

- A. Het beleid ten aanzien van de gemeentelijke heffingen;
- B. Een overzicht van de diverse heffingen;
- C. De geraamde inkomsten voor 2014;
- D. Een overzicht van de lokale lastendruk;
- E. Het kwijtscheldingsbeleid.

A. Beleid ten aanzien van de gemeentelijke heffingen

Voor de hoogte van de gemeentelijke belastingen gelden de volgende uitgangspunten:

- Collegeprogramma (geactualiseerd) 2010–2014: Uitgangspunt is dat de gemeentelijke heffingen zoveel mogelijk kostendekkend dienen te zijn, dat blijven of worden gemaakt. (Er wordt vervolgonderzoek gedaan op het gebied van kostendekkendheid van leges en tarieven);
- bepalingen Gemeentewet en Wet Milieubeheer waarin wordt bepaald dat de hoogte van de tarieven en heffingen niet boven de kostprijs mogen worden geheven;
- legesverordening, verordening onroerende zaak belastingen, verordening roerende zaken, verordening reinigingsheffingen, verordening rioolheffingen, verordening lijkbezorgingsrechten, verordening marktgelden, verordening brandweerrechten; verordening reclamebelasting; raadsbesluit gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid.

B. Overzicht van de diverse heffingen

De gemeente Winsum kent de volgende heffingen:

B1. Onroerende zaak belastingen (OZB)

De OZB wordt geheven van eigenaren en gebruikers van alle in de gemeente gelegen niet-woningen en van eigenaren van alle in de gemeente gelegen woningen.

Voor de OZB geldt nog een zogenaamde macronorm. De macronorm voor 2015 is nog niet bekend. In 2014 was de macronorm eerst vastgesteld op 3,5%. Voor 2014 is de macronorm in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van mei 2013 verlaagd naar 2,45%, vanwege de overschrijdingen van de macronorm in 2012 en 2013. In 2012 is de macronorm overschreden met € 7,7 miljoen en in 2013 met € 31,1 miljoen. Deze overschrijdingen werden verrekend met de macronorm van 2014. De reële macronorm, rekening houdend met de overschrijding bedraagt 2,45%.

De OZB wordt vanaf 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Tot en met 2008 toe werd gewerkt met eenheden van € 2.500,00.

De gemeentelijke tarieven 2015 worden gebaseerd op het nieuwe tijdvak 1-1-2015/1-1-2016 met waarde peildatum 1-1-2014. Voor het bepalen van de te hanteren percentages voor de berekening van de OZB is de waardeontwikkeling van belang. Zoals bekend vindt de waardebepaling thans jaarlijks plaats. De uitkomsten daarvan zijn ieder jaar vaak pas in oktober bekend. Gelet op dit gegeven en de uit te voeren rekenexercities om de nieuwe percentages te bepalen, vindt de behandeling c.q. besluitvorming bij de behandeling van de begroting plaats.

In overeenstemming met de kadernota 2013 worden de onroerende zaakbelastingen voor de jaren 2014 tot en met 2015 jaarlijks met 2,75% verhoogd.

OZB-tarieven percentage waarde onroerende zaak	2014	2015
- eigenaren woningen	0,1791%	n.b.
- eigenaren niet-woningen	0,2131%	n.b.
- gebruikers niet-woningen	0,1613%	n.b.

B2. Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke plicht tot de inzameling van huishoudelijk afval. De kosten die de gemeente daarvan heeft, kunnen door afvalstoffenheffing verhaald worden op de aanbieder van het afval. De begrote opbrengsten mogen de begrote kosten niet overschrijden.

De afvalstoffenheffing wordt niet in de gemeentewet geregeld, maar in artikel 15.33 Wet milieubeheer. De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing met een belastingkarakter. De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan als gevolg van de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. Ook als nooit afval wordt aangeboden, kan dus toch afvalstoffenheffing worden geheven.

De betreffende verordening kent uitsluitend vrijstelling voor afvalstoffenheffing van percelen voor de publieke dienst bestemd (gemeente genot hebbende) en kerken.

In het (geactualiseerde) collegeprogramma 2010-2014 staat in het afvalbeleid de vermindering van de milieubelasting centraal, waarbij burgers er financieel niet op achteruit mogen gaan. Doelen zijn minder afval, beter gescheiden en efficiënter ingezameld. De burger zal hiertoe gefaciliteerd en gestimuleerd worden, o.a. via een gedifferentieerd tarief op basis van gewicht/frequentie. De financiële voordelen komen bij de burger terecht via de afvalstoffenheffing.

Op 5 juli 2012 is de Afvalnota Winsum: Minder Afval – Beter gescheiden – Efficiënter ingezameld vastgesteld. Met het vaststellen van deze nota is onder ander besloten tot invoering van diftar op basis van gewicht en frequentie. De invoering van diftar heeft in 2013 plaats gevonden. Het ingevoerd diftar systeem baseert zich op gewicht en frequentie, d.w.z. dat huishoudens betalen per kilo aangeleverd restafval c.q. gft-afval en voor het aantal keren dat een minicontainer wordt aangeboden.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing gaan op begrotingsbasis uit van 100% kostendekkendheid. Vanaf 2012 wordt het geraamde bedrag aan kwijschelding doorberekend in de tarieven voor afvalstoffenheffing.

<u>Tarieven afvalstoffenheffing</u>	2014	2015
- kilo gft	0,07	n.b.
- kilo restafval	0,21	n.b.
- per lediging	0,80	n.b.
- vastrecht	120,00	n.b.

Rioolheffing

Naar aanleiding van het in werking treden van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is heffing van het riolrecht vanaf 2010 niet meer mogelijk. In plaats van riolrecht is de gemeente met ingang van 1 januari 2010 overgegaan tot invoering van de rioolheffing.

Ook bij de nieuwe heffing (artikel 228a Gemeentewet) geldt dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de geraamde kosten. Belangrijk verschil is echter dat de nieuwe verbrede rioolheffing niet het karakter heeft van een individuele dienstverlening zoals dat bij het oude riolrecht wel het geval was. De verbrede zorgplicht is gericht op collectieve maatregelen.

Gemeenten hebben een sterkere regierol gekregen in het omgaan met regenwater in bebouwd gebied en het aanpakken van stedelijke grondwaterproblemen. Om de taakverbreding te kunnen financieren is het eerdere riolrecht dus omgevormd tot een bredere rioolheffing.

Alle kosten die gemaakt worden ter nakoming van de (nieuwe) zorgplichten kunnen worden verhaald op de burgers en bedrijven. Dit betekent dat gemeenten het individuele profijt van de nieuwe rioolheffing niet meer hoeven aan te tonen, zoals dat wel het geval was bij riolrecht.

Uitgangspunt is dat de rioolheffing kostendekkend is. Vanaf het jaar 2010 gebeurt dit volledig op basis van een contante waarde berekening van de toekomstige lasten en baten op dit onderdeel. De Contante Waarde hiervan moet gelijk zijn aan de stand van de Voorziening vervanging rioleringen. Het tarief wordt in overeenstemming met de in de nota lokale heffingen 2011 vastgesteld model kostenonderbouwing rioolheffing berekend.

Het VGRP 2010-2014 wordt geactualiseerd. De huidige versie gaat uit van een forse tariefstijging, gebaseerd op de theoretische levensduur van de investeringen en met een investeringshorizon van 60 jaar. De switch wordt gemaakt van theoretische naar feitelijke levensduur, waarbij tevens de lengte van de investeringshorizon teruggebracht zou kunnen worden. Het college streeft ernaar dat de voorziene tariefstijging grotendeels achterwegen kan blijven. In 2013 is besloten niet over te gaan naar gedifferentieerde tarieven rioolheffing.

Tarieven rioolheffing	2014	2015
- per aansluiting	210,00	n.b.

B4. Leges

Onder de naam "leges" worden een aantal verschillende rechten geheven ter zake van het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten (o.a. paspoorten, rijbewijzen, diverse uittreksels, huwelijken, bouwvergunningen en diverse overige vergunningen).

Het streven is dat alle leges en tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn, dat blijven of worden gemaakt. Voorwaarde daarbij is wel dat vooraf volstrekt helder is wat de reële kosten zijn. De burger mag niet betalen voor "oneigenlijke" kosten. In sommige gevallen leidt het kostendekkend maken van tarieven tot verhoging dan wel tot verlaging. De burger dient goed geïnformeerd te worden over de opbouw van de werkelijke kosten. Waarschijnlijk zal hij of zij eerder begrip hebben voor de aan hem of haar doorberekende bedragen.

Vanuit de visie van het streven naar kostendekkende tarieven in 2015 is besloten de legesbedragen in 4 stappen vanaf het jaar 2012 te verhogen. Er wordt vervolgonderzoek gedaan op het gebied van kostendekkendheid van leges en tarieven.

B5. Lijkbezorgingsrechten (begraafrechten)

Op basis van de verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen.

Uitgangspunt van de door uw raad vastgestelde nota begraven is om meer evenwicht aan te brengen tussen de kosten en inkomsten voor begraven. De beoogde kostendekkendheid is 90% tot 100%.

B6. Brandweerrechten

Alle taken op het gebied van brandweezorg en crisisbeheersing in de provincie Groningen zijn op 1 januari 2014 ondergebracht in één zelfstandige brandweerorganisatie. Met ingang van 1 januari 2014 is de verordening op de heffing en de invordering van brandweerrechten 2013 ingetrokken.

B7. Roerende zaak belasting

Deze belasting is in 2004 ingevoerd. Via de roerende zaakbelasting leveren eigenaren en gebruikers van roerende zaken zoals woonschepen en woonwagens een bijdrage aan de instandhouding van de collectieve voorzieningen van onze gemeente. De aanslag wordt berekend op basis van de economische waarde van de roerende zaak. De Wet WOZ waarin regels worden gegeven voor de waardebepaling van onroerende zaken, geldt niet voor roerende zaken. De regels voor de waardebepaling van roerende zaken zijn wel vergelijkbaar met de regels uit de Wet WOZ. Dat betekent dat de waarde voor de belastingaanslag in principe wordt vastgesteld op basis van de waarde in het economisch verkeer. Ook de roerende zaakbelastingen worden met ingang van 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de roerende zaak.

De belastingtarieven voor roerende zaken houden gelijke tred met de onroerendezaakbelastingen. In overeenstemming met de kadernota 2011 worden de roerende-zaakbelastingen vanaf het jaar 2012 tot en met 2015 jaarlijks met 3,5% verhoogd.

B8. Marktgelden

Onder de naam marktgelden worden rechten geheven over het ter beschikking stellen van een standplaats voor het uitoefenen van de markthandel en daarmee verband houdende handelingen en/of het gebruik van verstrekte hulpmiddelen. Op dit moment worden alleen nog marktgelden in rekening gebracht voor de weekmarkt in Winsum. De organisatie van de jaarmarkt (Baistemaart) in Winsum is overgedragen aan een stichting.

In 2012 is dezelfde trend gevolgd als voor de leges en is het markttarief gestegen met 10%. In 2013 en 2014 is het markttarief jaarlijks gestegen met een trendmatige verhoging van 1,5%.

Voor deze heffing is 100% kostendekkendheid in principe het uitgangspunt. Een kostendekkendheid van 100% is niet haalbaar, omdat deze leidt tot irreële tariefstellingen. Daarmee vormt zich een risico van zogenaamde leegloop van de markt. Dit is ongewenst temeer daar de trend laat zien dat de marktgelden teruglopen. De huidige weekmarkt is gesitueerd op het voorterrein langs het water bij winkelcentrum Obergon. In de toekomst wordt het winkelcentrum Obergon vernieuwd en blijft er ook ruimte voor de weekmarkt.

B9. Privaatrechtelijke vergoedingen

De gemeente Winsum heeft met diverse partijen huur- en pachtovereenkomsten gesloten. Bij af te sluiten contracten wordt een duidelijke koppeling gelegd tussen de kosten en opbrengsten.

B10. Reclamebelasting

Onder de naam reclamebelasting wordt, binnen het postcodegebied 9951, een directe belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg.

C. Geraamde opbrengst 2015

	Primaire begroting 2014	Actuele begroting 2014	Begroting 2015	Meer opbrengst
Opbrengsten lokale heffingen				
Onroerende zaak belastingen	2.348.386	2.321.369	2.412.415	91.046
Afvalstoffenheffing	1.535.939	1.535.939	1.396.491	-139.448
Rioolrechten	1.233.664	1.233.664	1.240.114	6.450
Bouwvergunningen c.a.	387.875	307.375	307.375	0
Begrafnisrechten	164.456	99.456	174.456	75.000
Secretarieleges	263.126	253.034	267.220	14.186
Marktgelden	3.257	3.257	3.257	0
Roerende zaak belastingen	3.142	3.142	3.142	0
Gebruiksvergunningen brandveiligheid (inhaalslag)	0	0	0	0
Reclamebelasting	35.000	35.000	35.000	0
Totaal	5.974.845	5.792.236	5.839.470	47.234

D. Lokale lastendruk

De belastingdruk in Winsum is bovengemiddeld ten opzichte van omliggende gemeenten.

Ter informatie is onderstaand overzicht opgenomen waaruit blijkt hoeveel een gezin in de Groninger gemeenten moet betalen voor de zogenaamde pakketbelastingen. Dit overzicht is gebaseerd op de digitale atlas 2013 zoals gepubliceerd door het Coelo.

Bij de berekening van de bedragen is bij de zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing uitgegaan van een meerpersoons huishouden.

Rangschikking: de rangschikking is gebaseerd op de door Coelo gepubliceerde ranglijst voor wat betreft de gemeentelijke woonlasten 2014.

De gemeentelijke woonlasten 2014 voor meerpersoonshuishoudens

Gegevens gemeenten 2014

© COELO, Groningen

Num - me - ring	Gemeentenaam	Gemiddeld betaalde OZB woningen	Meerpersoons-huishouden RIOOL	Meerpersoons - huishouden AFVAL	Woonlasten meerpersoons huishouden TOTAAL	Rangnummer woonlasten meerpersoons huishoudens
		euro	euro	euro	euro	Nr
1	Bellingwedde	292	316	313	920	404
2	De Marne	227	258	364	849	384
3	Loppersum	253	276	306	836	374
4	Haren	357	232	221	809	356
5	Ten Boer	292	243	265	800	342
6	Appingedam	325	272	197	793	335
7	Oldambt	299	240	238	777	321
8	Delfzijl	241	277	258	776	318
9	Marum	247	243	286	776	317
10	Menterwolde	248	252	259	758	288
11	Vlagtwedde	221	258	278	757	286
12	Winsum	303	242	210	755	282
13	Leek	297	227	218	742	261
14	Pekela	234	282	222	738	248
15	Groningen	258	336	137	731	235
16	Zuidhorn	307	231	172	709	193
17	Grootegast	220	226	258	704	181
18	Slochteren	237	228	229	694	156
19	Bedum	245	235	212	692	153
20	Veendam	205	305	160	670	118
21	Hoogezand-Sappemeer	223	229	188	639	74
22	Eemsmond	320	48	260	628	61
23	Stadskanaal	214	207	198	619	48

In dit overzicht is Winsum, in vergelijking met het vorig jaar, nog weer iets gezakt op de ranglijst van dure gemeenten. Dit komt enerzijds doordat in Winsum in 2014 sprake was van een daling van de rioolheffing en anderzijds doordat de OZB-stijging minder hoog is geweest dan in veel andere gemeenten. Verder speelt dat in bovenstaande Coelo-lijst voor Winsum bij de afvalstoffenheffing

een tarief wordt genoemd van € 210,-. Niet bekend is hoe dit bedrag is bepaald. Het jaar 2013 is het eerste jaar van Diftar. De komende jaren zal deze lijst nauwkeuriger worden.

Het is op het moment van samenstelling van deze begroting lastig om een beeld te schetsen van de belastingdruk voor 2015. De verwachting is dat het tarief voor de afvalstoffenheffing kan worden verlaagd en dat geen stijging nodig is van het tarief voor de rioolheffing. Voor de OZB zijn we uitgegaan van de in de kadernota 2013 vastgestelde uitgangspunten.

E. Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding van belasting kan worden verleend indien men niet in staat is anders dan met buitengewoon bezwaar de belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen. Van buitengewoon bezwaar is in het algemeen sprake indien de middelen om een belastingaanslag te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare tijd kunnen worden verwacht. Daarnaast kunnen zich ook andere omstandigheden voordoen die meebrengen dat betaling van de aanslag redelijkerwijs niet kan worden gevorderd. Om de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor elke burger te waarborgen, is er een landelijk geldend kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld en vastgelegd in de "Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990".

Vroeger waren de normen tamelijk streng, maar sinds 1 januari 1995 zijn de normen verruimd. Deze verruiming bestond uit een verhoging van de kosten van bestaan van 90% naar maximaal 95% van de bijstandsuitkeringen. Met ingang van 1 januari 1997 is de kwijtscheldingsnorm uiteindelijk tot 100% opgetrokken. Verreweg de meeste gemeenten hanteren de maximale kwijtscheldingsnorm. In de praktijk betekent dit dat huishoudens met een minimumloon voor kwijtschelding in aanmerking komen, mits zij de vermogenstoets doorstaan.

Met ingang van 1998 voert het waterschap Noorderzijlvest (thans Hefpunt voor belastingen van waterschappen en gemeenten) de kwijtscheldingsregeling uit voor onze gemeente.

Jaarlijks doen veel mensen bij hun gemeente het verzoek om kwijtschelding van gemeente-belastingen. Als de kwijtschelding wordt toegewezen, kan dat burgers honderden euro's per jaar schelen. Zodoende is deze kwijtschelding een belangrijke manier om armoede terug te dringen.

Volume kwijtscheldingen	Werkelijk 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
OZB	659	0	0
Afvalstoffenheffing	42.553	85.676	85.676
Rioolrecht	631	2.297	2.297
Totaal	43.843	87.974	87.974

Voor de OZB wordt geen raming voor kwijtscheldingen opgenomen, omdat, na de afschaffing van OZB voor gebruikers van woningen, er feitelijk geen aanvragen meer binnenkomen.

Met ingang van 2012 wordt het geraamde bedrag aan kwijtschelding doorberekend in de tarieven voor afvalstoffenheffing.

PARAGRAAF B WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als “het vermogen van de gemeente Winsum om niet-structurele financiële risico’s op te kunnen vangen ten einde haar taken te kunnen voortzetten”.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de twee componenten: de weerstandscapaciteit (zijnde de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken) en de risico’s waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenramingen.

Het weerstandsvermogen heeft enkele malen in de raad tot discussie geleid. De discussie gaat vooral over de hoogte van de algemene reserve. Alvorens in te gaan op de gewenste weerstandscapaciteit en het gewenste weerstandsvermogen, wordt eerst ingegaan op de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad op het gebied van het weerstandsvermogen. In dit kader wordt geput uit de handreiking Weerstandsvermogen voor Raadsleden zoals deze op 16 augustus 2007 door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de gemeenteraden is verstuurd.

Kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad op het gebied van het weerstandsvermogen.

De gemeenteraad dient richting te geven aan het beleid. Dat kan aan de hand van de ratio weerstandscapaciteit. In de handreiking is aangegeven dat deze ratio berekend kan worden door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de benodigde capaciteit. Bij de benodigde capaciteit gaat het om de niet afgedekte risico’s.

De begroting is hét moment voor de raad om kaders te stellen. In de bestuursrapportages wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering van het beleid en in de jaarrekening vindt verantwoording van het uitgevoerde beleid plaats.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. Hiertoe behoren de algemene reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de omvang van de onbenutte belastingcapaciteit, en (op begrotingsbasis) de post onvoorzien. Hieruit volgt dat de totale weerstandscapaciteit op € 19,0 miljoen komt. Hieraan ligt de volgende berekening ten grondslag.

Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit:		
OZB	-100	
Rioolrechten	-369	
Afvalstoffenheffing	0	
Leges en andere heffingen	p.m.	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit	-469	0
Onvoorzien		43
Totaal weerstandsvermogen exploitatie		43
Weerstandscapaciteit vermogen		
Vrij aanwendbare algemene reserve	10.500	
Vrij aanwendbare bestemmingsreserves (staat van reserves en voorzieningen ultimo 31-12-2014)	8.886	
Stille reserve	0	
Totaal weerstandscapaciteit vermogen		19.387
Totale weerstandscapaciteit		<u>19.430</u>

Risico's

Een gemeente loopt in de uitvoering van haar taken, net als elke organisatie en elk bedrijf, bepaalde risico's. Op basis van de in augustus 2014 bekende informatie zijn de risico's geïnterpreteerd.

Bij de inventarisatie van de risico's is een inschatting gemaakt (kwantificering) van de mogelijke financiële gevolgen welke kunnen optreden zodra een risico werkelijkheid wordt. Daarbij dient opgemerkt te worden dat deze bedragen globaal, indicatief en soms discutabel zijn.

Risico's waarvan de oorzaak in het verleden of heden ligt en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten dienen te worden voorzien. Een voorbeeld daarvan is de voorziening dubieuze debiteuren. De risico's waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten en/of die zich nog (kunnen) gaan voordoen dienen te worden afgedekt door bestemmings- en/of de algemene reserves.

De risico's worden onderverdeeld in:

- risico's voortvloeiend uit eigen beleid
- risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden
- risico's voortvloeiend uit samenwerking met andere gemeenten of instanties
- risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van anderen
- risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen
- risico's op eigendommen (waarderingsrisico)
- risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering

Risico's voortvloeiend uit eigen beleid

Bij de open einderegelingen zoals het leerlingenvervoer, individuele verstrekkingen en huishoudelijke verzorging zijn de begrote bijdragen gebaseerd op de gemiddelde bijdragen van een aantal jaren. Door fluctuatie in de aantallen aanvragen kan afwijking ten opzichte van de raming ontstaan.

Leerlingenvervoer

Bij leerlingenvervoer is sprake van een "open-einde-regeling". Het is niet in te schatten hoeveel personen per jaar gebruik zullen maken van deze regeling. Hierdoor kunnen de kosten jaarlijks behoorlijk fluctueren.

Begroot is een bedrag van € 322.000. Het gekwantificeerde risico wordt ongeveer tussen 10 en 20% van het budget geraamd (afgerond minimaal € 33.000 en maximaal € 66.000).

Juridische procedures

Medio september 2014 lopen de volgende juridische procedures:

- Geen

Grondexploitatie

Het ambitieniveau van de gemeente kan gelet op de op stapel staande projecten en de in exploitatie te nemen gronden redelijk hoog genoemd worden.

In de paragraaf Grondbeleid is aangegeven dat de risico's van de vastgestelde exploitatieplannen beperkt zijn.

In het najaar van 2007 is een risico-inventarisatie gemaakt worden van de nog in exploitatie te nemen gronden. De risico's bij de in exploitatie genomen gronden zijn afhankelijk van de snelheid waarmee nieuwe woningen gebouwd en afgezet kunnen worden. Jaarlijks worden de exploitatieopzetten geactualiseerd. Voorziene verliezen worden ten laste gebracht van de reserve grondexploitatie. Als huidige beleidslijn geldt momenteel dat op basis van de geprognosticeerde omvang van de lasten en de baten een risiconorm wordt gehanteerd van 10%.

In het kader van de bepaling van het weerstandsvermogen hoeven de risico's die gemeente loopt bij de grondexploitatie niet meegenomen te worden. Deze risico's dienen immers door middel van de reserve grondexploitatie afgedicht te zijn.

Omdat deels nog geen exploitatieopzetten bekend zijn, maar de verwachting is dat het om omvangrijke bedragen zal gaan, wordt bij de bepaling van de omvang van de algemene reserve toch 'veiligheidshalve' met een gekwantificeerd risico van een percentage van de omvang van de boekwaarde van de exploitatieplannen meegenomen. De omvang per 1 januari 2014 is € 960.000,- en hiervan nemen we minimaal 10% en maximaal 20% als risico mee.

Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden

De gemeente Winsum voert een groot aantal mede-bewindstaken uit ten behoeve van de Rijksoverheid waarvoor specifieke uitkeringen en bijdragen uit het gemeentefonds worden ontvangen. Een wijziging in het beleid van de Rijksoverheid of de financiering van deze taken kan een risico voor de gemeenten betekenen. Daarbij is regelmatig sprake van een 'open-einde-regeling'. Voor de WWB wordt een gekwantificeerd risico van maximaal 10% van de rijksbijdrage opgenomen. Indien de uitgaven groter zijn dan 110% van de budget kan een Incidentele aanvullende uitkering (IAU) worden aangevraagd voor de meerkosten.

Voor de WMO ligt het risico naast de woningaanpassingen in 2015 voornamelijk bij de hulp bij het huishouden (HH) doordat het rijksbudget voor HH in twee jaar met 40% wordt gekort. De korting bedraagt in 2015 32% (in euro's 360.000), oplopend tot structureel 40% in 2016.

Voor decentralisatie AWBZ geldt dat deze gepaard gaat met een korting van 25% op de overkomende AWBZ-taken.

Voor de zowel de decentralisatie AWBZ als Jeugd geldt dat het risico's met name bij de Persoonsgebonden budgetten (PGB's) liggen. Voor PGB's geldt het overgangsrecht. Hierdoor mag geen generieke korting worden toegepast op het PGB tarief.

Risico's voortvloeiend uit samenwerking

Sociale werkvoorziening

De kosten voor Ability zijn ook in 2015 als risico opgevoerd. De deelnemende gemeenten betalen naast een vaste bijdrage ook een bijdrage in het exploitatietekort. Naast Ability zijn een aantal wsw-geïndiceerden geplaatst bij Lederz (Groningen). Het gekwantificeerde risico wordt geraamd tussen 10% en 20% van de bijdragen; afgerond minimaal € 11.000 en maximaal € 22.000. Daarnaast is bij Ability sprake van een geconstateerd tekort in het eigen weerstandsvermogen. Ons risico neemt hierdoor toe. In onze risicoparagraaf hebben we hiervoor een extra bedrag meegenomen van € 22.000.

Risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van anderen

Reguliere verzekerbare risico's zijn ondergebracht bij verzekeraars. Voor enkele dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen.

In de jaarrekening 2013 is aangegeven dat de risico's bij de afgegeven borgstellingen gering zijn: borgstelling rente en aflossing verenigingen € 183.000 (2012: € 192.000), woningbouwleningen € 2.602.000 (2012: € 2.747.000), en leningen particuliere woningen € 3.124.000 (2012: € 3.032.000).

Het gekwantificeerde risico wordt p.m. geraamd.

Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen zoals inwoneraantal en woningbouw, accres als gevolg van uitbreidingen e.d. zijn naar beste inschatting van de ontwikkelingen in de begroting meegenomen.

Risico's op eigendommen

Op dit moment zijn er geen risico's bekend. Reguliere verzekerbare risico's zijn ondergebracht bij verzekeraars.

Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering

De risico's welke voortvloeien uit de normale bedrijfsprocessen met de daaraan gekoppelde budgetbewaking en interne informatievoorziening behoren tot de normale risico's welke bij de uitvoering van de begroting behoren. De rechtmatigheidstoets zoals die door de accountant wordt uitgevoerd heeft tot gevolg dat diverse bedrijfsprocessen zijn doorgelicht. Voor een deel worden of zijn deze processen aangepast waardoor ook de risico's afnemen. Verder is de verbetering van de planning en control een continu proces waardoor de beheersing van de bedrijfsvoering verder zal toenemen.

De werkorganisatie van de gemeente Winsum is relatief gezien van beperkte omvang. Indien op een bepaalde positie door wat van reden dan ook een personeelslid lange tijd zijn/haar functie niet kan uitoefenen en er intern geen adequate vervanging voorhanden is, kan het noodzakelijk zijn dat externe deskundigen ingeschakeld moeten worden. Indien nodig wordt bij de bestuursrapportage aanvullend budget gevraagd.

Het gekwantificeerde risico wordt op 1% van het personeelsbudget van € 6.500.000 geraamd (€ 65.000).

Conclusie

In de onderstaande tabel zijn alle bovenstaande gekwantificeerde risico's opgenomen.

Omschrijving risico	Gekwantificeerde risico's
---------------------	---------------------------

	Minimale omvang	Maximale omvang
<i>Risico's voortvloeiend uit eigen beleid</i>		
- Leerlingenvervoer	€ 33.000	€ 66.000
- Juridische procedures	€ -	€ -
- Grondexploitatie	€ 96.000	€ 192.000
<i>Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden</i>		
- WWB	€ 345.000	€ 345.000
- WMO - oud	€ 194.000	€ 388.000
- Decentralisatie Participatie	€ 247.000	€ 494.000
- Decentralisatie Jeugdzorg	€ 342.000	€ 1.026.000
- Decentralisatie AWBZ	€ 186.000	€ 372.000
<i>Risico's voortvloeiend uit samenwerking</i>		
- Sociale werkvoorziening	€ 11.000	€ 22.000
- Tekort weerstandsvermogen Ability		€ 22.000
<i>Risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van anderen</i>		
- Borgstellingen	p.m.	p.m.
<i>Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen</i>	p.m.	p.m.
<i>Risico's op eigendommen</i>	p.m.	p.m.
<i>Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering</i>	€ 65.000	€ 130.000
Totaal	€ 1.519.000	€ 3.057.000

Bij deze conclusie is het waarschijnlijkheidsaspect dat alle risico's mogelijk gelijktijdig geëffectueerd kunnen worden, buiten beschouwing gelaten.

Op basis van de geïnventariseerde risico's is een omvang van de algemene reserve noodzakelijk van 3,1 miljoen. Kijkend naar de ratio weerstandscapaciteit, dan kan deze berekend worden op: 6,1 (beschikbare capaciteit € 19,0 / benodigde capaciteit € 3,1).

In 2014 bedroeg onze weerstandscapaciteit 16 miljoen en bedroeg de benodigde capaciteit op grond van de risico's 1,7 miljoen.

De conclusie op grond van een vergelijking met 2014 is dat ons weerstandsvermogen teruggelopen is maar nog steeds fors is.

In de handreiking van het Ministerie is aangegeven dat een ratio beneden de 1,0 een indicatie is van mogelijke kwetsbaarheid en een ratio tussen de 1,0 en 2,0 als normaal beschouwd kan worden. Boven de 2 kan de vraag gesteld worden of niet te veel capaciteit achter de hand gehouden wordt. Gelet op de in de raad gevoerde discussies over het weerstandsvermogen stellen wij voor om voorlopig een minimum niveau van de algemene reserve van € 2,5 mln. aan te houden.

Andere kijk op weerstandsvermogen

Gemeenten houden hun financiën bij in baten en lasten. Het weerstandsvermogen baseren we vooral op de reservepositie. De vraag is of de houdbaarheid van de gemeentefinanciën hiervan alleen afhankelijk is. Die vraag moet eigenlijk ontkennend worden beantwoord. Bijvoorbeeld geldstromen en de hoogte van de schuld (in hoeverre zijn we in staat om in de toekomst rente en aflossing van leningen te betalen) bepalen mede de houdbaarheid van de gemeentefinanciën. Verder hangt deze houdbaarheid van de gemeentefinanciën nog af van de financiële structuur en van macro-economische variabelen. Onderstaand geven we inzicht in de ontwikkeling van onze werkelijke (jaarrekeningen) schuldpositie in de afgelopen jaren. In de nabije toekomst zullen we de overige variabelen ook in deze paragraaf meenemen:

Ontwikkeling schuldpositie Winsum 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Rangnummer (landelijk)	121	111	77	64	??
Netto schuld/inwoners in €	€ 778	€ 474	€ 242	€ 168	€ 132
Netto schuld/inwoners in %	30%	24%	11%	8%	6%
Uitleenquote			9%	9%	8%
Netto schuldquote - 0,9 x uitleenquote			3%	0%	-1%
Voorraadquote	1%	2%	1%	2%	6%
Schuldratio	57%	46%	39%	37%	26%
Schuldevolutie jaar / jaar-3	-€ 651	-€ 136	-€ 232	-€ 1.027	-€ 933
Bruto gevestigde schuld / inwoners			€ 790	€ 773	€ 561

Rang =	Rangnummer gemeente op lijst gemeenten gerangschikt naar : netto schuldquote minus (0,9 x uitleenquote)
Netto schuld =	Som van onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva minus langlopende uitzettingen, kortlopende vorderingen en uitzettingen, liquide middelen (kas, bank, giro) en overlopende activa (negatief teken is geen schuld)
Inkomsten =	Inkomsten voor bestemming reserves en bestemming exploitatieresultaat
Uitleenquote =	Som van leningen aan verbonden partijen en leningen aan derden als aandeel van inkomsten uitgedrukt in %
Netto schuldquote =	Netto schuld als aandeel van inkomsten voor bestemming reserves uitgedrukt in %
Voorraadquote =	Som van voorraden bouwgrond, voorraden onderhanden werk en overige voorraden als aandeel van inkomsten uitgedrukt in %
Schuldratio =	Som van onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva als aandeel balanstotaal uitgedrukt in %
Schuldevolutie jaar / jaar-3	Verschil tussen de netto schuld per inwoner op 31 december 2008 en de netto schuld per inwoner op 31 december 2012 (negatief teken is afname van de netto schuld per inwoner)
Bruto gevestigde schuld =	Som van onderhandse leningen, overige vaste schuld en kortlopende schuld

	Betekent :	Bij een schuldratio > 80% = bezit zeer zwaar belast met schuld
	Betekent :	Bij een schuldratio > 70 en < 80% = in gevarezone vwb omvang schulden
	Betekent :	Bij een schuldratio < 70% = gemiddeld belast met schuld
	Betekent :	Bij een schuldratio < 20% = per saldo geen schulden

PARAGRAAF C ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Openbaar groen

In 2011 heeft de gemeenteraad de “Kwaliteitsvisie Groen Winsum 2010” vastgesteld. Op basis van deze visie heeft de raad gekozen om het groen te onderhouden op het kwaliteitsniveau Basis accent. Met deze keuze ontstaat weinig kapitaalsvernietiging, het onderhoud voor de burgers is acceptabel, klachten en meldingen nemen niet toe en er ontstaan geen onveilige situaties. Voor de uitvoering van de kwaliteitsvisie zijn uitwerkingsplannen (prestatieomschrijvingen) opgesteld op basis waarvan het openbaar groen zal worden onderhouden zodat de uitvoering aansluit bij de ambitie.

Jaarlijks worden groenvakken gerenoveerd of omgevormd zodat deze in overeenstemming komen met het vastgestelde kwaliteitsniveau. Hiervoor worden jaarlijks groenobjecten geselecteerd die nu niet voldoen aan de gewenste kwaliteit. De uitvoering vindt plaats op basis van prioriteit. Groen heeft meestal ook niet het eeuwige leven en daarom zal renovatie van groen altijd aan de orde blijven. Bij omvorming of herinrichting zijn de te verwachten toekomstige onderhoudskosten steeds een belangrijk uitgangspunt.

Vanaf 2009 worden er in het plantsoen geen chemische middelen meer toegepast, alleen in enkele probleemsituaties wordt dit curatief nog toegepast. Dit betekent dat er een grotere fysieke inspanning nodig is om de gewenste kwaliteit te bereiken.

Onkruid op bestrating wordt bestreden met het chemische onkruidbestrijdingsmiddel Round Up. Vanaf 1 november 2015 is dit middel niet langer toegestaan. Vanaf 2014 wordt onderzoek gedaan naar alternatieve onkruidbestrijdingsmethodes die het milieu minder belasten. De stoom-/hete luchtmethode is daar een voorbeeld van.

In de kernen Winsum, Baflo en Rasquert wordt het reguliere plantsoenonderhoud grotendeels in eigen beheer uitgevoerd met uitzondering van begraafplaatsen en gazononderhoud. In de overige kernen is dit, uitgezonderd het bomenonderhoud, uitbesteed aan werkvoorzieningsschap Ability. Door de toename van het areaal en de afname van het aantal fte's, voerde Ability deels ook in Winsum (De Brake) en Baflo (Oosterhuisen) het regulier onderhoud uit.

Na de toename van het aantal fte's medio 2014 vond er een herverdeling plaats van de werkzaamheden. Onder andere is er voor gekozen om de begraafplaatsen weer in eigen beheer te onderhouden.

Het maaibeheer van wegbermen en het schonen van sloten is via een raamcontract uitbesteed. Met de blik op de toekomst gericht, zal overwogen moeten worden of en hoe een nieuw (meerjarig) contract het beste kan worden afgesloten.

Overeenkomstig het convenant “Dier en plant op het Hogeland” worden een aantal bermen in de gemeente ecologisch beheerd (o.a. Kievesterweg).

Vanaf 2003 is een eerste aanzet gegeven om structureel meer te doen aan bomenbeheer. In 2005 is de VTA veiligheidsinspectie (Visual Tree Assessment) afgerond van bomen binnen de bebouwde kommen. In 2009 is gestart met een nieuwe meer uitgebreide inspectieronde en zijn alle bomen binnen en buiten de bebouwde kommen aan een VTA-inspectie onderworpen. De inspecties komen voort uit de zorgplicht die de gemeente als eigenaar van de bomen heeft.

Het bomenbeleidsplan is in 2012 door de raad vastgesteld. De kaders voor zowel het te voeren beleid als de uitvoering zijn hierin opgenomen. Vanaf 2012 worden bomen structureel geïnspecteerd. Alle bomen worden nu eens per 5 jaar gezien (jaarlijks 20%), waarbij bomen met een verhoogd risico eens per 2 jaar worden geïnspecteerd (jaarlijks 50%).

Het bomenbeheer wordt gekoppeld aan het schema van inspecties waardoor de uitvoering van het beheer structureel verloopt. De gegevens van de VTA veiligheidsinspecties worden hiervoor onder andere als input gebruikt.

Speelvoorzieningen

Speeltoestellen en speelplekken moeten voldoen aan het Attractiebesluit Speeltoestellen. Dit betreft vooral veiligheidsaspecten. Om dit te waarborgen worden alle speeltoestellen en speelplekken

jaarlijks drie keer geïnspecteerd, namelijk één veiligheidsinspectie en tweemaal een functionele inspectie. Deze werkzaamheden zijn voor de jaren 2014 en 2015 uitbesteed. Ook het bijkomende onderhoud wordt uitbesteed.

In het beheerrapport 'Ruimte voor spelen (2008)' is geconcludeerd dat de dan nog aanwezige toestellen relatief oud zijn maar ook weinig uitdagend. In de vervolgens vastgestelde Beleidsnotitie speelvoorzieningen staat dat gedurende de periode 2008 t/m 2013 jaarlijks € 60.000 beschikbaar is voor vervanging van toestellen. Er is een planning gemaakt waarbij de vervanging zoveel mogelijk per wijk of dorp verloopt. De uitvoering van dit project heeft enige achterstand opgelopen en zal naar verwachting medio 2015 worden afgerond.

Bij het maken van keuzes voor inrichting van speelplekken worden omwonenden, en bij voorkeur ook de kinderen, nadrukkelijk betrokken. De manier waarop is per situatie verschillend en dus altijd maatwerk. Dit varieert van meedenken of meebeslissen tot zelfwerkzaamheid.

Vervanging van speeltoestellen zal ook na het lopende project aan de orde blijven omdat niet alle toestellen binnen de looptijd van het project zijn vervangen. In 2014 worden daarom, voor zowel vervanging als onderhoud, de te verwachten kosten voor de periode 2015-2019 in beeld gebracht.

Wegen

In 2011 is het wegenbeheerplan 2011-2015 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat alle gemeentelijke wegen op minimaal het C-niveau volgens de CROW-systematiek zullen worden onderhouden. Het blijft organisatorisch lastig om gezamenlijk met buurgemeenten het wegonderhoud aan te besteden. Onze focus blijft hier echter wel opgericht. Mogelijk dat nieuwe contractvormen hierbij een belangrijke rol kunnen spelen.

Het uitvoerend document wegencategorisering is in 2012 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit document vormt de leidraad voor het te voeren snelheidsregiem op diverse type wegen binnen en buiten de bebouwde kom en de inrichting die daarbij hoort. De uitvoering van de maatregelen uit het uitvoerend document wegencategorisering worden afgestemd op het wegonderhoud. Inmiddels zijn de (kom)portalen 60 km/u geplaatst en is 60 km/u-belijning aangebracht. Daar waar nodig is markering weggehaald. De komende periode zullen 30 km/u-zone worden ingevoerd in de kernen waar dit nog niet heeft plaatsgevonden. Daarbij worden uiteraard ook de bewoners betrokken. Het invoeren van 30 km/u-zones zal gepaard gaan met het doen van een bordensanering en voor het dorp Baflo zal ook het project uit het GVVP "Verbeteren verkeersveiligheid in Baflo en omgeving" gelijktijdig meegenomen worden.

Het GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan) is op 7 januari 2014 vastgesteld door de gemeenteraad. Het GVVP bevat het verkeerskundig beleid van de gemeente voor de komende 10 jaar, periode 2014-2024. De algemene doelstelling in dit plan is dat de gemeente Winsum goed bereikbaar wil zijn voor de automobilist, openbaar vervoerreiziger en fietser. Deze bereikbaarheid mag echter niet ten koste gaan van de verkeersveiligheid en leefbaarheid binnen de gemeente. Een leefbaarheid die daarbij in de toekomst wordt verbeterd met stimulering van Duurzame mobiliteit. In het GVVP zijn maatregelen en aanbevelingen omschreven om de gestelde doelstelling met betrekking tot bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid de komende 10 jaar te halen. Hieruit is een investeringslijst projecten opgesteld met een op kentallen gebaseerde indicatie van de benodigde financiën.

Een van de projecten uit de investeringslijst is "Herinrichting schoolzones". Voor alle scholen (basis- en voortgezet onderwijs) in de gemeente is bekeken of het wenselijk is schoolzones in te stellen. Voor de scholen waar dit het geval is zijn ontwerpen gemaakt voor de inrichting. Deze ontwerpen zijn opgestuurd naar alle scholen (inclusief de scholen waar geen schoolzone wordt voorgesteld) met het verzoek te reageren op de voorgestelde ontwerpen. De meeste opmerkingen van de scholen zijn meegenomen in het ontwerp. Zodra de ontwerpen definitief zijn, zal voor dit project een kostenraming opgesteld worden. Vervolgens zal de raad gevraagd worden een krediet beschikbaar te stellen voor de uitvoering.

In 2014 is samen met ProRail een onderzoek gestart naar de verbetering van de veiligheid van alle spoorwegovergangen in de gemeente. Begin 2015 zal duidelijk zijn welke verbeteringsmaatregelen wenselijk zijn, wat de kosten zijn en waar de prioriteit ligt.

Openbare verlichting

Sinds 1 januari 2014 wordt het beheer van de openbare verlichting uitgevoerd door Tauw BV en het onderhoud door Ziut. Hieraan ten grondslag ligt de aanbesteding die gezamenlijk met andere gemeenten en de provincie Groningen en Drenthe heeft plaatsgevonden.

Op basis van door de raad vastgestelde beleidsuitgangspunten is er in 2012 een nieuw beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. Hoofdaspecten in dit plan zijn Duurzaamheid & Milieu en Veiligheid & Leefbaarheid. Dit beleidsplan vormt de basis voor het uitvoeringsplan voor de vervanging van de openbare verlichting. Om een goed vervangingsplan op te kunnen stellen heeft er eerst een nummering en inventarisatie van de lichtmasten plaatsgevonden in 2014. Dit vanwege het feit dat ook hier gekozen is voor vervanging op basis van werkelijke kwaliteit in plaats van op de theoretische levensduur.

Kunstwerken

Begin 2012 is het beheerplan "Kunstwerken" vastgesteld voor de periode 2012-2016. Het beheerplan is de leidraad voor het beheer en onderhoud van alle beschoeiingen, kades, steigers en bruggen die eigendom zijn van de gemeente of waarvan de gemeente onderhoudsplichtige is. Om het beheersplan actueel te houden wordt er ieder twee jaar een nieuwe inspectie uitgevoerd. De volgende inspectieronde vindt plaats in 2016, waarna een geactualiseerd beheerplan wordt opgesteld.

Riolering en water

De gemeenteraad heeft in het kader van de Wet Milieubeheer in januari 2014 het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018 vastgesteld. Dit plan omvat de kijk op afvalwater en de wettelijke taken op dit gebied van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond (BMW gemeenten) en van waterschap Noorderzijlvest (NZV). Het afvalwaterbeleidsplan fungeert tevens als gemeentelijk rioleringsplan en heeft een breder blikveld gekregen, omdat het de gehele afvalwaterketen omvat.

Op basis van een gedetailleerde analyse van de actuele inspectiegegevens is in 2014 een meerjarig maatregelplan opgesteld. Met de uitvoering hiervan is in 2014 begonnen. In de komende jaren zal een vervolg gegeven worden aan de uitvoering van dit maatregelplan, naast het reguliere beheer en onderhoud van het gemeentelijk rioolstelsel. Jaarlijks vindt afstemming plaats tussen het wegenonderhoudprogramma en het maatregelplan voor de riolering.

De inspectiegegevens van de gemalen en randvoorzieningen zijn opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Hieraan is gekoppeld een op de praktijk gerichte meerjarig onderhouds-/vervangingsplan. In navolging van 2014 wordt ook in 2015 hieraan uitvoering gegeven. Ieder jaar worden inspecties uitgevoerd en de gegevens geactualiseerd.

Op 1 juli 2011 is het waterketenakkoord voor Groningen en Noord-Drenthe getekend. Dit is een akkoord tussen de 30 gemeenten, twee waterschappen en twee waterbedrijven met als doel de mogelijkheden te onderzoeken voor samenwerking in de afvalwaterketen, waarbij de burger centraal gesteld wordt. De eerste fase betrof onderzoek en is in 2012 afgerond. Het onderzoek heeft aangetoond dat er een forse reductie op de kostenstijging mogelijk is, en dat de kwetsbaarheid van individuele organisaties kan worden verminderd en de kwaliteit van dienstverlening kan worden verbeterd. De resultaten van het onderzoek vormde de aanleiding om een uitvoeringsprogramma op te stellen. Met het uitvoeringsprogramma (fase 2 in het proces) is ingezet op het concretiseren van de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en waterbedrijven. De resultaten van de 2^e fase zijn dusdanig positief uitgevallen dat dit weer aanleiding gaf om vooral door te gaan met de samenwerking in de waterketen. Hiervoor is in 2014 de Samenwerkings overeenkomst WKGD (Water Ketten Groningen Drenthe) ondertekend met daaraan gekoppeld het Uitvoeringsprogramma WKGD fase 3. Dit betekent dat in 2015 een vervolg zal worden gegeven aan de uitvoering van de samenwerking in de waterketen Groningen Drenthe. Hiervoor is een Regiegroep ingesteld. Vanuit het cluster BMW/NZV zal één vertegenwoordiger hierin zitting nemen.

Nadat er eerst op bescheiden schaal de samenwerking is gezocht met de BMW gemeenten is dit uitgegroeid tot een clustersamenwerking samen met het Waterschap Noorderzijlvest (BMW/NZV),

met als resultaat het afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018. In 2014 is een begin gemaakt met de uitvoering van dit plan, zo is er een grondwatermeetnet gerealiseerd, waarmee de komende 5 jaar het grondwater gemonitord en geanalyseerd kan worden en wordt onderzoek gedaan naar het uitvoeren van gezamenlijk gemalenbeheer met daaraan gekoppeld het monitoringssysteem. Op basis van het resultaat van het onderzoek zal in 2015 hier al dan niet een vervolgstap in worden gemaakt.

Het maken van een nieuw BRP (Basis Riolerings Plan) voor elke per kern is in 2014 gestart en zal in 2015 afgerond worden. De nieuwe BRP's geven inzicht in het functioneren van de rioolstelsels en kunnen aanleiding geven tot het nemen van maatregelen, waardoor het functioneren van het stelsel wordt geoptimaliseerd.

In 2014 is er een baggerplan opgesteld voor de gemeentelijke watergangen. Vanaf 2015 zal uitvoering gegeven worden aan dit plan.

Gebouwen

De gemeentelijke gebouwen en een aantal bouwkundige objecten zijn opgenomen in een meer jaren onderhoudsprogramma (MJOP). Om de 5 jaar vindt een financiële evaluatie plaats.

Het systeem heeft een zogenaamd voortschrijdende meerjarenplanning. Aan het eind van elk jaar wordt de stand opgemaakt en geactualiseerd. Vanuit deze actualisatie wordt de planning weer bijgesteld en wordt een nieuw jaarplan opgesteld, waarbij het totale budget taakstellend is. In 2013/2014 is het gegevensbestand in het meer jaren onderhoudsprogramma geactualiseerd en up to date gebracht. Samen met Bedum en De Marne is er voor gekozen om het softwarematige werk extern te laten beheren. Bedum en de Marne hebben ervoor gekozen om hetzelfde software programma "Planon", als Winsum te gebruiken voor het gebouwenbeheer. Op termijn kan hierdoor eenvoudiger samen opgetrokken worden, waardoor op termijn tijd en kosten kunnen worden bespaard.

Kwaliteitsniveaus:

Het meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) maakt onderscheid in een tweetal kwaliteitsniveaus:

Kwaliteitsniveau 1:

In dit kwaliteitsniveau zijn gebouwen ingedeeld, die op een normaal onderhoudsniveau worden onderhouden, waarbij het buitenschilderwerk, de dakbedekking en de technische installaties de drie speerpunten zijn.

Kwaliteitsniveau 2:

Dit zijn de gebouwen c.q. objecten die alleen op klachtenniveau worden onderhouden.

Jaarlijks wordt het gemiddelde onderhoudsbedrag per gebouw c.q. object in de begroting opgenomen. In de jaarrekening worden de werkelijke onderhoudslasten vergeleken met de geraamde onderhoudslasten. Afwijkingen tussen beiden worden geëgaliseerd middels de onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen.

In het meer jaren onderhoudsprogramma (MJOP) is geen budget opgenomen voor uitbreidingen aan de gebouwen, onderhoud van de terreinen rondom de gebouwen, functionele aanpassingen en mogelijke aanpassingen in het kader van wettelijke verplichtingen. Voorbeelden zijn: aanpassingen in het kader van de legionellapreventie, voorzieningen in het kader van brandveiligheidseisen en aanpassingen ten gevolge van de Arbo wetgeving. Indien deze aanpassingen/voorzieningen zich voordoen zullen hiervoor aparte kredieten aangevraagd worden.

Legionella preventie:

In 2013 is de inventarisatie van de leidingwaterinstallaties in 20 gemeentelijke gebouwen en 11 niet-gemeentelijke gebouwen met betrekking tot aanvullende legionella voorzieningen afgerond. Uit deze inventarisatie blijkt dat er flink wat aanpassingen plaats moeten vinden om aan de huidige geldende wet- en regelgeving te voldoen. In 2014 is het bestek voorbereid en heeft de aanbesteding plaatsgevonden. Uitvoering zal grotendeels in 2015 plaatsvinden. De uitvoering van de werkzaamheden steekt erg nauw. Indien de werkzaamheden niet volledig en zorgvuldig worden uitgevoerd blijft er grote kans ontstaan op besmetting door de legionella bacterie. Het borgen van

het beheer en onderhoud van de installatie speelt een minstens zo belangrijke rol in het gehele proces. Dit zal vertaald worden in het MJOP.

Bij de 11 niet-gemeentelijke gebouwen zijn alleen de inventarisatiekosten voor rekening van de gemeente. De daadwerkelijke aanpassingen aan de leidingwaterinstallaties zijn voor rekening van de desbetreffende gebouweigenaren.

Verkoop/afstoten gemeentelijke gebouwen:

Op dit moment zijn er diverse ontwikkelingen waarbij het eventueel afstoten van een aantal gemeentelijke gebouwen aan de orde is. Zolang er geen zekerheid is of deze plannen definitief doorgaan wordt het huidige onderhoudsniveau voortgezet. Er zal bij deze gebouwen kritisch afgewogen worden of uitstel van grote onderhoudswerkzaamheden mogelijk is. Hierbij is het van belang, dat een goed onderhouden gebouw bij mogelijke verkoop meer op zal brengen dan een slecht onderhouden gebouw. Onderhoud aan het interieur wordt vooreerst uitgesteld.

De verkoop van de oude gemeentewerkplaats in Ezinge bevindt zich in een dusdanig stadium dat de kans groot is dat deze op korte termijn verkocht wordt. De doelstelling is dat de verkoop eind 2014 of begin 2015 is afgerond. Daarmee verdwijnt het gebouw uit het meerjarenonderhoudsprogramma.

Het mortuarium aan het Kerkpad te Winsum is verkocht aan de Stichting Oude Groninger Kerken. In 2014 zijn gesprekken gevoerd met de Stichting Promotie Winsum over de verkoop van de muziekkoepeel aan de stichting. Uiteindelijk heeft de stichting afgezien van aankoop. Dat betekent dat de muziekkoepeel vooralsnog in handen blijft van de gemeente.

Overige ontwikkelingen:

- Het semi permanente gebouw waarin de peuterspeelzaal te Sauwerd is gehuisvest wordt in 2015 gesloopt. De peuterspeelzaal wordt ondergebracht in een lokaal in de nabij liggende school. Vooreerst blijft het peuterspeelplaatssterrein met berging in gebruik. Vanaf 2015 is het gebouw geschrapt uit MJOP.
- Overwogen wordt om voor de meest kwetsbare gemeentelijke gebouwen een 0-meting uit te voeren in 2015 i.v.m. mogelijke schade t.g.v. aardbevingen.
- Een asbestinventarisatie in gemeentelijke gebouwen (gebouwd voor 1994) wordt wel aangeraden door het ministerie van Infrastructuur en Milieu, maar is (nog) niet wettelijk verplicht gesteld. Alhoewel niet getwijfeld wordt aan de nut van een asbestinventarisatie gemeentelijke gebouwen wordt vooreerst gewacht op wettelijke verplichte regelgeving. De eventuele risico's worden in het huidige uitvoeringstraject voldoende geborgd.
- In navolging van plaatsing van zonnecollectoren op het dak van het gemeentehuis, de werkplaats aan de Schouwerzijlsterweg en het museum Wierdenland, gaan we onderzoek doen naar verdere reductie van het energieverbruik.
- Om beter inzicht te krijgen in het jaarlijkse en toekomstig onderhoud van de tunnel bij het station te Winsum wordt deze met ingang van 2015 opgenomen in het MJOP.
- Mogelijk nieuwe inrichting van de bibliotheek te Winsum gebaseerd op een nieuw concept van biblionet.

Financiële consequenties

Op de volgende pagina staat een overzicht van het budgettaire beslag van het onderhoud, gerubriceerd naar de programma's.

Lasten onderhoud kapitaalgoederen:

Programma	Dpr.	Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
1 Kwaliteit van de Woon en leefomgeving							
	1.1	Brandweer					
		Gebouw	12.471	10.419	10.419	10.419	10.419
	1.3	Volkshuisvesting					
		Gebouw	72.124	102.693	102.693	102.693	102.693
	1.4	Verkeer en vervoer					
		Gebouw	0	0	0	0	0
		Wegen	1.434.741	1.428.750	1.169.789	1.166.935	1.164.081
		Bermen	404.075	389.075	389.075	389.075	389.075
		Kunstwerken	332.183	193.974	163.924	163.874	163.824
	1.5	Milieu					
		Gebouw	5.592	5.657	5.657	5.657	5.657
		TOTAAL PROGRAMMA 1	2.261.186	2.130.568	1.841.557	1.838.653	1.835.749
2 Sociale voorzieningen en maatsch. dienstverlening							
	2.1	Cultuur					
		Gebouw	167.330	165.300	163.642	161.965	160.267
	2.2	Onderwijs					
		Gebouw	670.749	672.004	665.864	651.724	637.585
	2.3	Volksgezondheid					
		Gebouw	33.374	12.886	12.653	12.421	12.189
		Groen	319.814	317.510	316.377	315.244	312.269
	2.5	Maatschappelijke onderst.					
		Gebouw	22.158	25.030	24.727	24.424	24.121
	2.6	Sport					
		Gebouw	409.646	412.106	411.448	410.791	399.280
		Groen	515.518	452.901	420.606	414.274	411.076
		TOTAAL PROGRAMMA 2	2.138.589	2.057.737	2.015.317	1.990.843	1.956.787
3 Dorps- en plattelandseconomie							
	3.1	Economie					
		Gebouw	-110	-47	-47	-47	-47
	3.2	Toerisme					
		Gebouw	50.261	50.370	50.370	50.370	50.370
		TOTAAL PROGRAMMA 3	50.151	50.323	50.323	50.323	50.323
4 Ruimtelijke structuur							
	4.2	Natuur- en groenbeheer					
		Groen	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
		TOTAAL PROGRAMMA 4	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
Recap		Gebouw	1.443.595	1.456.418	1.447.426	1.430.417	1.402.534
Recap		Wegen	1.434.741	1.428.750	1.169.789	1.166.935	1.164.081
Recap		Bermen	404.075	389.075	389.075	389.075	389.075
Recap		Kunstwerken	332.183	193.974	163.924	163.874	163.824
Recap		Groen	2.126.804	2.000.977	1.967.549	1.960.084	1.953.911
		GENERAAL TOTAAL :	5.741.398	5.469.194	5.137.763	5.110.385	5.073.425

PARAGRAAF D FINANCIERING

Inleiding

De gemeente Winsum onderkent het belang van een verantwoord en adequaat beheer van haar financiële middelen. Mede als gevolg van de Wet Fido wenst zij haar activiteiten op het gebied van treasury op een zo transparant en beheersbaar mogelijke wijze in te richten.

In het treasurystatuut is de “beleidsmatige infrastructuur” van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk.

De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks een treasuryparagraaf op te nemen in zowel de begroting als in de jaarrekening.

Medio 2014 is de VNG met een nieuw model financiële verordening gekomen. Wijzigingen in de Wet Fido (schatkistbankieren) en de Wet markt en overheid zorgen voor de belangrijkste wijzigingen in het nieuwe model. Elke gemeente moet op grond van artikel 212 Gemeentewet de financiële verordening vaststellen. Met de verordening regelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financieel beleid, het financieel beheer en de financiële organisatie.

De ministeriële regeling RUDDO (Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden) is een aanvulling op de Wet FIDO, die de overheden nog wat meer beperkingen oplegt in het kader van de financieringsfunctie. Naar aanleiding van de kredietcrisis is een aantal nadere voorwaarden gesteld, nl. een landencriterium en een ratingcriterium. Het landengebied om gelden aan te trekken c.q. uit te zetten wordt beperkt tot de Europese Economische Ruimte (EER) met een minimaal vereiste Aa rating van het land. Tevens moeten de ratings van landen en financiële instellingen door minimaal twee van de drie gerenommeerde ratingbureaus zijn afgegeven (Standard & Poor's, Moody's en Fitch). Deze nieuwe voorwaarden moeten wij overigens nog invoegen in ons financiële statuut.

Ontwikkeling van de treasuryfunctie

De treasury functie in de gemeente Winsum wordt in 2015 voortgezet op dezelfde pragmatische en risicomijdende wijze als voorheen. Deze werkwijze wordt in het treasurystatuut geformaliseerd. De functie omvat het aantrekken van langlopende leningen, voornamelijk ter vervanging van afgelopen langlopende leningen, en het dagelijks beheer van kasgelden. De aandelenportefeuille bevat aandelen BNG, Enexis, N.V. Waterbedrijf en Oikocredit, deelnemingen vanuit de publieke taak van de gemeente.

Renteontwikkeling

De economische groei trekt iets aan. Dit lijkt echter geen grote schommelingen in de rentestand te veroorzaken, mede doordat de rijksoverheid, de werkgevers- en werknemersorganisaties en het Europese bestuursniveau doordrongen zijn van de noodzaak tot een inflatie remmend beleid. Indien de economische groei doorzet behoort een lichte stijging van de rente tot de mogelijkheden. De afgelopen jaren hebben we een rekenrente in onze administratie aangehouden van 5% voor zowel op te nemen als uit te zetten geld. Als rekenrente voor het financieringstekort werd 4% aangehouden. In de begrotingscirculaire van de provincie Groningen in het kader van het financieel toezicht staat dat op het gebied van de grondexploitaties een maximaal te hanteren rentepercentage van 4% wordt geaccepteerd. Op grond hiervan evenals op het al jaren stabiel zijnde lage rentepercentage voor langlopende geldleningen hebben wij in de gehele begroting 2014 de rekenrente verlaagd naar 4%. Het gaat hierbij overigens om een rekenrente. Voor het merendeel betreft het slechts een administratieve exercitie. Wel is het zo dat de rentelasten van onze geactiveerde kapitaaluitgaven dalen, maar ook dat onze zogenaamde bespaarde rente (fictieve renteopbrengst van de eigen financieringsmiddelen) wordt verlaagd. Het komt er op neer dat onze werkelijke rente (3,85% = gemiddeld rentepercentage van de opgenomen geldleningen) nu meer in de buurt komt van de rekenrente en dat hierdoor het saldo op de kostenverdeelstaat kapitaallasten (saldo wordt geboekt op functie Saldo financieringsfunctie) fors afneemt.

Risicobeheer

De gemeente Winsum kent een beperkte treasuryfunctie waarbij risicomijding voorop staat. Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

- financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;
- financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken teneinde het renteresultaat te optimaliseren;
- toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn onderhandse leningen;
- de gemeente vraagt offertes op bij minimaal drie instellingen alvorens een financiering wordt aangetrokken.

Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven, welk bedrag een gemeente mag financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet.

Het betreft een percentage (dit jaar 8,5%) van het totaal van de begroting. Indien deze kasgeldlimiet structureel wordt overschreden dient de kortlopende schuld omgezet te worden in een langlopende schuld.

De kasgeldlimiet voor onze gemeente bedraagt 8,5% van € 32.470.000 = € 2.760.000

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken wordt door het ministerie ook jaarlijks een renterisiconorm aangegeven. Dit is een percentage (20%) van de totale vaste schuld van de gemeente. De uitkomst hiervan mag bij herfinanciering niet overschreden worden, zodat er een spreiding ontstaat van de opgenomen leningen, looptijden en rente-aanpassingsdata, en eventueel hieruit voortvloeiende rentewijzigingen.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Onderdeel		Renterisico			
		2015	2016	2017	2018
1a	Renteherziening vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening vaste schuld u/g	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	419	313	316	316
3	Renterisico (1a-1b + 2)	419	313	316	316
4	Renterisiconorm	2.760	2.734	2.713	2.704
5a	Ruimte onder risiconorm (5a) = (4 > 3)	2.341	2.421	2.397	2.389
5b	Overschrijding risiconorm (5b) = (3 > 4)	0	0	0	0
Berekening Renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal huidig jaar	32.470	32.162	31.913	31.814
4b	Percentage regeling	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
4	Renterisiconorm (4) = (4a x 4b)	2.760	2.734	2.713	2.704

Garanties worden alleen afgegeven in het kader van een publieke taak, met name die van het volkshuisvestingsbeleid, waarvan de kredietwaardigheid gewaarborgd is. Ook deelnemingen worden alleen genomen in het kader van de overheidstaak. De financiering van de gemeente wordt bepaald bij de begroting en in de loop van het begrotingsjaar naar aanleiding van de renteontwikkeling, de investeringsplanning en de dagelijkse beoordeling van de liquiditeitspositie.

Relatiebeheer

De gemeente Winsum beoogt het realiseren van gunstige c.q. marktconforme condities voor af te nemen financiële diensten. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

- bankrelaties en hun bancaire condities worden ten minste één in de vijf jaar beoordeeld;
- financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder Nederlands of anderszins EU-toezicht te vallen, zoals De Nederlandsche Bank en de Verzekeringkamer (onze bankrelaties zijn op dit

moment: de Bank Nederlandse Gemeenten, de ABN AMRO-bank en de Postbank; deze voldoen allen aan de voorwaarden);

- Tussenpersonen dienen geregistreerd te staan bij de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) en daarvan een vergunning als makelaar te hebben ontvangen (in voorkomende gevallen treden op als tussenpersonen: Prebon Yamane Nederland BV, Jonker c.a., ABN AMRO en Rabo).

Financieringsstructuur

Het financieringsoverschot in 2015 bedraagt € 166.000

In de begroting 2015 is een bedrag voor rekening-courant rente opgenomen van € 20.000. Dit bedrag is, samen met de rente van de opgenomen geldleningen, geraamd als onze te verwachten rentekosten. De totale rentekosten in onze begroting 2015 bedragen in 2015 € 177.000. De gemiddelde rente bedraagt 3,83%. Op dit moment liggen de rentepercentages voor langlopende geldleningen op een lager niveau dan 3,83%. Zou de rente in de toekomst gaan stijgen, en zouden we extra externe financieringsmiddelen moeten aantrekken, dan heeft dit gevolgen voor onze begrotingspositie. Gelet op onze huidige verhouding tussen externe en interne financieringsmiddelen zal deze invloed gematigd zijn.

Onderdeel	1-jan-15	31-dec-15	Mutatie
Op lange termijn vastgelegde middelen:			
- Materiele vaste activa	21.804.273	21.510.728	-293.545
- Immateriële vaste activa	-1	0	1
- Financiële vaste activa	2.529.574	2.529.574	0
- Vlottende activa	1.307.919	1.307.919	0
Totaal vastgelegde middelen	25.641.765	25.348.221	-293.544

Beschikbare middelen op lange termijn:

- Reserves en voorzieningen	20.698.071	20.405.416	-292.655
- Opgenomen langlopende geldleningen	4.109.698	3.690.626	-419.071
- Uitzettingen	0	0	0
- Investeringsachterstand	1.000.000	1.000.000	0
Totaal beschikbare middelen	25.807.768	25.096.042	-711.726
Financieringsoverschot	-166.003	252.179	418.182

Leningen 2015

Leningen	Omvang	Gemiddelde Rente
Stand per 1 januari 2015	4.109.698	3,83%
Nieuwe lening	0	
Gewone aflossing	-419.071	
Vervroegde aflossing	0	
Stand per 31 december 2014	3.690.626	

Kasbeheer

Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken wordt:

- het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen; hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen;
- het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank; hiervoor wordt gebruik gemaakt van de diensten van de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Saldo- en liquiditeitenbeheer

Voor het saldobeleer en het liquiditeitenbeheer gelden de volgende specifieke richtlijnen:

- de gemeente streeft naar concentratie van de overtollige liquiditeiten binnen één rentecompensatiecircuit bij de bank met de gunstigste condities; met de Bank Nederlandse Gemeenten zijn deze zaken via een raamovereenkomst geregeld;
- indien er een liquiditeitsbehoefte ontstaat kan de gemeente kortlopende middelen aantrekken; hierbij wordt de kasgeldlimiet niet overschreden;
- toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening courant;
- toegestane instrumenten bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar zijn rekening-courant, daggeld, spaarrekeningen en deposito's; via de genoemde raamovereenkomst wordt het creditsaldo voor onze gemeente beheerd. Binnenkort zal de Wet op het schatkistbankieren in werking treden. Dan wordt ons eventueel creditsaldo dagelijks aan het einde van de dag worden afgeroomd en aan het begin van de volgende dag weer worden teruggestort.

PARAGRAAF E BEDRIJFSVOERING

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Algemeen

Wat willen we bereiken?

In het collegeprogramma 2014 – 2018 (verbinden; vertrouwen; vernieuwen) is aangegeven, dat de gemeente de dienstverlening naar haar burgers goed doet. Het klantencontactcentrum (KCC) speelt daarbij een belangrijke rol. Zowel via mail, brief, aan de balie als de telefoon, krijgt de inwoner snel en duidelijk antwoord. In de ontwikkeling van de dienstverlening speelt digitalisering een belangrijke rol. Het werken op afspraak wordt gestimuleerd en de mogelijkheden om de dienstverlening bij inwoners thuis te brengen worden onderzocht.

De verschillende maatregelen om het bovenstaande te bereiken zijn hieronder nader uitgewerkt.

Personeel

De personele formatie is als volgt.

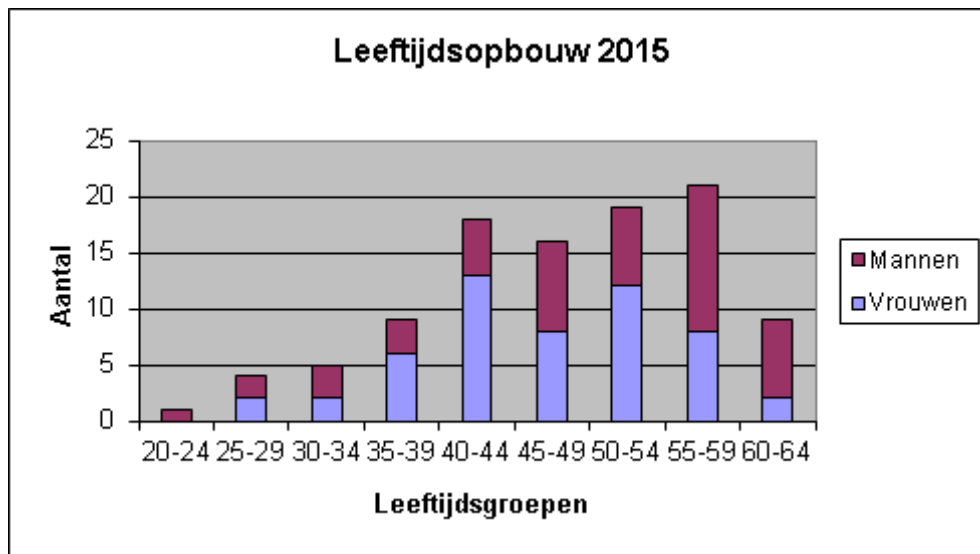
Per 1 januari 2015 bestaat de begrote personele formatie uit 91,72 fte.

De afname is het gevolg van de bezuinigingstaakstelling om de omvang van het management terug te brengen en de formatie te verminderen.

Formatie

	Begrote formatie 01-01-2014	Begrote formatie 01-01-2015
Griffie	1,37	1,37
BMO	5,11	3,11
Middelen	18,94	21,35
Samenleving	27,94	26,07
Ruimte (CCT & VROM)	23,28	21,82
Beheer & Onderhoud	18,00	18,00
Totaal	94,64	91,72

Formatieopbouw in leeftijdsgroepen

Loonkosten huidig personeel

Loonkosten huidig personeel	Begroting 2015	Begroting 2014	Werkelijk 2013
Salarissen	4.525.931	4.679.286	4.499.369
Sociale lasten	1.216.903	1.108.675	1.086.421
Overige personeelskosten	214.928	220.928	287.335
Totaal	5.957.762	6.008.889	5.873.125

Kosten inhuur van derden

In de begroting 2015 is een budget van € 400.358 (primaire begroting 2014: € 426.957) opgenomen voor de inhuur van derden (ingehuurd personeel en uitbesteed werk).

Huisvestingskosten secretarie

Huisvestingskosten	Begroting 2014	Begroting 2015
Salarissen en sociale lasten	5.558	18.367
Personeel van derden	60.818	48.972
Energie	39.984	39.984
Overige aankopen / uitbestedingen	20.353	17.354
Betaalde belastingen	1.164	1.164
Aankopen niet duurzame goederen	102.949	102.949
Kapitaallasten	180.794	181.935
Doorberekende uren	178.040	184.887
Totaal	589.660	595.612

Informatisering en automatisering

Wat willen we bereiken?

Vanuit de wens de dienstverlening aan de klant verder te professionaliseren speelt informatisering en automatisering een belangrijke rol. Na de samenvoeging van de I&A-organisatieonderdelen in BMW-verband en de vernieuwing van de automatisering beschikken de drie gemeenten over een solide basis om I&A op een adequate wijze uit te kunnen voeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden voor de invulling van een Klantencontactcentrum zal de elektronische dienstverlening verder vormgegeven worden.

Automatiseringskosten	Begroting 2014	Begroting 2015
Overige aankopen / uitbestedingen	5.799	5.799
Aankopen niet duurzame goederen	539.481	539.833
Kapitaallasten	59.678	121.361
Doorberekende uren	382.407	337.802
Totaal	987.365	1.004.795

Communicatie

Wat willen we bereiken?

In ons streven om op een professionele wijze met communicatie om te gaan hebben we een behoorlijke slag gemaakt. De uitdaging waar we nu voor staan is om onze burgers meer bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid te betrekken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verwezen wordt naar het deelprogramma Communicatie.

Financieel beheer; Administratieve Organisatie en Interne Control (AO/IC)

Wat willen we bereiken?

Een adequaat ingerichte organisatie en controlestelsel waarbij aan de minimale vereisten op het gebied van de AO/IC wordt voldaan. Verder zal aandacht besteed worden aan de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid en uitvoering.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het kader van de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie willen we in 2015 risico- en kwaliteitsmanagement introduceren. Verder wordt het jaarlijkse doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd en zal tijdens de reguliere planning en control zoveel mogelijk aandacht aan rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid besteed worden.

Facilitaire dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Een optimale ondersteuning van bestuur en organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2014 is in BMW-verband besloten om gezamenlijk zaakgericht- en digitaal werken in te voeren en in dat verband een zogenaamd zaakstelsel aan te schaffen. Deze aanbesteding loopt momenteel en dit zaakstelsel zal volgens planning medio 2015 worden opgeleverd cq. geïmplementeerd (in fasen).

Administratiekosten	Begroting 2014	Begroting 2015
Overige aankopen / uitbestedingen	1.367	1.367
Aankopen niet duurzame goederen	86.130	86.130
Kapitaallasten	20.371	20.371
Doorberekende uren	2.200.832	2.082.423
Totaal	2.308.700	2.190.291

Verdeling kosten bedrijfsvoering

De kosten van de secretarie en B&O worden door middel van kostenverdeelstaten over de deelprogramma's verdeeld. De kosten van de secretarie bestaan uit: personeelskosten, huisvestingskosten, administratiekosten en automatiseringskosten. Voor B&O bestaan de kosten uit: personeelskosten, huisvestingskosten, kosten van tractie, gereedschappen en hulpmiddelen. Deze kosten worden verdeeld over de deelprogramma's op basis van het aantal productieve uren per deelprogramma.

Er wordt gewerkt met twee uurtarieven; een voor de secretarie en een voor B&O. Door de kosten per onderdeel te delen door het aantal productieve uren ontstaat een intern uurtarief. Per deelprogramma worden de productieve uren tegen dit tarief doorbelast. Op deze manier worden alle kosten van de secretarie verdeeld over de deelprogramma's.

Het interne uurtarief voor 2015 voor de secretarie is gestegen ten opzichte van het uurtarief van 2014 (van € 100,57 in 2014 naar € 103,01 in 2015). Enerzijds wordt dit veroorzaakt door iets hogere kosten die verdeeld moeten worden (€ 68.000), anderzijds zijn er iets minder productieve uren (267) waarover de kosten verdeeld kunnen worden.

Het uurtarief van B&O bedraagt € 52,45 (2014: € 51,29) hetgeen wordt veroorzaakt door afname van het aantal productieve uren en een afname van de kosten die verdeeld moeten worden.

Let wel, bij zowel de secretarie als bij B&O hebben we het over kosten verdeling. Er is geen sprake van hogere of lagere budgetten.

Stijging van de uurtarieven heeft, met een gelijke personele inzet (urentoerekening), een hogere doorbelasting naar de deelprogramma's tot gevolg.

Interne processen

a. Resultaten doelmatigheid/doeltreffendheidonderzoeken

Periodiek wordt door het college een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd. In de eerste helft 2015 zullen wij een onderzoeksplan voor een volgend doelmatigheidsonderzoek opstellen.

b. Organisatieontwikkeling

Ten aanzien van de ambtelijke organisatie geldt thans de volgende visie:

'De gemeente Winsum is een organisatie die klant- en omgevingsgericht is, die met de omgeving mee verandert en de communicatie met haar inwoners belangrijk vindt. De gemeente is nuchter in zijn ambities en is daarbij doel- en resultaatgericht. De gemeente Winsum komt haar afspraken na en is goed bereikbaar. De gemeente investeert in haar medewerkers en doet dat in een cultuur die zich kenmerkt door betrokkenheid en de wil om samen te werken. De gemeentelijke organisatie doet dit alles in een passende organisatorische vorm.'

In ons streven om een klantgerichte organisatie te zijn, en daar waar mogelijk ons op dit punt te verbeteren, hebben wij in 2014 een doorontwikkeling van onze organisatie doorgevoerd. Het klantcontactcentrum heeft een prominente rol en plaats in onze organisatie gekregen. Ook de constatering dat we steeds meer een onderdeel zijn van een netwerksamenleving, vraagt om een flexibele organisatie die deels zelf de taken uitvoert en deels regie voert op de uitvoering. Daarbij

past een structuur met zo min mogelijk leidinggevende lagen. De organisatiestructuur is daarom om deze redenen aangepast. Niet alleen de structuur is aangepast. Ook voor de cultuur is aandacht. Enkele jaren geleden is Opleiding, Training en Vorming (OTV) van de medewerkers en management geïnvesteerd. De doorontwikkeling vraagt om een nieuwe impuls op het gebied van OTV. Hiervoor zijn aanvullende middelen vrijgemaakt. In 2015 staat de verdere doorontwikkeling van onze organisatie in het teken van de doorontwikkeling van de teams en de overstap naar een nieuw en flexibel systeem van functiebeschrijving en waardering (HR21).

Externe processen

Samenwerking

Wat willen we bereiken?

Wij spelen in op veranderende wensen en eisen op sub regionaal en regionaal niveau. Hierbij werken we samen met de gemeenten De Marne en Bedum. Daarbij leggen wij eerst, in afstemming met de raad, gezamenlijk vast wat wij willen bereiken en kiezen daarvoor de meest passende samenwerkingsvorm. Wat betreft intergemeentelijke samenwerking zijn onze uitgangspunten de volgende:

- er moeten legitieme redenen zijn om samen te werken (de samenwerking moet meerwaarde hebben);
- de schaal en wijze van samenwerking is afhankelijk van de aard en schaal van de problematiek op dat moment;
- er moet sprake zijn van een samenhangende benadering van een bepaald probleem op één bestuursniveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

De BMW-gemeenten worden op I&A-gebied vanuit het gemeentehuis van De Marne bediend. De P&O-ondersteuning aan de BMW-gemeenten zal vanuit het gemeentehuis van Bedum plaatsvinden. Winsum is de thuisbasis voor SoZaWe van de BMW-gemeenten.

Vraaggerichte dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Bij het bepalen van het aanbod van onze diensten en producten laten wij ons leiden door de vraag van de klant (inwoners, bedrijven en instellingen) en samenwerkingspartners. Zo denken wij van 'buiten' naar 'binnen' bij het bepalen van de gewenste resultaten. Dat noemen wij vraaggerichtheid. Vraaggericht en vraaggestuurd werken komt tot uiting in het beleid en de uitvoering ervan. De raad bepaalt de mate van vraaggerichtheid en vraaggestuurdheid door het vaststellen van de gewenste kwaliteit van dienstverlening in de programma's.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2015 werken we verder aan de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept voor een KCC (groeimodel).

Relatie met uitvoering programma's

De bovengenoemde beleidsvoornemens en uitvoeringsmaatregelen hebben een relatie met de deelprogramma's 5.1 Communicatie, 5.2 Publieke dienstverlening, 5.3 openbaar bestuur en 6.2 Financiën.

PARAGRAAF F VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en een financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

De gemeente Winsum heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en stichtingen.

De verbonden partijen worden hieronder beschreven, waarbij de volgende zaken aan de orde komen:

- de doelstelling van de verbonden partij;
- eventuele te verwachten beleidsveranderingen van de verbonden partij;
- omvang financieel belang;
- deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke regelingen

Het gemeentebestuur van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of tezamen een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van een of meer belangen van die gemeenten. De gemeente Winsum heeft financiële en bestuurlijke belangen in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

A.1. Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen

De gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen omvat twee programma's; Veiligheid en Gezondheid. Alle Groningse gemeenten zijn deelnemer van de gemeenschappelijke regeling V&GR.

Doel van de gemeenschappelijke regeling V&GR, programma Veiligheid, is het bewerkstelligen van een zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde brandweezorg en gespecialiseerde hulpverlening. Het programma Veiligheid omvat 4 deelprogramma's:

- Brandweezorg inclusief meldkamerfunctie;
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR);
- Rampenbestrijding en Crisisbeheersing;
- Gemeentelijke kolom.

Doel van de gemeenschappelijke regeling V&GR, programma Gezondheid, is het bevorderen van de gezondheidstoestand van de bevolking. Het programma gezondheid wordt uitgevoerd door de GGD en omvat de onderdelen:

- Lokaal gerichte zorg en jeugd (LGZ&J);
- Specialistische zorg en veiligheid (SZ&V);
- GGD algemeen.

De bijdrage voor het Programma Gezondheid (GGD) bedraagt € 13,78 per inwoner. Het tarief van 2015 bevat de gebruikelijke indexeringen voor loon- en prijsstijgingen (1% in 2015).

Voor het programma Veiligheid worden de bijdragen aan de GHOR, crisisbeheersing en de gemeentelijke kolom bepaald aan de hand van het aantal inwoners. De bijdrage aan de brandweer gaat in vijf jaar tijd van een verdeelsleutel op basis van het aantal inwoners en historische kosten naar een verdeelsleutel op basis van het aandeel voor brandweezorg in het gemeentefonds. Voor Winsum zullen de kosten voor het onderdeel brandweer in 5 jaar dalen van € 615.658 in 2014 naar € 572.919 in 2017 (exclusief indexatie). De huisvestingskosten blijven bij de gemeenten.

Specificatie Begroting V&GR

	Inwoner bijdrage 2014	Inwoner bijdrage 2015	Bijdrage 2015
Aantal inwoners Winsum begroting V&GR	13.889	13.847	
Programma Gezondheid			
- lokaal gerichte zorg en jeugd (LGZ&J)	€ 7,02	€ 7,09	98.227
- specialistische zorg en veiligheid (SZ&V)	€ 4,68	€ 4,73	65.451
- GGD algemeen	<u>€ 1,94</u>	<u>€ 1,96</u>	<u>27.165</u>
	€ 13,65	€ 13,78	190.843
Programma Veiligheid			
- brandweer (incl. meldkamer, excl. huisvestingskosten)			608.130
- rampenbestrijding - crisismanagement	€ 0,72	€ 0,73	10.064
- rampenbestrijding - GHOR	€ 1,00	€ 1,01	14.030
- gemeentelijke kolom	<u>€ 1,37</u>	<u>€ 1,39</u>	<u>19.244</u>
	€ 3,09	€ 3,13	651.468

A.2. Ability

Doel van de gemeenschappelijke regeling Ability is het voorzien in een doelmatige uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening voor de deelnemende gemeenten Bedum, Eemsmond, de Marne en Winsum. De Wet Sociale Werkvoorziening is een eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid. De uitvoering daarvan gebeurt vaak door middel van een intergemeentelijk samenwerkingsverband in een zogenaamde Wet Gezamenlijke Regeling-organisatie; voor Winsum is dat het WSW-bedrijf Ability.

Op 1 januari 2015 wordt de Participatiewet ingevoerd, waaronder ook de wsw valt. De invoering van de Participatiewet gaat gepaard met aanzienlijke bezuinigingen, ook op het gebied van de sociale werkvoorziening. Hoewel de afbouw van de vergoeding per Sociale Eenheid (SE) met 1 jaar is uitgesteld, in 2015 ontvangen we nog hetzelfde subsidiebedrag per SE als in 2014, en over een langere periode afgebouwd zal worden is het noodzakelijk dat gemeenten aansturen op hervormingen op het gebied van de sociale zekerheid inclusief de sociale werkvoorziening om de bezuinigingen op te kunnen vangen. Met het vaststellen van Werk aan de Winkel in april 2012 door de vier raden van de deelnemende gemeenten is hiertoe een belangrijke aanzet gegeven. Naar verwachting zal op 1 januari 2015 een nieuwe organisatie voor Werk, Inkomen en Ondersteuning Noord-Groningen starten. In deze nieuwe organisatie worden uitvoerende taken van Sociale Zaken en Werk van BMW, het Werkplein en Ability ondergebracht.

A.3. Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen

Doel van de gemeenschappelijke regeling Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het op een doelmatige en milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwijderen van afvalstoffen. De gemeenten De Marne, Eemsmond, Loppersum en Winsum maken deel uit van de gemeenschappelijke regeling vuilverwerking.

Vanaf 1 januari 2010 zijn de exploitatie-activiteiten van het Vuilverwerkingsbedrijf overgedragen aan Afvalbeheer Noord Groningen BV, waarin het Vuilverwerkingsbedrijf voor 50% participeert. De activiteiten met betrekking tot de eindafwerking van het stortlichaam blijven uitgevoerd worden door het Vuilverwerkingsbedrijf, net als activiteiten die te maken hebben met de milieuvergunning. Reden hiervoor is dat de reserves die zijn opgebouwd ten behoeve van de eindafwerking onder beheer blijven van het Vuilverwerkingsbedrijf.

A.4. Sociale Zaken en Werk Bedum, De Marne en Winsum

Op 1 juli 2005 is de gemeenschappelijke regeling Sociale Zaken en Werk De Marne en Winsum opgericht. Sinds 2012 maakt Bedum ook deel uit van deze regeling. In 2015 zal Sociale Zaken Eemsmond ook worden toegevoegd. Het betreft een lichte gemeenschappelijke regeling, ook wel geheten een regeling "zonder meer". Dit houdt in dat de gemeentebesturen van de 4 gemeenten gemeenschappelijk verantwoordelijk zijn voor het geheel van de uitvoering van de regeling en toch hun specifieke verantwoordelijkheden behouden voor dat deel dat gemeenten specifiek aangaat.

Doel van de samenwerking is een efficiënte, effectieve en zorgvuldige uitvoering van de gemeentelijke taken van de deelnemers op het terrein van werk en inkomen.

De indirecte uitvoeringskosten (personeel, huisvesting, administratie etc.) worden aan de deelnemers op basis van het voortschrijdend cliëntenaandeel doorberekend.

Deelnemingen

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente in het bezit van een deel van de aandelen van een aantal vennootschappen (deelnemingen). De gemeente Winsum heeft bestuurlijke (hetzij beperkt) en financiële belangen in de vorm van aandelen in de volgende vennootschappen:

B.1. Enexis, Attero en PBE

Vanuit het eerdere aandeelhouderschap van Essent is de gemeente nu aandeelhouder geworden van een aantal rechtsopvolgers. Een aantal bedrijfsonderdelen van het voormalige Essent is niet mee verkocht aan RWE, maar zijn als zelfstandige bedrijven verder gegaan. Dit geldt voor het netwerkbedrijf (Enexis), de vuilstort VAM te Wijster (Attero) en de kerncentrale te Borssele (PBE). Vanuit deze bedrijven wordt dividend op onze aandelen ontvangen. In de voorliggende begroting is een opbrengst geraamd die is gebaseerd op de gerealiseerde dividendopbrengsten in de afgelopen jaren danwel de afgegeven dividendprognose voor het komende jaar.

B.2. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente is aandeelhouder van de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen die het maatschappelijk belang dienen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van bovenstaande heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan de decentrale overheden en aan de instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Omvang deelneming bedraagt € 18.049 (10.140 aandelen met een nominale waarde van € 1,78 per aandeel).

B.3. Waterbedrijf Groningen

De gemeente is aandeelhouder van het waterbedrijf Groningen. Deze vennootschap heeft als doel de uitoefening van een publiek waterbedrijf. Omvang van de deelneming is gering (€ 1.815).

B.4. Oikocredit Fonds Nederland

De gemeente is aandeelhouder van Oikocredit Fonds Nederland (OFN). Het beleggingsfonds OFN verstrekt leningen, garanties en andere vormen van financiële ondersteuning aan projecten die werk en inkomen bieden aan groepen mensen in achterstandsposities, in met name ontwikkelingslanden. Oikocredit financiert vooral coöperaties en microkredietinstellingen, maar ook midden- en kleinbedrijven. Voorwaarde voor ondersteuning door Oikocredit is dat de projecten in financieel opzicht levensvatbaar zijn, een goed management hebben en voldoen aan normen met betrekking tot rechten van werknemers. Voorts hebben projecten waarin vrouwen betrokken zijn bij beleid en/of uitvoering de voorkeur en worden milieueffecten en het welzijn van dieren zwaar meegewogen. Omvang van de deelneming is gering (€ 2.400).

PARAGRAAF G GRONDBELEID

Inleiding

In deze begrotingsparagraaf zijn de inhoud, de koers en de voornemens van het gemeentebestuur aangaande het grondbeleid verwoord.

Onderstaande paragraaf omschrijft de kaders en de reikwijdte van een adequaat grondbeleid in onze gemeente en geeft inzicht in de verwachtingen voor de korte termijn wat betreft risico's en voortgang van de uitgifte van bouwgrond.

Ook gaan we kort in op het instrumentarium voor grondbeleid in Winsum, anticiperend op de uitvoering van de onlangs gepresenteerde visies op de ruimtelijke structuur, economische zaken, het wonen, sport en de infrastructuur in de gemeente.

Bovenstaande leidt aan het slot van de paragraaf tot conclusies omtrent de aanvaardbaarheid van risico's versus beschikbare financiële middelen en het in te zetten controle-instrumentarium.

Definitie grondbeleid en grondexploitatie

Het gemeentelijk grondbeleid betreft de voorgenomen wijze van acteren door de gemeente op de grondmarkt en de wijze van uitvoeren of doen uitvoeren van grondexploitaties ter ondersteuning van ruimtelijke voornemens, ontwikkelingen en/of activiteiten in de breedste zin van het woord. De Raad is bevoegd grondexploitaties vast te stellen.

De volgende activiteiten vallen onder de term grondexploitatie: gronden verwerven en beheren, gronden bouw- en woonrijp maken en gronden verkopen t.b.v. bouw van opstallen door derden. Daarnaast alle activiteiten die hiervoor nodig zijn zoals onderzoek, externe en interne planbegeleiding en organisatie, eventuele sloopwerkzaamheden, saneringen enzovoort.

De bouw van de opstallen zelf en de eventuele verkoop van deze opstallen vallen buiten het kader van de grondexploitatie en liggen bij de kopers van de bouwrijpe grond (de opstalontwikkelaars of particuliere kavelkopers).

Kader grondbeleid

Bij de keuzes voor het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering hiervan gelden de volgende kaders:

- Wetgeving BBV: Op grond van het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient de paragraaf grondbeleid tenminste het volgende te bevatten:
  - Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
  - Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
  - Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
  - Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
  - De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.
- Wet ruimtelijke ordening onderdeel "grondexploitatiewet": Bij kostenverhaal op particuliere ontwikkelaars geldt zowel het privaatrechtelijke kader (bij het sluiten van vrijwillige overeenkomsten) als het publiekrechtelijke kader (bij het opstellen van een zogenaamd exploitatieplan waarmee kosten dwingend kunnen worden verhaald).
- Administratieve organisatie grondbeleid gemeente Winsum: De beschrijving van de administratieve organisatie voor het grondbeleid is opgesteld.

In het onderstaande wordt eerst in beschrijvende zin ingegaan op mogelijke keuzes in het grondbeleid. Daarna worden de verschillende elementen uit het besluit begroten en verantwoordend toegelicht.

Keuzemogelijkheden grondbeleid

De gemeente kan in algemene zin kiezen uit de volgende hoofdvormen van grondbeleid, ter ondersteuning van het bereiken van haar ruimtelijke doelen:

Actief grondbeleid: de gemeente verwerft zelf grond, ontwikkelt deze en verkoopt de bouwrijpe grond. De gemeente voert hierbij de grondexploitatie en loopt hierbij het volledige grondexploitatie-risico, maar heeft ook de volledige regie en zeggenschap. Dit is aan de orde in Winsum Oost en bij het Boogplein. Ook voor de locatie van de voormalige school De Klief in Ezinge, waar de gemeente al grondeigenaar is, is dit tot op heden het voornemen.

Faciliterend grondbeleid: de gemeente stelt de kaders voor ontwikkelingen door derden. De gemeente loopt hierbij geen of weinig grondexploitatie-risico, maar heeft minder regie en zeggenschap. Eventuele (beperkte)kostenposten voor de gemeente worden verhaald op de initiatiefnemer. In onze gemeente zijn dit (augustus 2014) de volgende plannen:

- Oosterhuizen Baflo;
- De voorgenomen ontwikkeling van woningen op Lombok door projectontwikkelaar Credo;
- De voorgenomen ontwikkeling van woningen aan de Onderdendamsterweg door Brummelhuis;
- De nieuwbouw van de 12 Hoven;
- De voorgenomen bouw van een aantal appartementen aan de Kerkstraat in Winsum.

Ook in geval van herstructurering is er sprake van faciliterend grondbeleid. Vanwege het behalen van volkshuisvestelijke doelstellingen en afhankelijk van afspraken met de initiatiefnemer, in ons geval veelal Wierden en Borgen, is er sprake van een financiële bijdrage van de gemeente aan de ontwikkeling. In onze gemeente betreft dit op dit moment de plannen Ezinge Schoolstraat en Baflo Wilhelminalaan/Gebroeders Gootjesstraat.

Publiek-private samenwerking (PPS): de gemeente werkt samen in een vorm die tussen actief en faciliterend grondbeleid valt of meer naar één van beide vormen neigt. De risico's, winsten en verliezen, regie en zeggenschap worden bij deze vorm gedeeld tussen markt en gemeente. Dit is in onze gemeente het plan Sauwerd de Groenlanden zuid.

Na het opstellen van de lopende beleidsactualisaties en de verwerking hiervan in de paragraaf grondbeleid, wordt voor de afzonderlijke achterliggende documenten beoordeeld welke voor actualisatie in aanmerking komen.

Het grondbeleid en ruimtelijke ontwikkeling

Als gezegd is het vanaf 2014 zaak de uitvoering van beleidsvoornemens op diverse terreinen ter hand te nemen. Met de structuurvisie als paraplu en de sectorale beleidsstukken als uitwerking. Zo geeft de woonvisie input voor de concretisering van het sociale programma voor woningbouw. Onder meer in de structuurvisie en de woonvisie worden voorstellen gedaan over de inzet van instrumenten waarmee sociale woningbouw ook in de toekomst kan worden bevorderd. De structuurvisie strekt zich uit van abstracte ambities op de zeer lange termijn tot concreet realiseerbare doelen op korte termijn. Bedoeling van de visie is om tegelijkertijd richting (toetssteen) en vrijheid (inspiratiebron) te geven. De uitvoeringsparagraaf is daarom flexibel en op hoofdlijnen, maar dient ook als basis voor grondbeleid, kostenverhaal en ander grondexploitatie-instrumentarium.

De exploitaties van bestaande plannen zijn verderop in deze paragraaf geactualiseerd.

De uitvoering van het grondbeleid in 2015 en verder

Wij streven een gedifferentieerd grondbeleid na en houden hierbij gezien de huidige markt het voorzichtigheidsprincipe hoog in het vaandel. Waar mogelijk en passend binnen een acceptabel risicoprofiel én passend in een gedegen grondexploitatie-opzet willen wij ook dit jaar ingaan op grondaanbiedingen in Winsum Oost (actief grondbeleid vanuit gevestigd voorkeursrecht). Gezien de marktsituatie en de regionale woningbouwafspraken verwachten wij op de korte termijn geen nieuwe grondaankopen voor uitbreidingsplannen, afgezien van Winsum Oost. Binnendorps is beperkte aankoop ten behoeve van infrastructurele wensen of het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit niet bij voorbaat uit te sluiten.

Daarnaast willen wij ook private initiatieven faciliteren wanneer deze passen binnen het ruimtelijke beleid, de beschikbare nieuwbouwruijnte en de ambtelijke capaciteit. (Faciliterend grondbeleid). Indien zich nieuwe initiatieven voordoen willen wij deze benaderen in het licht van het bovenomschreven beleid.

Prognose lopende exploitaties voor 2015 en verder

Wat willen we doen en bereiken t.a.v. onze grondexploitaties in 2015?

Algemeen

Woningen staan nog steeds relatief lang te koop en hoewel een kentering in de markt zichtbaar is, zijn mogelijke kopers nog steeds terughoudend en voorzichtig. Met de verminderde afzetmogelijkheden houden we in gemeentelijke grondexploitaties rekening. De regionale woningbouwafspraken worden jaarlijks geactualiseerd en bijgesteld aan de marktontwikkeling. Deze afspraken zijn leidend in de planvorming en –uitvoering.

Het betreft voornamelijk het plan in Winsum Oost en dit plan is dan ook flexibel opgezet.

De gemeente Winsum kent na het besluit van de gemeenteraad tot afsluiting van de grondexploitatie Boogplein nog twee grondexploitaties die in exploitatie zijn genomen (Sauwerd Groenlanden-Zuid en Winsum Oost Fase Twee) en één grondexploitatie welke nog niet in exploitatie is genomen (Boogplein). De grondexploitatie-opzetten worden integraal opnieuw doorgerekend elk jaar bij de jaarafsluiting. De werkelijk gemaakte kosten en opbrengsten van het voorgaande jaar worden dan verwerkt. Daarnaast wordt bij de begroting met name naar de toekomst gekeken. De belangrijke ontwikkelingen welke invloed hebben op het resultaat zijn doorgerekend en hieronder toegelicht.

1. Winsum Oost

Voor de toekomstige woningbouw in Winsum Oost hebben wij de ambitie de gronden zelf te verwerven, te ontwikkelen en te verkopen aan particuliere bouwers of aan projectontwikkelaars. Deze ontwikkeling wordt in meerdere stedenbouwkundig afgeronde eenheden gedaan, om zo door een gefaseerde aanpak te kunnen bepalen in hoeverre een volgende fase binnen het totaal kan worden opgepakt.

Het geraamde resultaat bedraagt € 247.691 op contante waarde per 1-1-2014.

Gefaseerde aanpak

Om flexibel in te kunnen spelen op woningmarkt- en behoefteontwikkelingen, streven wij per deelplan naar:

- gedegen marktonderzoek dat in het stedenbouwkundig plan voor de eerste deellocatie richting geeft aan de uitwerking. Uit dit onderzoek moet tevens het aantal belangstellenden en mogelijke kopers blijken. Deze informatie beïnvloedt de omvang van het eerste deelplan.
- een flexibel stedenbouwkundig plan, op te stellen in overleg met interne en externe betrokkenen en expertise, zoals makelaars, mogelijke bewoners, Wierden & Borgen enz.
- de grondexploitatie te actualiseren en door te rekenen op dit stedenbouwkundig plan met een detaillering op het eerste deelplan.
- binnen het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie de mogelijkheid inbouwen het bouwrijp maken te vertragen of te versnellen in antwoord op de ontwikkelingen in de markt.

2. Boogplein

De gemeenteraad heeft besloten tot afsluiting van de grondexploitatie Boogplein en momenteel wordt gewerkt aan de voorbereiding van een nieuwe grondexploitatie voor Boogplein om vervolgens de verbetering van de winkelstructuur en de verbreding van het woningaanbod daadwerkelijk ter hand te nemen. Over de nieuwe exploitatie adviseren wij u afzonderlijk.

3. Sauwerd Groenlanden-Zuid

Het plan de Groenlanden in Sauwerd is ontworpen als een dorpse uitbreiding met een attractief en gevarieerd woonmilieu. Het plangebied is gelegen aan de rand van Sauwerd op steenworp afstand van het treinstation. Rust en ruimte worden hier gecombineerd met alle voorzieningen binnen handbereik. Medio 2014 zijn nog 4 kavels te koop.

Het geraamde resultaat bedraagt €177.196 op contante waarde per 1-1-2014.

Overige grondeigendommen

De gemeente heeft gronden in eigendom. Deze worden veelal verhuurd of verpacht ten behoeve van (agrarisch) gebruik of als volkstuin. Overhoekjes gemeentelijk groen worden verkocht aan

aanpalende eigenaren. Dit vindt plaats conform het beleid dat hiervoor in 2006 is vastgesteld. Het betreft tevens gronden die de gemeente in het verleden verworven heeft ten behoeve van de realisatie van beleidsdoelstellingen in de (verre) toekomst.

Daarbij gaat het globaal om de volgende gronden:

- 2,25 ha ten noorden van de wethouder Kruijerlaan in Adorp (€ 3.570 rente/jr.)
- 4,6 ha Winsum-West ten westen van de sportvelden in Winsum (€ 7.204 rente/jr.)
- 5,5 ha ten westen van het trainingsveld van cvv Viboa aan de Schouwerzijlsterweg in Winsum (€ 17.316 rente/jr.)

Deze gronden zijn destijds tegen reële grondprijzen verworven en zonder dat er een exploitatie onder gelegd is. Dit leidt tot de conclusie dat het bezit van deze gronden geen grote risico's kent en de boekwaarde niet aangepast behoeft te worden.

Fondsen en reserves

Vanuit de diverse vormen van grondexploitatie genereert de gemeente fondsen en/of reserves. In Winsum betreft dit de reserves herstructurering (€ 2,50/m²), bovenwijkse voorzieningen (€ 5/m²), regiovisie (€ 2,50/m²) en bij projectmatige nieuwbouw dubo (€ 5,00/m²; terug te verdienen door ontwikkelende partij als extra voorzieningen worden getroffen). Genoemde bedragen worden niet alleen in rekening gebracht indien de gemeente grond verkoopt, maar ook bij planologische medewerking aan initiatieven voor particuliere nieuwbouw op eigen grond. Dit gebeurt op basis van anterieure overeenkomsten.

Voor het opvangen van eventueel te nemen verliezen in de grondexploitatie is de reserve grondexploitatie van belang. In de nota reserves en voorzieningen is bepaald of de hoogte hiervan voldoende is om voorziene risico's en afdrachten te dekken. Dit is het geval. De reserve grondexploitatie heeft in de nota reserves en voorzieningen een verwacht saldo per 31-12-2014 van circa € 528.000,00.

Risico's

Met diverse beheersmaatregelen zijn de risico's van grondexploitaties aangepakt. Bij de hercalculatie van grondexploitaties bij de jaarrekening en de begroting wordt stil gestaan bij de risico's. Dan wordt ook gekeken naar de actuele ontwikkelingen en de mogelijke effecten hiervan op de risico's voor Winsum Oost en Sauwerd Groenlanden-Zuid. In het licht van de actuele ontwikkelingen worden dan de reeds getroffen beheersmaatregelen beoordeeld. We beoordelen of de beheersmaatregelen nog steeds in voldoende mate de risico's opvangen. Indien nodig worden voorstellen gedaan voor eventuele aanvullende beheersmaatregelen.

Als belangrijke risico's bij de gemeentelijke grondexploitatie kunnen ook voor 2015 genoemd worden:

- een woningmarkt met lage afzet van kavels en stagnerende of dalende grondprijzen
- stijgende inflatie en renteparameters,
- planschadekosten,
- vertraging of stagnatie in procedures.

Voor Winsum Oost zijn de risico's beperkt door uit te gaan van een organische en gefaseerde ontwikkeling en tevens door zeer voorzichtige uitgangspunten. Zo is bijvoorbeeld bij het vaststellen van de grondexploitatie in 2011 reeds uitgegaan van een verlaagde grondprijs als reactie op ook toen al veranderde marktomstandigheden. Bij het eventueel werkelijkheid worden van slechtweerscenario's kan na inzet van het positieve saldo van de exploitatie zelf vervolgens tot inzet van de ruimte in de posten onvoorzien overgaan worden. Vervolgens tot het schrappen in de geplande voedingen aan reserves die ten laste van de exploitaties Sauwerd Groenlanden-Zuid en Winsum Oost Fase Twee zijn geraamd. Tenslotte resteert de Reserve Grondexploitatie als weerstandsvermogen voor het afdekken van risico's. In het hoofdstuk over weerstandsvermogen in deze begroting is tot slot een bedrag genoemd teneinde zeer grote onverwachte tegenvallers op te vangen (1 tot 2 miljoen).

PARAGRAAF H INTERBESTUURLIJK TOEZICHT

Wettelijk kader

Het college verantwoordt zich aan de raad op grond van artikel 169 van de Gemeentewet en aan de toezichthouder op grond van artikel 124 van de Gemeentewet. De toezichthouder kan de verantwoordelijk minister zijn of gedeputeerde staten (hierna: GS).

Verantwoording en toezicht vindt plaats op basis van toezichtinformatie. De toezichtinformatie is beschikbaar gesteld op de website, www.winsum.nl, Politiek & Organisatie, Toezichtinformatie. GS willen dat wij ons tweemaal per jaar verantwoorden in een paragraaf interbestuurlijk toezicht: éénmaal in het verslag bij de jaarrekening en éénmaal in de begroting.

Reactie toezichthouder op verantwoording in het verslag bij de jaarrekening

Op het moment dat deze paragraaf (ten behoeve van de begroting) is opgesteld, hebben GS nog niet gereageerd op de verantwoording in het verslag bij de jaarrekening.

Niet voor alle domeinen verantwoording in de begroting

Verantwoording vindt tweemaal per jaar plaats op basis van toezichtinformatie. De eerste verantwoording heeft, zoals hiervoor genoemd, al plaatsgevonden in het verslag bij de jaarrekening. Voor een aantal domeinen geldt dat er sindsdien geen nieuwe toezichtinformatie is. Dan leggen wij niet nogmaals verantwoording af; dat is al in het verslag bij de jaarrekening gedaan.

Hieronder volgt een overzicht van die domeinen. Daarbij geven wij aan of de eerdere verantwoording gevolgen heeft voor de begroting 2015. Voor zover het resultaat van de verantwoording matig of slecht was, geven wij ook aan hoe wij verbeteringen aanbrengen.

Domein waarvoor geen nieuwe toezichtinformatie is ²	Resultaat IBT 2014-I	Gevolgen begroting 2015?	Verbeteringen?
Archiefwet (GS)	Matig	Nee	Er is een verbeterplan opgesteld. De acties daaruit worden in 2014/2015 uitgevoerd.
Monumenten en archeologie (GS)	Goed	Nee	Nvt
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (GS)	Goed	Nee	Nvt
Wet ruimtelijke ordening (GS)	Goed	Nee	Nvt
Wet basisregistratie adressen en gebouwen (Minister)	Voldaan aan kwaliteits-eisen	Nee	Nvt

Verantwoording domeinen waar GS toezichthouder zijn

1. Financiën

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie bestaat uit de begroting 2014.

Financiën valt niet onder de werking van de Wet revitalisering generiek toezicht, maar GS oefenen het toezicht wel in de geest van die wet uit. In twee fasen wordt de begroting beoordeeld.

Verantwoording

---

² Volgens de toetscriteria moeten de uitvoeringsprogramma's 2015 voor Wabo en Wro bij de begroting worden aangeboden. Dit is zoals wij in de vorige IBT-paragraaf aangaven, qua tijdstip geen wettelijke verplichting en kan naar ons oordeel dan ook niet tot een matig oordeel leiden.

De begroting 2014 laat zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Uit de meerjarenraming blijkt dat aannemelijk is dat dit evenwicht wordt gecontinueerd. Voor zover bekend is er geen sprake van bestuurlijke relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig beïnvloeden.

Op basis van bovenstaande gegevens komen wij tot de conclusie dat wij de taak op het gebied van financiën **goed** uitvoeren. Wij staan dan ook onder repressief toezicht.

2. Huisvestingswet

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie bestaat uit het verslag over de periode 2014-I (de periode van 1 januari tot en met 30 juni 2014).

Op grond van artikel 60b van de Huisvestingswet krijgen wij halfjaarlijks een taakstelling om verblijfsgerechtigden te huisvesten. Na afloop van elke periode doen wij verslag over de realisatie van de taak.

Verantwoording

Periode	Taakstelling	Gehuisvest	BIJ: voorschot	Resultaat
2014-I	6	7	6	+ 7

De taakstelling voor 2014-I is gerealiseerd. Wij komen tot de conclusie dat wij deze taak **goed** hebben uitgevoerd. Er is een voorschot op de taakstelling van 7.

Verantwoording domeinen waar het rijk toezichthouder is

Voor deze domeinen geldt geen vooraf vastgestelde toetsings- en beoordelingscriteria.

3. Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen (Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie bestaat uit het jaarverslag kinderopvang 2013.

De overheid stelt kwaliteitseisen aan kindercentra. Het college registreert kindercentra en is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op de geleverde kwaliteit. De GGD inspecteert in opdracht van het college en beoordeelt of kindercentra aan de eisen voldoen. Indien nodig adviseert de GGD het college om maatregelen te nemen.

De VNG en het Rijk hebben afgesproken dat met ingang van de verslagperiode 2013 de gemeenten de toezichtinformatie op www.waarstaatjegemeente.nl plaatsen overeenkomstig een door het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) ontwikkeld model. Daarnaast hebben wij het jaarverslag en de toelichting daarop op de site van de gemeente Winsum geplaatst.

Verantwoording

Toezicht

Alle inspecties voor nieuwe gastouders zijn uitgevoerd. De afhandeling van de aanvragen zijn allemaal binnen de wettelijke termijn van tien weken afgerond. Alle verplichte reguliere inspecties zijn uitgevoerd. In 2013 is dit ook volgens het risico-gestuurd toezicht uitgevoerd. Hierover kunt u meer lezen in de Programmabegroting 2014 in de paragraaf Interbestuurlijk toezicht 2013-2.

Handhaving

Op alle locaties waar overtredingen zijn geconstateerd zijn handhavingstrajecten gestart en/of voortgezet. Alle overtredingen zijn beëindigd.

Gevolg verantwoording voor de begroting 2015

De verantwoording heeft in de begroting 2015 geen financiële consequenties.

II. Financiële begroting

RECAPITULATIE BEGROTING 2015

Omschrijving (deel-)programma's:	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Brandweezorg en rampenbestrijding	755.916	0	755.916
1.2 Openbare orde en veiligheid	275.701	0	275.701
1.3 Volkshuisvesting	889.837	420.292	469.545
1.4 Verkeer en vervoer	2.230.519	5.576	2.224.943
1.5 Milieu	2.649.635	2.751.961	-102.326
Kwaliteit v/d Woon- en leefomgeving	6.801.609	3.177.829	3.623.779
2.1 Cultuur	565.853	84.294	481.559
2.2 Onderwijs	1.674.635	15.910	1.658.725
2.3 Volksgezondheid	954.910	174.861	780.050
2.4 Sociale zaken en werk	7.281.303	3.378.770	3.902.533
2.5 Maatschappelijke ondersteuning	8.474.846	224.467	8.250.379
2.6 Sport	1.129.652	218.582	911.070
Soc. voorzieningen en maatsch.dienstverl	20.081.200	4.096.883	15.984.317
3.1 Economie	179.399	114.198	65.201
3.2 Toerisme	135.443	5.454	129.989
Dorps- en plattelandseconomie	314.842	119.652	195.190
4.1 Grondbeleid	167.736	65.285	102.451
4.2 Natuur- en groenbeheer	1.230.566	0	1.230.566
4.3 Ruimtelijke ordening en inrichting	655.964	10.212	645.752
Ruimtelijke structuur	2.054.267	75.498	1.978.769
5.1 Communicatie	339.255	0	339.255
5.2 Publiekszaken	716.099	267.220	448.879
5.3 Openbaar bestuur	1.315.132	0	1.315.132
Kwaliteit van bestuur en organisatie	2.370.487	267.220	2.103.266
6.1 Belastingen	451.704	12.576	439.129
6.2 Financiën	1.207	715.381	-714.175
Financiële kaderstelling/Bedrijfsvoering	452.911	727.957	-275.046
Subtotaal deelprogramma's	32.075.316	8.465.040	23.610.276

Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:	Lasten	Baten	Saldo
Dividend	0	123.536	-123.536
Algemene uitkering	0	12.964.701	-12.964.701
Onvoorziene uitgaven	200.609	79.000	121.609
Uitkering sociaal deelfonds	0	7.739.723	-7.739.723
Lokale heffingen	0	2.450.644	-2.450.644
Saldo financieringsfunctie	0	25.426	-25.426
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	200.609	23.383.030	-23.182.422

Resultaat voor bestemming	32.275.925	31.848.071	427.854
----------------------------------	-------------------	-------------------	----------------

Toevoeging/onttrekking aan reserves	Lasten	Baten	Saldo
P1.4 Verkeer	9.000	280.000	-271.000
P1.5 Milieu	8.594	50.000	-41.406
P2.1 Cultuur	0	44.924	-44.924
P2.2 Onderwijs	29.813	0	29.813
P2.3 Volksgezondheid	0	100.584	-100.584
P2.4 SoZa/Werk	0	0	0
P2.5 Maatschappelijke ondersteuning	4.000	0	4.000
P2.6 Sport	0	15.000	-15.000
P3.2 Toerisme	0	11.105	-11.105
P4.1 Grondbeleid	0	9.907	-9.907
P4.2 Groenbeh.	0	0	0
P4.3 Ruimtelijke Ordening	0	0	0
P5.2 Publ.dienst	0	0	0
P5.3 Openbaar bestuur.	0	61.683	-61.683
P6.2 Financiën	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	51.407	573.204	-521.797
Resultaat na bestemming	32.327.332	32.421.274	-93.943

Omschrijving (deel-)programma's		2014	2015	2016	2017	2018
1 Kwaliteit v/d Woon- en leefomgeving						
1.1 Brandweerzorg en rampenbestrijding						
	Lasten	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	948.597	755.916	740.551	725.187	724.069
1.2 Openbare orde en veiligheid						
	Lasten	260.749	275.701	275.350	274.298	273.247
	Baten	800	0	0	0	0
	Saldo	259.949	275.701	275.350	274.298	273.247
1.3 Volkshuisvesting						
	Lasten	807.510	889.837	889.837	889.837	889.837
	Baten	429.399	420.292	420.292	420.292	420.292
	Saldo	378.111	469.545	469.545	469.545	469.545
1.4 Verkeer en vervoer						
	Lasten	2.389.930	2.230.519	1.957.288	2.003.553	1.949.819
	Baten	8.576	5.576	5.576	5.576	5.576
	Saldo	2.381.355	2.224.943	1.951.712	1.997.977	1.944.243
1.5 Milieu						
	Lasten	2.864.000	2.649.635	2.675.678	2.660.469	2.667.946
	Baten	2.885.383	2.751.961	2.752.062	2.702.063	2.695.547
	Saldo	-21.384	-102.326	-76.384	-41.594	-27.601
TOTAAL PROGRAMMA		3.946.628	3.623.779	3.360.774	3.425.413	3.383.502

2 Soc. voorzieningen en maatsch.dienstverl						
2.1 Cultuur						
	Lasten	669.593	565.853	561.552	557.041	552.433
	Baten	86.111	84.294	82.497	80.719	78.961
	Saldo	583.482	481.559	479.054	476.322	473.472
2.2 Onderwijs						
	Lasten	1.854.799	1.674.635	1.668.496	1.654.356	1.640.217
	Baten	15.910	15.910	15.910	15.910	15.910
	Saldo	1.838.889	1.658.725	1.652.586	1.638.446	1.624.307
2.3 Volksgezondheid						
	Lasten	1.182.629	954.910	951.576	948.241	943.065
	Baten	99.861	174.861	184.861	194.861	194.861
	Saldo	1.082.768	780.050	766.715	753.380	748.204

2.4 Sociale zaken en werk	Lasten	7.767.261	7.281.303	7.226.266	7.151.754	7.097.709
	Baten	6.051.683	3.378.770	3.378.770	3.378.770	3.378.770
	Saldo	1.715.578	3.902.533	3.847.496	3.772.984	3.718.939
2.5 Maatschappelijke ondersteuning	Lasten	3.446.558	8.474.846	8.510.401	8.321.707	8.336.272
	Baten	154.540	224.467	227.759	225.753	225.558
	Saldo	3.292.018	8.250.379	8.282.642	8.095.954	8.110.714
2.6 Sport	Lasten	1.170.946	1.129.652	1.118.413	1.111.138	1.096.142
	Baten	187.182	218.582	238.582	238.582	238.582
	Saldo	983.764	911.070	879.832	872.556	857.560
TOTAAL PROGRAMMA		9.496.500	15.984.317	15.908.325	15.609.643	15.533.196

3 Dorps- en plattelandseconomie

3.1 Economie	Lasten	245.502	179.399	141.899	141.899	141.899
	Baten	114.198	114.198	114.198	114.198	114.198
	Saldo	131.304	65.201	27.701	27.701	27.701
3.2 Toerisme	Lasten	334.322	135.443	135.443	135.443	135.443
	Baten	5.454	5.454	5.454	5.454	5.454
	Saldo	328.867	129.989	129.989	129.989	129.989
TOTAAL PROGRAMMA		460.172	195.190	157.690	157.690	157.690

4 Ruimtelijke structuur

4.1 Grondbeleid	Lasten	146.203	167.736	167.736	167.736	167.736
	Baten	76.595	65.285	65.285	65.285	65.285
	Saldo	69.608	102.451	102.451	102.451	102.451
4.2 Natuur- en groenbeheer	Lasten	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	1.291.472	1.230.566	1.230.566	1.230.566	1.230.566
4.3 Ruimtelijke ordening en inrichting	Lasten	730.845	655.964	655.964	655.964	655.964
	Baten	10.212	10.212	10.212	10.212	10.212

	Saldo	720.632	645.752	645.752	645.752	645.752
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	2.081.713	1.978.769	1.978.769	1.978.769	1.978.769
5 Kwaliteit van bestuur en organisatie						
5.1 Communicatie	Lasten	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	333.480	339.255	339.255	339.255	339.255
5.2 Publiekszaken	Lasten	682.527	716.099	696.629	696.629	696.629
	Baten	253.034	267.220	267.220	267.220	267.220
	Saldo	429.493	448.879	429.409	429.409	429.409
5.3 Openbaar bestuur	Lasten	1.311.745	1.315.132	1.314.897	1.308.771	1.308.771
	Baten	23.194	0	0	0	0
	Saldo	1.288.551	1.315.132	1.314.897	1.308.771	1.308.771
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	2.051.524	2.103.266	2.083.561	2.077.435	2.077.435
6 Financiële kaderstelling/Bedrijfsvoering						
6.1 Belastingen	Lasten	450.212	451.704	451.704	451.704	451.704
	Baten	12.576	12.576	12.576	12.576	12.576
	Saldo	437.636	439.129	439.129	439.129	439.129
6.2 Financiën	Lasten	159.207	1.207	1.207	1.207	1.207
	Baten	863.497	715.381	849.874	855.807	888.444
	Saldo	-704.291	-714.175	-848.667	-854.600	-887.238
TOTAAL PROGRAMMA	Saldo	-266.654	-275.046	-409.539	-415.471	-448.109

OVERIGE MUTATIES		2014	2015	2016	2017	2018
Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	64.935	200.609	200.791	200.791	200.791
	Baten	16.375.857	23.383.030	23.177.529	22.890.726	22.724.784
	Saldo	-16.310.922	-23.182.422	-22.976.738	-22.689.936	-22.523.994
TOTAAL OVERIGE MUTATIES						
Resultaat voor bestemming		1.458.960	427.854	102.842	143.543	158.489
Mutaties op de reserves	Lasten	70.175	51.407	42.488	44.250	42.495
	Baten	1.679.800	573.204	254.535	323.825	298.089
	Saldo	-1.609.625	-521.797	-212.047	-279.575	-255.594
RESERVEMUTATIES						
Resultaat na bestemming		-150.665	-93.943	-109.205	-136.032	-97.105

INVESTERINGEN

Onderstaand is een tabel opgenomen met daarin de voor 2015 voorziene investeringen. De indeling is, conform de voorschriften, ingedeeld naar investeringen met een economisch nut en in investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Dit onderscheid is namelijk van belang.

Investerings met een economisch nut **worden** geactiveerd. Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut **kunnen** worden geactiveerd. Het verdient echter de voorkeur activa met een maatschappelijk nut niet te activeren.

Bij investeringen met een economisch nut is er dus geen keuze mogelijk. Bijdragen vanuit reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de investering. Wel is het mogelijk om via de resultaatbestemming eventueel onttrekkingen aan reserves te plegen. Bijdragen van derden die in directe relatie staan tot de investering mogen hierop wel in mindering worden gebracht.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut mogen dus worden geactiveerd. Het gaat om die activa die geen economisch nut (o.a. verhandelbaarheid) hebben, maar uitsluitend een maatschappelijk nut. Voorbeelden van dergelijke activa zijn wegen en pleinen. Wegen, evenals andere activa in de openbare ruimte, zoals bruggen en openbaar groen, dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor. De uitzonderingspositie voor deze investeringen in de openbare ruimte is toegelaten, omdat gemeenten anders niet in staat zouden zijn bepaalde investeringen in de openbare ruimte te doen (omdat deze bedragen niet via de exploitatie kunnen worden gedekt). Bij deze investeringen mogen bijdragen vanuit reserves en van derden wel in mindering worden gebracht.

In onderstaande tabel wordt voorgesteld om de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren en daarop lineair af te schrijven. Per investering wordt aangegeven in hoeveel jaar het activum wordt afgeschreven.

Programma	Deelprogramma	Product	Omschrijving	Investerings- bedrag	Investerings-jaar	Afschrijvings- termijn
1	1.4	210	Vervangen bruggen in Ripperda	30.000	2015	1
1	1.4	210	Investering Boogplein	415.250	2015	20
1	1.4	210	Fietspad Baflo-Mensingeweer	250.000	2015	1
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Vrijverval 2015	350.000	2015	60
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Bouwkundig 2015	50.000	2015	45
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Mech./Elektr. 2015	150.000	2015	15
2	2.2	420	Afwikk. openbaar onderwijs 2015	100.000	2015	20
2	2.2	420	Afwikk. bijzonder onderwijs 2015	100.000	2015	20
			Totaal investeringsbedrag 2015	1.445.250		
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Vrijverval 2016	350.000	2016	60
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Bouwkundig 2016	50.000	2016	45
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Mech./Elektr. 2016	150.000	2016	15
			Totaal investeringsbedrag 2016	550.000		
1	1.4	210	Bijdrage aanpassingen N361	200.000	2017	1

1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Vrijverval 2017	350.000	2017	60
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Bouwkundig 2017	50.000	2017	45
1	1.5	722	AWBP 2013-2017: Mech./Elektr. 2017	150.000	2017	15
			Totaal investeringsbedrag 2016	750.000		
Eindtotaal				2.745.250		

Voor 2018 en 2019 zijn (nog) geen investeringen geraamd.

In totaal wordt er volgens bovenstaande investeringsstaat dus een bedrag van € 2.745.250 geïnvesteerd in de komende jaren. De huisvestingsvoorzieningen gaan in principe over naar het onderwijs. We hebben voor het jaar 2015 voor zowel het openbaar als het bijzonder onderwijs nog eenmalig een indicatief bedrag opgenomen.

Evenals vorig jaar doen wij u ook dit het jaar het voorstel om bij de vaststelling van de begroting 2015 tevens een aantal investeringsbedragen direct beschikbaar te stellen, zodat deze onderwerpen direct door ons college uitgevoerd kunnen worden.

Per investering is door ons via 2 kolommen aangegeven of de investering middels dit besluit beschikbaar wordt gesteld (kolom "Beschikbaar stellen") of dat er in het jaar 2015 een raadsvoorstel wordt opgesteld voor het beschikbaar stellen van een krediet (kolom "Afzonderlijk raadsvoorstel").

E = econ.nut M = maat.nut	Omschrijving	Investerings- bedrag	Beschikbaar stellen	Afzonderlijk raadsvoorstel
---------------------------------	--------------	-------------------------	------------------------	-------------------------------

E	AWBP 2013-2017: Vrijverval 2015	350.000	x	
E	AWBP 2013-2017: Bouwkundig 2015	50.000	x	
E	AWBP 2013-2017: Mech./Elektr. 2015	150.000	x	
E	Afwikk. openbaar onderwijs 2015	100.000		x
E	Afwikk. bijzonder onderwijs 2015	100.000		x
Totaal E	Investeringen met economisch nut	750.000	550.000	200.000

M	Vervangen bruggen in Ripperda	30.000	x	
M	Investering Boogplein	415.250		x
M	Fietspad Baflo-Mensingeweer	250.000		x
Totaal M	Investeringen met maatschappelijk nut	695.250	30.000	665.250
Eindtotaal		1.445.250	580.000	865.250

Ons voorstel is vooral ingegeven op het gegeven om kredieten ten behoeve van onderwerpen, waarvoor door uw raad nog geen beleid/ kaders is/zijn vastgesteld, afzonderlijk aan uw raad voor te leggen.

Concreet stellen wij u voor een bedrag van € 580.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de in de kolom "Beschikbaar stellen" met een kruisje aangegeven investeringen.

BEGROTING 2015 : Staat van Reserves en Voorzieningen

Reserves en Voorzieningen	Saldo 1/1	ov. vermeer	ov. vermind	Saldo 31/12	Besp. rente
9111001 Algemene Reserve	5.215.541	93.943	0	5.309.484	-208.622
9111002 Opbr.verkoop aandelen Essent	4.969.428	0	0	4.969.428	-198.777
9111003 Lopende verplichtingen	315.301	0	0	315.301	-12.612
* Algemene Reserve	10.500.270	93.943	0	10.594.213	-420.011
9112001 Reserve bovenwijkse voorzieningen	724.024	0	0	724.024	-28.961
9112007 Reserve huisvesting onderwijs	1.235.537	45.906	0	1.281.443	-49.421
9112010 Reserve dorpshuizen	52.409	4.000	0	56.409	-2.096
9112011 Reserve leefbaarheid	0	0	0	0	0
9112013 Reserve bijzondere bijstand	0	0	0	0	0
9112023 Reserve bosaanleg Netlaan	146.000	0	0	146.000	-5.840
9112025 Reserve grondexploitatie	528.049	0	9.907	518.142	-21.122
9112026 Reserve herstructurering woningvoorraad	109.699	0	0	109.699	-4.388
9112031 Reserve onderhoud water De Brake	234.513	9.000	0	243.513	-9.381
9112032 Reserve vervanging inventaris sportzalen	0	0	0	0	0
9112034 Reserve onderhoud bruggen	139.589	0	0	139.589	-5.584
9112035 Reserve verkiezingen	61.699	0	0	61.699	-2.468
9112039 Reserve FunctieWaardering	5.000	0	0	5.000	-200
9112040 Reserve uitvoering Sportnota	59.601	0	15.000	44.601	-2.384
9112041 Reserve Regiovisie	54.821	0	54.821	0	-2.193
9112042 Reserve Cofinancieringen	337.726	0	11.105	326.621	-13.509
9112043 Reserve Inkomensdeel WWB	1.750.430	0	0	1.750.430	-70.017
9112046 Reserve museum Wierdenland	563.807	0	44.924	518.883	-22.552
9112047 Reserve WMO	672.244	0	109.735	562.509	-26.890
9112048 Reserve ICT/Het Nieuwe Werken	27.631	0	0	27.631	-1.105
* Bestemmingsreserve, bestemming niet vast	6.702.781	58.906	245.492	6.516.195	-268.111
9113001 Reserve afkoopsonnen onderhoud graven	10.114	0	0	10.114	-405
* Bestemmingsreserve, middelen van derden	10.114	0	0	10.114	-405
9114001 Egalisatiereserve Vuilverwerking	283.201	0	61.500	221.701	-11.328
9114002 Egalisatiereserve rioolrechten	2.015.157	0	132.583	1.882.574	-80.606
9114003 Egalisatiereserve BTW-Comp.Fonds	88.264	0	0	88.264	-3.531
9114005 Egalisatiereserve onderhoud wegen	17.717	0	0	17.717	-709
9114005 Egalisatiereserve Openbare verlichting	159.959	0	0	159.959	-6.398
* Egalisatiereserve, geen schommelingen	2.564.298	0	194.083	2.370.215	-102.572
** Reserves	19.777.463	152.849	439.575	19.490.737	-791.099

BEGROTING 2015 : Staat van Reserves en Voorzieningen

9121001	Voorziening vervanging riolering	0	0	0	0	0	0	0	0
9121009	Voorziening onderh. gemeent.gebouwen	830.701	0	0	0	0	830.701	0	-33.228
*	Egalisatievoorziening,geen schommelingen	830.701	0	0	0	0	830.701	0	-33.228
9122013	Voorz., tekort Grex Boogplein	0	0	0	0	0	0	0	0
9122015	Voorz., wachtgeldverplichtingen	5.929	0	0	5.929	0	0	0	-237
*	Voorziening, voorzienbare verplichtingen	5.929	0	0	5.929	0	0	0	-237
9122009	Voorz., bijdr DUBO De Brake	59.996	0	0	0	0	59.996	0	-2.400
9122010	Voorz., bijdr DUBO Oosterhuizen	21.141	0	0	0	0	21.141	0	-846
9122012	Voorz., bijdr DUBO Groenlanden-Zuid	2.841	0	0	0	0	2.841	0	-114
9123006	Voorz. onderwijsachterstandsgeld	0	0	0	0	0	0	0	0
9123007	Voorziening overschot werkdeel WWB	0	0	0	0	0	0	0	0
*	Voorzieningen, van derden ontvangen	83.978	0	0	0	0	83.978	0	-3.359
**	Voorzieningen	920.608	0	0	5.929	0	914.679	0	-36.824
***	Reserves en Voorzieningen	20.698.071	152.849	445.504	20.405.416	-827.923			

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
9111001	Algemene Reserve	Saldo per 01-01	6.359.495	5.581.094	5.215.541	5.309.484	5.438.483	5.607.868		
	Algemene Reserve	Vermeerderingen	0	150.665	93.943	128.999	169.385	64.127		
	Algemene Reserve	Verminderingen	-778.401	-516.218	0	0	0	0		
	Algemene Reserve	Rente	254.380	223.244	208.622	212.379	217.539	224.315	69143010	4,0%
9111001	Algemene Reserve	Saldo per 31-12	5.581.094	5.215.541	5.309.484	5.438.483	5.607.868	5.671.995		
9111002	Opbr. verkoop aandelen Essent	Saldo per 01-01	5.094.572	5.032.000	4.969.428	4.969.428	4.969.428	4.969.428		
	Opbr. verkoop aandelen Essent	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Opbr. verkoop aandelen Essent	Verminderingen	-62.573	-62.572	0	0	0	0		
	Opbr. verkoop aandelen Essent	Rente	203.783	201.280	198.777	198.777	198.777	198.777	69143010	4,0%
9111002	Opbr. verkoop aandelen Essent	Saldo per 31-12	5.032.000	4.969.428	4.969.428	4.969.428	4.969.428	4.969.428		
9111003	Lopende verplichtingen	Saldo per 01-01	675.764	842.780	315.301	315.301	315.301	315.301		
	Lopende verplichtingen	Vermeerderingen	704.054	0	0	0	0	0		
	Lopende verplichtingen	Verminderingen	-537.038	-527.479	0	0	0	0		
	Lopende verplichtingen	Rente	27.031	33.711	12.612	12.612	12.612	12.612	69143010	4,0%
9111002	Lopende verplichtingen	Saldo per 31-12	842.780	315.301	315.301	315.301	315.301	315.301		
9112001	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Saldo per 01-01	724.024	724.024	724.024	724.024	724.024	724.024		
	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Rente	28.961	28.961	28.961	28.961	28.961	28.961	69143010	4,0%
9112001	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Saldo per 31-12	724.024	724.024	724.024	724.024	724.024	724.024		
9112007	Reserve huisvesting onderwijs	Saldo per 01-01	1.147.450	1.289.549	1.235.537	1.281.443	1.328.171	1.379.606		
	Reserve huisvesting onderwijs	Vermeerderingen	142.100	75.988	45.906	46.728	51.435	73.354		
	Reserve huisvesting onderwijs	Verminderingen	0	-130.000	0	0	0	0		
	Reserve huisvesting onderwijs	Rente	45.898	51.582	49.421	51.258	53.127	55.184	69143010	4,0%
9112007	Reserve huisvesting onderwijs	Saldo per 31-12	1.289.549	1.235.537	1.281.443	1.328.171	1.379.606	1.452.960		
9112010	Reserve dorpshuizen	Saldo per 01-01	44.409	48.409	52.409	56.409	60.409	64.409		
	Reserve dorpshuizen	Vermeerderingen	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000		
	Reserve dorpshuizen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve dorpshuizen	Rente	1.776	1.936	2.096	2.256	2.416	2.576	69143010	4,0%
9112010	Reserve dorpshuizen	Saldo per 31-12	48.409	52.409	56.409	60.409	64.409	68.409		
9112011	Reserve leefbaarheid/RUOP	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
	Reserve leefbaarheid/RUOP	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve leefbaarheid/RUOP	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve leefbaarheid/RUOP	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9112011	Reserve leefbaarheid/RUOP	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
9112013	Reserve bijzondere bijstand	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve bijzondere bijstand	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve bijzondere bijstand	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve bijzondere bijstand	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9112013	Reserve bijzondere bijstand	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9112023	Reserve bosaanleg Netlaan	Saldo per 01-01	146.000	146.000	146.000	146.000	146.000	146.000		
	Reserve bosaanleg Netlaan	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve bosaanleg Netlaan	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve bosaanleg Netlaan	Rente	5.840	5.840	5.840	5.840	5.840	5.840	69143010	4,0%
9112023	Reserve bosaanleg Netlaan	Saldo per 31-12	146.000	146.000	146.000	146.000	146.000	146.000		
9112025	Reserve grondexploitatie	Saldo per 01-01	515.091	537.956	528.049	518.142	508.235	498.328		
	Reserve grondexploitatie	Vermeerderingen	32.772	0	0	0	0	0	0	
	Reserve grondexploitatie	Verminderingen	-9.907	-9.907	-9.907	-9.907	-9.907	-9.907		
	Reserve grondexploitatie	Rente	20.604	21.518	21.122	20.726	20.329	19.933	69143010	4,0%
9112025	Reserve grondexploitatie	Saldo per 31-12	537.956	528.049	518.142	508.235	498.328	488.421		
9112026	Reserve herstructurering	Saldo per 01-01	109.699	109.699	109.699	109.699	109.699	109.699		
	Reserve herstructurering	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve herstructurering	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve herstructurering	Rente	4.388	4.388	4.388	4.388	4.388	4.388	69143010	4,0%
9112026	Reserve herstructurering	Saldo per 31-12	109.699	109.699	109.699	109.699	109.699	109.699		
9112031	Reserve onderhoud water De Brake	Saldo per 01-01	216.513	225.513	234.513	243.513	252.513	261.513		
	Reserve onderhoud water De Brake	Vermeerderingen	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000		
	Reserve onderhoud water De Brake	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve onderhoud water De Brake	Rente	8.661	9.021	9.381	9.741	10.101	10.461	69143010	4,0%
9112031	Reserve onderhoud water De Brake	Saldo per 31-12	225.513	234.513	243.513	252.513	261.513	270.513		
9112032	Reserve verv.inventaris sportzalen	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verv.inventaris sportzalen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verv.inventaris sportzalen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve verv.inventaris sportzalen	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9112032	Reserve verv.inventaris sportzalen	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0	0	
9112034	Reserve onderhoud bruggen	Saldo per 01-01	114.303	139.589	139.589	139.589	139.589	139.589		
	Reserve onderhoud bruggen	Vermeerderingen	25.286	0	0	0	0	0	0	
	Reserve onderhoud bruggen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0	0	
	Reserve onderhoud bruggen	Rente	4.572	5.584	5.584	5.584	5.584	5.584	69143010	4,0%
9112034	Reserve onderhoud bruggen	Saldo per 31-12	139.589	139.589	139.589	139.589	139.589	139.589		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
9112035	Reserve verkiezingen/referenda	Saldo per 01-01	44.286	61.699	61.699	61.699	61.699	61.699		
	Reserve verkiezingen/referenda	Vermeerderingen	17.413	0	0	0	0	0		
	Reserve verkiezingen/referenda	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve verkiezingen/referenda	Rente	1.771	2.468	2.468	2.468	2.468	2.468	69143010	4,0%
9112035	Reserve verkiezingen/referenda	Saldo per 31-12	61.699	61.699	61.699	61.699	61.699	61.699		
9112039	Reserve Functiewaardering	Saldo per 01-01	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000		
	Reserve Functiewaardering	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve Functiewaardering	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve Functiewaardering	Rente	200	200	200	200	200	200	69143010	4,0%
9112039	Reserve Functiewaardering	Saldo per 31-12	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000		
9112040	Reserve uitvoering Sportnota	Saldo per 01-01	91.101	74.601	59.601	44.601	29.601	14.601		
	Reserve uitvoering Sportnota	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve uitvoering Sportnota	Verminderingen	-16.500	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000		
	Reserve uitvoering Sportnota	Rente	3.644	2.984	2.384	1.784	1.184	584	69143010	4,0%
9112040	Reserve uitvoering Sportnota	Saldo per 31-12	74.601	59.601	44.601	29.601	14.601	-399		
9112041	Reserve Regiovisie	Saldo per 01-01	148.188	106.505	54.821	0	0	0		
	Reserve Regiovisie	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve Regiovisie	Verminderingen	-41.683	-51.683	-54.821	0	0	0		
	Reserve Regiovisie	Rente	5.928	4.260	2.193	0	0	0	69143010	4,0%
9112041	Reserve Regiovisie	Saldo per 31-12	106.505	54.821	0	0	0	0		
9112042	Reserve bijdr. Cofinanciering	Saldo per 01-01	452.299	448.831	337.726	326.621	315.516	304.411		
	Reserve bijdr. Cofinanciering	Vermeerderingen	105.000	0	0	0	0	0		
	Reserve bijdr. Cofinanciering	Verminderingen	-108.468	-111.105	-11.105	-11.105	-11.105	-11.105		
	Reserve bijdr. Cofinanciering	Rente	18.092	17.953	13.509	13.065	12.621	12.176	69143010	4,0%
9112042	Reserve bijdr. Cofinanciering	Saldo per 31-12	448.831	337.726	326.621	315.516	304.411	293.306		
9112043	Reserve inkomensdeel WWB	Saldo per 01-01	1.154.633	1.852.338	1.750.430	1.750.430	1.750.430	1.750.430		
	Reserve inkomensdeel WWB	Vermeerderingen	697.705	0	0	0	0	0		
	Reserve inkomensdeel WWB	Verminderingen	0	-101.908	0	0	0	0		
	Reserve inkomensdeel WWB	Rente	46.185	74.094	70.017	70.017	70.017	70.017	69143010	4,0%
9112043	Reserve inkomensdeel WWB	Saldo per 31-12	1.852.338	1.750.430	1.750.430	1.750.430	1.750.430	1.750.430		
9112046	Reserve museum Wierdenland	Saldo per 01-01	658.872	609.188	563.807	518.883	474.434	430.480		
	Reserve museum Wierdenland	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve museum Wierdenland	Verminderingen	-49.684	-45.381	-44.924	-44.449	-43.955	-43.441		
	Reserve museum Wierdenland	Rente	26.355	24.368	22.552	20.755	18.977	17.219	65411080	4,0%
9112046	Reserve museum Wierdenland	Saldo per 31-12	609.188	563.807	518.883	474.434	430.480	387.039		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
9112047	Reserve WMO	Saldo per 01-01	534.819	788.990	672.244	562.509	445.259	331.497		
	Reserve WMO	Vermeerderingen	254.171	0	0	0	0	0		
	Reserve WMO	Verminderingen	0	-116.746	-109.735	-117.250	-113.762	-5.235		
	Reserve WMO	Rente	21.393	31.560	26.890	22.500	17.810	13.260	69143010	4,0%
9112047	Reserve WMO	Saldo per 31-12	788.990	672.244	562.509	445.259	331.497	326.262		
9112048	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Saldo per 01-01	27.631	27.631	27.631	27.631	27.631	27.631		
	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Rente	1.105	1.105	1.105	1.105	1.105	1.105	69143010	4,0%
9112048	Res.ICT/Het Nieuwe Werken	Saldo per 31-12	27.631	27.631	27.631	27.631	27.631	27.631		
9113001	Reserve afkoopsummen onderhoud graven	Saldo per 01-01	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114		
	Reserve afkoopsummen onderhoud graven	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve afkoopsummen onderhoud graven	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve afkoopsummen onderhoud graven	Rente	405	405	405	405	405	405	67241070	4,0%
9113001	Reserve afkoopsummen onderhoud graven	Saldo per 31-12	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114		
9114001	Egalisatiereserve vuilverwerking	Saldo per 01-01	493.500	344.259	283.201	221.701	160.201	98.701		
	Egalisatiereserve vuilverwerking	Vermeerderingen	0	442	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve vuilverwerking	Verminderingen	-149.241	-61.500	-61.500	-61.500	-61.500	-61.500		
	Egalisatiereserve vuilverwerking	Rente	19.740	13.770	11.328	8.868	6.408	3.948	67211010	4,0%
9114001	Egalisatiereserve vuilverwerking	Saldo per 31-12	344.259	283.201	221.701	160.201	98.701	37.201		
9114002	Egalisatiereserve rioolrechten	Saldo per 01-01	2.019.117	1.964.713	2.015.157	1.882.574	1.761.224	1.659.833		
	Egalisatiereserve rioolrechten	Vermeerderingen	0	50.444	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve rioolrechten	Verminderingen	-54.403	0	-132.583	-121.350	-101.391	-80.337		
	Egalisatiereserve rioolrechten	Rente	80.765	78.589	80.606	75.303	70.449	66.393	67221040	4,0%
9114002	Egalisatiereserve rioolrechten	Saldo per 31-12	1.964.713	2.015.157	1.882.574	1.761.224	1.659.833	1.579.496		
9114003	Egalisatiereserve BCF	Saldo per 01-01	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264		
	Egalisatiereserve BCF	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve BCF	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatiereserve BCF	Rente	3.531	3.531	3.531	3.531	3.531	3.531	69143010	4,0%
9114003	Egalisatiereserve BCF	Saldo per 31-12	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264	88.264		
9114005	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Saldo per 01-01	211.999	17.717	17.717	17.717	17.717	17.717		
	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Verminderingen	-194.282	0	0	0	0	0		
	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Rente	8.480	709	709	709	709	709	69143010	4,0%
9114005	Egalisatieres. Onderhoud wegen	Saldo per 31-12	17.717	17.717	17.717	17.717	17.717	17.717		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
9114006	Egalisaties. Openbare verlichting	Saldo per 01-01	54.776	159.959	159.959	159.959	159.959	159.959		
	Egalisaties. Openbare verlichting	Vermeerderingen	105.183	0	0	0	0	0		
	Egalisaties. Openbare verlichting	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Egalisaties. Openbare verlichting	Rente	2.191	6.398	6.398	6.398	6.398	6.398	69143010	4,0%
9114006	Egalisaties. Openbare verlichting	Saldo per 31-12	159.959	159.959	159.959	159.959	159.959	159.959		
9115001	Reserve zwembad De Hoge Vier	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
	Reserve zwembad De Hoge Vier	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve zwembad De Hoge Vier	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Reserve zwembad De Hoge Vier	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9115001	Reserve zwembad De Hoge Vier	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
9121001	Voorziening vervanging rioleringen	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
	Voorziening vervanging rioleringen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorziening vervanging rioleringen	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorziening vervanging rioleringen	Rente	0	0	0	0	0	0	67221040	4,0%
9121001	Voorziening vervanging rioleringen	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
9121009	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Saldo per 01-01	775.716	830.701	830.701	830.701	830.701	830.701		
	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Vermeerderingen	105.246	0	0	0	0	0		
	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Verminderingen	-50.261	0	0	0	0	0		
	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Rente	31.029	33.228	33.228	33.228	33.228	33.228	69143010	4,0%
9121009	Voorziening onderhoud gem. gebouwen	Saldo per 31-12	830.701	830.701	830.701	830.701	830.701	830.701		
9122013	Voorz., tekort Grex Boogplein	Saldo per 01-01	60.000	0	0	0	0	0		
	Voorz., tekort Grex Boogplein	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz., tekort Grex Boogplein	Verminderingen	-60.000	0	0	0	0	0		
	Voorz., tekort Grex Boogplein	Rente	2.400	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9122013	Voorz., tekort Grex Boogplein	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
9122015	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Saldo per 01-01	60.408	29.123	5.929	0	0	0		
	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Verminderingen	-31.285	-23.194	-5.929	0	0	0		
	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Rente	2.416	1.165	237	0	0	0	69143010	4,0%
9122015	Voorz., wachtgeldverplichtingen	Saldo per 31-12	29.123	5.929	0	0	0	0		
9122009	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Saldo per 01-01	159.611	59.996	59.996	59.996	59.996	59.996		
	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Verminderingen	-99.615	0	0	0	0	0		
	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Rente	6.384	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400	69143010	4,0%
9122009	Voorz.bijdr. DuBo De Brake 2	Saldo per 31-12	59.996	59.996	59.996	59.996	59.996	59.996		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
9122010	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Saldo per 01-01	61.167	21.141	21.141	21.141	21.141	21.141		
	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Verminderingen	-40.026	0	0	0	0	0		
	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Rente	2.447	846	846	846	846	846	69143010	4,0%
9122010	Voorz.bijdr. DuBo Oosterhuizen	Saldo per 31-12	21.141	21.141	21.141	21.141	21.141	21.141		
9122012	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Saldo per 01-01	36.836	2.841	2.841	2.841	2.841	2.841		
	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Verminderingen	-33.995	0	0	0	0	0		
	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Rente	1.473	114	114	114	114	114	69143010	4,0%
9122012	Voorz.bijdr. DuBo Groenlanden-Zuid	Saldo per 31-12	2.841	2.841	2.841	2.841	2.841	2.841		
9123006	Voorz. onderwijsachterstandsgelden	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
	Voorz. onderwijsachterstandsgelden	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz. onderwijsachterstandsgelden	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz. onderwijsachterstandsgelden	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9123006	Voorz. onderwijsachterstandsgelden	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
9123007	Voorz. Overschot werkdeel WWB	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
	Voorz. Overschot werkdeel WWB	Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz. Overschot werkdeel WWB	Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Voorz. Overschot werkdeel WWB	Rente	0	0	0	0	0	0	69143010	4,0%
9123007	Voorz. Overschot werkdeel WWB	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
	Totaal Algemene reserves	Saldo per 01-01	12.129.831	11.455.874	10.500.270	10.594.213	10.723.212	10.892.597		
		Vermeerderingen	704.054	150.665	93.943	128.999	169.385	64.127		
		Verminderingen	-1.378.011	-1.106.269	0	0	0	0		
	Totaal Algemene reserves	Saldo per 31-12	11.455.874	10.500.270	10.594.213	10.723.212	10.892.597	10.956.724		
	Totaal Bestemmingsreserves, vrij	Saldo per 01-01	6.134.319	7.195.523	6.702.781	6.516.195	6.378.212	6.248.918		
		Vermeerderingen	1.287.446	88.988	58.906	59.728	64.435	86.354		
		Verminderingen	-226.242	-581.730	-245.492	-197.711	-193.729	-84.688		
	Totaal Bestemmingsreserves, vrij	Saldo per 31-12	7.195.523	6.702.781	6.516.195	6.378.212	6.248.918	6.250.583		
	Totaal Bestemmingsreserves, derden	Saldo per 01-01	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114		
		Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Totaal Bestemmingsreserves, derden	Saldo per 31-12	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114	10.114		
	Totaal Egal. reserves, geen schommelingen	Saldo per 01-01	2.867.656	2.574.912	2.564.298	2.370.215	2.187.365	2.024.474		
		Vermeerderingen	105.183	50.886	0	0	0	0		
		Verminderingen	-397.927	-61.500	-194.083	-182.850	-162.891	-141.837		
	Totaal Egal. reserves, geen schommelingen	Saldo per 31-12	2.574.912	2.564.298	2.370.215	2.187.365	2.024.474	1.882.637		
	Totaal Egal. reserves, investeringsbijdrage	Saldo per 01-01	0	0	0	0	0	0		
		Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	0	0	0	0	0	0		
	Totaal Egal. reserves, investeringsbijdrage	Saldo per 31-12	0	0	0	0	0	0		
	TOTAAL RESERVES	Saldo per 01-01	21.141.920	21.236.423	19.777.463	19.490.737	19.298.903	19.176.103		
		Vermeerderingen	2.096.683	290.539	152.849	188.727	233.820	150.481		
		Verminderingen	-2.002.180	-1.749.499	-439.575	-380.561	-356.620	-226.525		
	TOTAAL RESERVES	Saldo per 31-12	21.236.423	19.777.463	19.490.737	19.298.903	19.176.103	19.100.059		

Meerjarenraming Reserves en Voorzieningen

Nummer	Omschrijving	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ten gunste van functie	Rente %
	Totaal Egal. voorzieningen	Saldo per 01-01	775.716	830.701	830.701	830.701	830.701	830.701		
		Vermeerderingen	105.246	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	-50.261	0	0	0	0	0		
	Totaal Egal. voorzieningen	Saldo per 31-12	830.701	830.701	830.701	830.701	830.701	830.701		
	Totaal Voorzieningen, verpl./risico	Saldo per 01-01	120.408	29.123	5.929	0	0	0		
		Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	-91.285	-23.194	-5.929	0	0	0		
	Totaal Voorzieningen, verpl./risico	Saldo per 31-12	29.123	5.929	0	0	0	0		
	Totaal Voorzieningen, derden	Saldo per 01-01	257.614	83.978	83.978	83.978	83.978	83.978		
		Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	-173.636	0	0	0	0	0		
	Totaal Voorzieningen, derden	Saldo per 31-12	83.978	83.978	83.978	83.978	83.978	83.978		
	TOTAAL VOORZIENINGEN	Saldo per 01-01	1.153.738	943.802	920.608	914.679	914.679	914.679		
		Vermeerderingen	105.246	0	0	0	0	0		
		Verminderingen	-315.182	-23.194	-5.929	0	0	0		
	TOTAAL VOORZIENINGEN	Saldo per 31-12	943.802	920.608	914.679	914.679	914.679	914.679		
	GENERAAL TOTAAL	Saldo per 01-01	22.295.659	22.180.225	20.698.071	20.405.416	20.213.582	20.090.782		
		Vermeerderingen	2.201.928	290.539	152.849	188.727	233.820	150.481		
		Verminderingen	-2.317.362	-1.772.693	-445.504	-380.561	-356.620	-226.525		
		Rente	891.826	887.209	827.923	816.217	808.543	803.631		
	GENERAAL TOTAAL	Saldo per 31-12	22.180.225	20.698.071	20.405.416	20.213.582	20.090.782	20.014.738		
	Specificatie Bespaarde rente:	Lening EDON	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	63301020	
		Mus. Wierdenland	26.354,87	24.367,52	22.552,29	20.755,33	18.977,38	17.219,19	65411080	
		Afvalstoffen	19.740,02	13.770,37	11.328,05	8.868,05	6.408,05	3.948,05	67211010	
		Riolering	80.764,66	78.588,52	80.606,29	75.302,97	70.448,97	66.393,33	67221040	
		Lijkbezorging	404,55	404,55	404,55	404,55	404,55	404,55	67241070	
		Interne financ. alg	764.562,24	770.078,04	713.031,66	710.885,74	712.304,34	715.666,16	69143010	
		TOTAAL	891.826,34	887.209,00	827.922,84	816.216,64	808.543,29	803.631,28		

Opgave berekening Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Gemeente: **Winsum**
Opgave: **Begroting 2015-2019 (Mc-2014) incl kadernota 2014 en incl Participatiewet**
Cirulaire: **meicirulaire 2014 (2014 - 0000286660) dd 30 mei 2014**
Jaar: **2014, 2015, 2016, 2017, 2018**

Constante prijzen
2014: 1,4780 / 2015: 1,4310 / 2016: 1,4170 / 2017: 1,4030 / 2018: 1,3810

Uitkeringsfactor:

Uitgezette maatstaven:
maatstafnummers: 0, 6a, 6b, 6c, 15c, 15d, 20, 27a, 27b, 27c, 28, 29, 30, 39a, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 53, 64, 69, 72, 78, 88, 100, 101, 103, 106, 109, 114, 115, 116, 117, 118, 128, 132, 133, 135, 141, 144, 145, 146, 147, 151, 153, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167

Uitgezette maatstaven met niet-0 waarden: geen
Datum afgerond: 20-6-2014
Eigen toelichting:
Datum rapport: 29-9-2014 15:42

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven						
Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018	
1c Waarde niet-woningen eigenaren	-179.801,62	-187.172,05	-188.219,58	-189.272,38	-190.332,55	
If Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	-124.858,37	-129.795,97	-130.640,83	-131.489,93	-132.344,97	
1a Waarde woningen eigenaren	-886.063,95	-917.415,05	-922.549,79	-927.712,68	-932.906,44	
Subtotaal	-1.190.723,94	-1.234.383,07	-1.241.410,20	-1.248.474,99	-1.255.583,97	

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is						
Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018	
1e OZB waarde niet-woningen	39.229,44	44.335,13	44.583,26	44.832,64	45.083,76	
10a WWB schaalnadeel	48.370,97	54.011,01	51.971,11	53.079,83	54.161,33	
10b WWB schaalvoordeel	473.822,83	567.914,04	531.725,47	549.074,24	566.403,49	
8 Bijstandsontvangers	417.407,30	550.806,75	514.680,00	537.726,00	558.576,00	
3a Eén-ouder-huishoudens	56.133,60	57.208,32	57.208,32	57.358,08	57.358,08	
3b Huishoudens	n.v.t.	562.208,76	563.404,66	563.662,21	565.472,01	
2 Inwoners	1.844.127,50	1.964.274,90	2.015.845,70	2.006.996,60	2.003.121,90	
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	784.250,86	678.038,00	676.670,20	675.497,80	674.520,80	
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	219.402,30	217.620,36	218.861,76	217.362,60	220.149,30	
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	20.473,83	20.215,51	20.299,24	20.081,25	20.317,50	
58 Bevolkingskrimp	5.157,26	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
7 Lage inkomens	152.145,00	151.841,32	152.677,30	153.602,27	154.442,75	
7a Lage inkomens (drempel)	423.315,00	382.625,28	384.733,92	385.360,05	387.187,26	
12 Minderheden	39.657,80	39.384,80	39.384,80	39.384,80	39.384,80	
12a Minderheden (drempel)	n.v.t.	0	0	0	0	
11 Uitkeringsontvangers	103.430,76	99.348,48	95.558,33	94.604,79	94.672,90	
15b Extra groei leerlingen VO	20.295,62	17.865,36	17.975,64	15.659,76	13.343,88	
13 Klientenpotentieel lokaal	591.675,00	455.400,00	455.400,00	455.400,00	455.400,00	
14 Klientenpotentieel regionaal	33.303,50	34.830,00	34.851,50	34.873,00	34.894,50	
15e Leerlingen VO	112.196,76	84.100,00	84.464,88	82.983,04	81.501,20	
15h Achterstandsheerlingen (drempel)	n.v.t.	0	0	0	0	

38 Bedrijfsvestingen	97.015,38	87.434,50	87.434,50	87.434,50	87.434,50
31a ISV (a) stadsvernieuwing	10.488,54	13.019,48	13.019,48	13.019,48	13.019,48
31b ISV (b) herstructurering	1.342,34	1.627,18	1.627,18	1.627,18	1.627,18
36 Meerkernigheid	86.328,45	73.001,61	73.001,61	73.001,61	73.001,61
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	162.380,68	161.532,57	161.532,57	161.532,57	161.532,57
35a Kernen met 500 of meer adressen	84.542,28	82.024,89	82.024,89	82.024,89	82.024,89
24a Nieuwbouwwoningen	0	0	0	0	0
33 Omgevingsadressendichtheid * percentage slechte grond totaal	248,57	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	17.332,60	28.362,44	28.362,44	28.362,44	28.362,44
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	11.647,05	19.034,26	19.034,26	19.034,26	19.034,26
32 Omgevingsadressendichtheid	155.777,22	191.867,79	191.867,79	191.867,79	191.867,79
32a Omgevingsadressendichtheid (drempel)	n.v.t.	0	0	0	0
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	97.609,72	95.662,31	95.662,31	95.662,31	95.662,31
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	283.757,73	285.588,73	285.588,73	285.588,73	285.588,73
21 Oppervlakte bebouwing	56.915,32	74.355,20	74.355,20	74.355,20	74.355,20
19 Oppervlakte binnenwater	6.204,16	5.777,92	5.777,92	5.777,92	5.777,92
17 Oppervlakte land * percentage slechte grond totaal	-8.100,97	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
16 Oppervlakte land	331.779,98	387.464,04	387.464,04	387.464,04	387.464,04
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	387.510,53	321.918,55	322.904,89	325.370,75	330.672,36
24 Woonruimten	1.070.940,00	334.918,00	334.918,00	336.027,00	337.136,00
25 Woonruimten * bodemfactor woonkernen	203.276,40	378.387,88	378.387,88	379.640,82	380.893,76
26 Woonruimten * percentage slechte grond totaal	74.419,20	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
39 Vast bedrag	270.483,15	280.127,82	280.127,82	280.127,82	280.127,82
Subtotaal	8.786.293,67	8.804.133,19	8.783.297,44	8.815.830,93	8.862.617,59

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)					
Jaren	2014	2015	2016	2017	2018
Uitkeringsfactor	1.478	1.431	1.417	1.403	1.381
Subtotaal (B x C (=uf))	12.986.142,04	12.598.714,60	12.445.932,48	12.368.610,79	12.239.274,89

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is					
Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
51 Riolerings	3.189,60	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
61 Suppletierregeling OZB	115.663,00	96.386,00	77.108,00	57.831,00	38.554,00
55 WUW-middelen Gemeentefonds (IU)	0	0	0	0	n.v.t.
56 Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel	n.v.t.	23.949,83	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	118.852,60	120.335,83	77.108,00	57.831,00	38.554,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is					
Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
119 Centra voor jeugd en gezin (DU)	310.101,00	310.101,00	310.101,00	310.101,00	310.101,00
71 Impuls Brede scholen combinatiefuncties (DU)	45.400,00	45.400,00	45.400,00	45.400,00	45.400,00
149 Invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg (DU)	54.718,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
113 Peuterspeelzwaaiwerk (DU)	50.361,22	50.361,22	50.361,22	50.361,22	50.361,22
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	59.860,00	59.860,00	59.860,00	59.860,00	68.586,00
171 Groelopgave Almere (DU)	n.v.t.	0	0	0	0
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	1.376.248,00	1.014.311,00	1.014.311,00	1.014.311,00	1.014.311,00
102 Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	0	0	0	0	0
176 Pilots participatieverklaring nieuwkomers (DU)	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
177 Meetsysteem van Geluidsmet (DU)	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
178 Erfgoed en ruimte (DU)	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
179 Aldel (DU)	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

180 Mantelzorg (DU)	4.818,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	1.901.506,22	1.480.033,22	1.480.033,22	1.480.033,22	1.488.759,22
Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein					
Maatstaf	2014	2015	2016	2017	2018
172 decentralisatie AWBZ naar VMO (IU)	n.v.t.	1.855.277,20	1.943.887,28	1.889.882,32	1.884.639,12
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	n.v.t.	3.415.001,83	3.366.443,12	3.252.550,86	3.272.857,23
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	n.v.t.	2.469.444,00	2.321.191,17	2.177.248,01	2.063.472,58
Subtotaal	0	7.739.723,04	7.631.521,56	7.319.681,20	7.220.968,94
Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker					
Aanvullingen v/d gebruiker	2014	2015	2016	2017	2018
Subtotaal	0	0	0	0	0
Totaal	13.815.776,92	20.704.423,62	20.393.185,06	19.977.681,21	19.731.973,08

III. Vaststellingsbesluit

VASTSTELLINGSBESLUIT

Agendanummer:

Vergadering: 6 november 2014

De raad van de gemeente Winsum;

Gezien:

de Kadernota 2014

gelet op het bepaalde in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

b e s l u i t :

1. De programmabegroting 2015 vast te stellen;
2. De kredieten voor de geplande investeringen 2015, waarvan in de lijst is aangegeven dat geen afzonderlijk raadsvoorstel zal volgen, beschikbaar te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Winsum in zijn openbare vergadering van 6 november 2014.

De raad voornoemd,

griffier,

voorzitter,

IV. Bijlagen

I. Uitgangspunten begroting

In deze paragraaf zijn de uitgangspunten opgenomen die voor het opstellen van de begroting 2015 en de meerjarenramingen van belang zijn. De uitgangspunten voor 2015 zijn grotendeels al vastgesteld in de kadernota 2014:

- a. Personeelslasten Uitgangspunt bij de salarisberekening is het op 15 juli 2014 afgesproken principe-akkoord welke een werkingsduur heeft tot 1 januari 2016. Bij het opstellen van de ramingen zijn wij uitgegaan van de CAO-lonen per 1 april 2012, waarbij rekening is gehouden met een stijging van 1% per 1 oktober 2014 en per 1 april 2015 met € 50,- per maand.
- b. Prijsstijgingen In de juni-circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt op basis van prognoses door het Centraal PlanBureau (CPB) voor 2015 een bedrag toegekend van € 175.000 ter dekking van loon- en prijsstijgingen. Op dit bedrag zijn de extra loonkosten op basis van het principe-akkoord in mindering gebracht. De resterende stelpost bedraagt nu nog € 123.000,-. Uit dit bedrag moeten we derhalve de gestegen lonen en prijzen van derden dekken. Na vaststelling van de begroting zal in de 2^e bestuursrapportage 2015 een voorstel worden gedaan om deze stelpost, voor zover noodzakelijk, te verdelen over de verschillende deelprogramma's.
- c. Subsidies en bijdragen
Subsidies en bijdragen aan derden worden jaarlijks geraamd op basis van bestaande subsidies met een prijsindex van 0%. Voor de gesubsidieerde instellingen wordt eveneens uitgegaan van 1% stijging ten opzichte van 2014, uitsluitend over het onderdeel looncomponent en voor zover er al geen afzonderlijke afspraken zijn gemaakt.
- d. Energieheffingen
Voor de tarieven van energie wordt rekening gehouden met een stijging van 0%.
- e. Algemene uitkering
De ramingen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn berekend naar de gegevens van de juni-circulaire 2014.
- f. Rente
De rente is in gemeenteland een apart fenomeen. In afwijking van wat gebruikelijk is in het bedrijfsleven wordt in de gemeentelijke administratie rente toegerekend aan (restant-)boekwaarden van in het verleden gedane investeringen en aan de per 1 januari van enig jaar aanwezige reserves en voorzieningen.
Voorgesteld wordt die rekenrente voor de komende jaren te stellen op 4%.
- g. Raming aantal inwoners, woonruimte en WWB-ers
Het aantal inwoners en woonruimten wordt bepaald aan de hand van de laatst bekende gegevens en aangepast aan autonome ontwikkelingen.

Raming aantal inwoners: (werkelijk aantal 01-01-2014: 13.894)

1 januari 2015 een inwoneraantal van 13.880

1 januari 2016 een inwoneraantal van 13.860

1 januari 2017 een inwoneraantal van 13.840

1 januari 2018 een inwoneraantal van 13.820

Raming toename woningen: (werkelijk aantal 01-01-2014: 6.137)

1 januari 2015 toename van 55 ten opzichte van 1 januari 2014

1 januari 2016 toename van 20 ten opzichte van 1 januari 2015

1 januari 2017 toename van 20 ten opzichte van 1 januari 2016

1 januari 2018 toename van 20 ten opzichte van 1 januari 2017

Raming aantal Bijstandsontvangers: (werkelijk aantal 01-01-2014: 300)

1 januari 2015 een aantal van 315
1 januari 2016 een aantal van 325
1 januari 2017 een aantal van 335
1 januari 2018 een aantal van 342

h. Gemeentelijke belastingen en heffingen

In de ramingen is/wordt rekening gehouden met een verhoging van de opbrengst zoals is afgesproken in de kadernota 2014, en met een groei van de totale WOZ-waarde als gevolg van nieuwbouw en verbouw.

Ten aanzien van de rioolrechten en de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van het volledig kostendekkend zijn van de tarieven. Voor beide heffingen doen wij u op dit moment geen voorstel voor de vaststelling van een tarief. Wij zijn voornemens voor beide heffingen een apart voorstel aan uw raad voor te leggen.

i. Investeringsen

Als gevolg van de invoering van de nieuwe voorschriften moet een onderscheid gemaakt worden tussen investeringen met economisch nut en investeringen zonder economisch nut maar met een meerjarig maatschappelijk nut.

Onder investeringen met maatschappelijk nut worden verstaan de investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstobjecten. Aankoop en vervaardiging van investering met maatschappelijk nut worden in principe onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Bij raadsbesluit kan van de algemene regel worden afgeweken en kan de investering worden geactiveerd. De investering wordt dan lineair afgeschreven over de te verwachten levensduur of over een kortere periode. Gezien de financiële positie van de gemeente is er geen ruimte om de hier bedoelde investeringen direct ten laste van de exploitatie te brengen, en wordt gekozen voor het activeren.

De investeringen met economisch nut en met een verkrijgingsprijs van meer dan € 5.000 worden altijd geactiveerd en lineair afgeschreven.

De materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in maximaal:

1. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen (permanent); aanleg centrale riolering; aanleg en uitbreiding begraafplaatsen;
2. 30 jaar: aanleg en verbetering sportvelden; verbetering van havens;
3. 25 jaar: restauratie historische gebouwen / monumenten; bouw en inrichting kleedgebouwen (steen);
4. 20 jaar: nieuwbouw tijdelijke en semi-permanente woonruimten en bedrijfsgebouwen; renovatie en aankoop van woonruimten en bedrijfsgebouwen; grote verbouwingen (> € 100.000); aanleg parkeerterreinen;
5. 15 jaar: technische installaties (van gebouwen); centrale verwarming; meubilair, inrichting en inventaris van gebouwen; rijdend materieel brandweer;
6. 10 jaar: kleine verbouwingen (< € 100.000); telefoonvoorzieningen; brandweermateriaal;
7. 8 jaar: transportmiddelen;
8. 5 jaar: communicatiemiddelen en -apparatuur;
9. 4 jaar: automatiseringsapparatuur;
10. niet: gronden en gebouwen.

De materiële vaste activa met maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in maximaal:

1. 40 jaar: bouw en verbetering van bruggen, viaducten en tunnels; aanleg waterwegen en waterbouwkundige werken;
2. 30 jaar: aanleg en verbetering van wegen, straten, pleinen, fietspaden en voetpaden; aanleg en verbetering van parken en plantsoenen; verbetering van waterwegen en waterbouwkundige werken;
3. 20 jaar: openbare verlichting;
4. 10 jaar: verkeersregelinstallaties; straatmeubilair.

Verder zijn de volgende specifieke bepalingen van belang:
gronden en terreinen worden altijd geactiveerd, ook als de verkrijgingsprijs beneden € 5.000 ligt; op deze activa wordt nooit afgeschreven;
aanleg en vervanging van riolering worden afgeschreven conform de bepalingen in het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018.

j. Bestaand beleid

Voor het opstellen van de ramingen wordt uitgegaan van het voortzetten van bestaand beleid. Dit omvat: begroting 2014, vastgestelde wijzigingen op basis van raadsbesluiten t/m de raadsvergadering van juli 2014.

II. EMU

Een goede informatievoorziening is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo en voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds. Conform afspraak uit het bestuurlijk akkoord moet daarom met ingang van de begroting 2006 het EMU-saldo over het voorafgaande jaar (jaar t-1), het actuele jaar (jaar t) en het volgende jaar (jaar t + 1) worden verstrekt.

Berekening EMU-saldo Begroting 2015 Winsum

Nr	Omschrijving	Teken	Bedrag 2014	Bedrag 2015	Bedrag 2016
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan-/onttrekking uit reserves		-424.059	-427.854	-102.842
2	Afschrijving ten laste van de exploitatie	+	1.829.154	1.738.795	1.460.405
3	Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	+			
4	Investeringsbijdragen die niet via de exploitatie lopen	-	-615.000	-1.445.250	-550.000
5	Investeringen in materiële vaste activa die in de loop van het jaar worden geïnvesteerd				
6a	Opbrengsten uit desinvesteringen in vaste activa	+			
6b	De boekwinst op desinvesteringen in vaste activa	-			
7	Aankoop grond, bouw-, woonrijp maken e.d. in jaar	-			
8a	Opbrengsten van verkoop van grond in jaar	+			
8b	De boekwinst op grondverkoop in jaar	-			
9	Betalingen in jaar ten laste van voorzieningen	-			
10	Betalingen die rechtstreeks van reserves worden gebracht	-			
11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen in jaar	-			
	Berekend EMU-saldo lokale overheid		<u>790.095</u>	<u>-134.309</u>	<u>807.563</u>
	Referentiewaarde van Winsum:		1.277.000	1.235.000	1.235.000
	Hoger EMU-saldo dan geaccepteerd			-	
	Lager EMU-saldo dan geaccepteerd		<u>486.905</u>	<u>1.369.309</u>	<u>427.437</u>

III. Arbeidskosten

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen.

Toepassing van de voorschriften leidt tot de volgende situatie:

1. Wachtgelden (oude verplichtingen) en pensioenen ambtenaren.
In het kader van het sluitend maken van de begroting 2011 is besloten om eventuele wachtgeldverplichtingen niet meer jaarlijks in de begroting op te nemen, maar tot de volle omvang te berekenen en hiervoor een voorziening te treffen.
2. WW conforme uitkeringen en bovenwettelijke WW-uitkeringen (vervangen wachtgeldregelingen)
(Bovenwettelijke) WW-conforme uitkeringen is een regeling die op 1-1-2001 is ingegaan. Door tijdelijke contracten via uitzendbureaus te sluiten worden uitkeringen voorkomen. Hiervoor hoeft geen voorziening te worden getroffen.
3. FPU gemeentelijk deel.
De kosten hiervan zijn in de begroting opgenomen.
4. Wachtgelden en pensioenen wethouders.
Bepalend voor het instellen van een voorziening voor pensioenen en wachtgelden wethouders is het ongelijkmatig karakter van de verplichting. Als de verplichting jaarlijks van een vergelijkbaar volume is mag geen voorziening worden ingesteld. De jaarlijks soms aanzienlijke fluctuatie in dergelijke verplichtingen door mogelijke (tussentijdse) wisselingen van wethouders is een belangrijke wegingsfactor voor pensioenen en wachtgelden wethouders. De verplichtingen en daarmee de fluctuaties ervan worden nog verhoogd als oud-Wethouders de gevormde pensioenrechten opeisen bij een pensioenbreuk. Het betreft verder wisselingen binnen een relatief kleine groep, de jaarlijkse schommelingen in de verplichtingen in verband met pensioenen en wachtgelden van wethouders kunnen al snel aanzienlijk zijn. Daarom zal er normaal gesproken een voorziening voor pensioenen en wachtgelden wethouders moeten worden getroffen. Wij hebben voor de pensioenen van de wethouders de pensioenbeheerdersfunctie ondergebracht bij een pensioenverzekeraar. Hierdoor hoeft er geen voorziening gevormd te worden voor de pensioenen en worden de jaarlijkse pensioenpremies als last in de begroting opgenomen. Voor de wachtgeldverplichtingen is in 2011 een voorziening gevormd.
5. Opgebouwde vakantierechten.
Over de maanden juni tot en met december bouwen ambtenaren recht op vakantiegeld op, welke rechten in mei het jaar daarop worden uitbetaald. Feitelijk zou het bedrag van deze 7 maanden ten laste van de exploitatie van het lopende jaar moeten worden gebracht en als nog te betalen schuld op de balans in de jaarrekening moeten worden opgevoerd. Omdat er geen grote mutaties in de totale omvang van het personeelsbestand zijn, heeft dit weinig tot geen effect op de uitkomst van de exploitatie over de jaren heen. Om die reden is er sprake van een gelijk volume en behoeft er geen balanspost behoeft te worden gecreëerd.

IV. Investeringsstaat

Bijlage IV Investerings- en financieringsstaat

(bedragen x € 1.000,-)

Omschrijving	1-1-2015	Mutaties in 2015	31-12-2015
Vaste Activa			
- Saldo	25.842	0	25.842
- investeringsachterstand	-1.000	0	-1.000
- Afschrijvingen	0	-1.739	-1.739
- aflossingen leningen	0	0	0
- mutaties vanuit vastgestelde grondexploitaties	0	0	0
- Investerings in begrotingsjaar	<u>0</u>	<u>1.245</u>	<u>1.245</u>
Totaal vaste Activa	24.842	-494	24.348
Eigen Vermogen			
- Algemene reserves	-10.500	-94	-10.594
- Bestemmingsreserves	<u>-9.277</u>	<u>381</u>	<u>-8.897</u>
	-19.777	287	-19.491
Vreemd Vermogen			
- Voorzieningen	-921	6	-915
- Opgenomen geldleningen	<u>-4.110</u>	<u>419</u>	<u>-3.691</u>
	-5.030	425	-4.605
Totaal Vermogen	-24.808	712	-24.096
Financieringstekort	<u>34</u>	<u>218</u>	<u>252</u>

Toelichting Investerings- en financieringsstaat:

Vaste Activa

De vaste activa zijn de activa zoals deze zijn overeenkomstig de boekwaarde van de activa per 1 januari 2015. Het is een continue gedragslijn om rekening te houden met een investeringsachterstand.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn de afschrijvingen in het begrotingsjaar op de geactiveerde kapitaaluitgaven

Investerings opgenomen in begroting

Dit zijn de investeringen waarvan wordt verwacht dat uitvoering plaats vindt in het begrotingsjaar.

Algemene reserves

De stand van de Staat van reserves en voorzieningen is hier opgenomen. Daarnaast is het saldo van de begroting na de reservemutaties hier verwerkt.

Bestemmingsreserves

De stand van de Staat van reserves en voorzieningen is hier opgenomen. Daarnaast zijn de mutaties zoals die in de programmabegroting zijn geraamd hier verwerkt.

Voorzieningen

De stand van de Staat van reserves en voorzieningen is hier opgenomen. Daarnaast zijn de mutaties zoals die in de programmabegroting zijn geraamd hier verwerkt.

Opgenomen geldleningen

De stand van de Staat van geldleningen is hier opgenomen. Daarnaast zijn de aflossingen als mutaties verwerkt.

V. Incidentele lasten en baten

Met dit overzicht wordt beoogd duidelijkheid te geven omtrent de aard van de baten en lasten. Door een indicatie van de incidentele baten en lasten te geven wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie en de meerjarenramingen. Onder incidenteel wordt verstaan de baten en lasten die zich éénmalig voordoen. Baten en lasten onder een bedrag van € 10.000 zijn niet vermeld.

Incidentele lasten en baten

Dpr	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
	Lasten				
3.1	Uitwerking economisch beleidsplan	37.500	0	0	0
Secr.	Vacatureruimte	95.000	0	0	0
	Baten				
	TOTAAL	132.500	0	0	0

Structurele onttrekkingen aan de reserves

		2015	2016	2017	2018
	Onttrekkingen				
	Reserve museum Wierdenland	-44.924	-44.449	-43.955	-43.441
	Reserve sportnota	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Reserve grondexploitatie	-9.907	-9.907	-9.907	-9.907
	TOTAAL	-69.831	-69.356	-68.862	-68.348